

Nwa' Lemme di boom bo ntum e bo Jisos e Fiεε fi nu ê ηwa' Lemme wvun e

Nwa' lemme di boom bo ntum e bo Jisos e wvun to sanj Luka, biise saaka wvù jee wvu ekumε Jisos wvù wvù to yawεε wase sanj ê Nwa' Luk le. Saaka wvù jee wvun nu le Jisos to nu ε kpwe yî kentam e fô bibefe bisεεbeene le, ε bó dwey wvù, ε Nyo' kase bvuse wvù yî kpwe le.

Wvuy fiεε fi ηwa' wvun jemyi ekumε fí nu keesee no Keyoy ke Yuule to geε ε boom bo ηgoo le bo Jisos e ge ε saaka wvù jee wvu ekumε Jisos wvun saan̄ken, gen Jelusalēm noo biba bì Judea bô Samalia le bicii, gen buy εbuw ε won̄ yo εna le (1:8). Nwa' wvun nu kenfe ekumε no ηgoo bonyii bo Klistu le to kewεε enteleη jo Bojuu, lese fitele yî Jisos e, ε fí ke mum nε tu fiεε fi εkolε ke nshε le kecii.

Bikuu bi mwεεm e ê Nwa' wvun e

1:1-26 Ε Nyo' seyse bonyii bo nfewcε le

1:1-14 Ε Jisos nya ntefe wvu fokemεse bô ηkawma

1:15-26 Ε wee jo bvudvuu bvυ Judas e

2:1-8:3 Ε bó fewcε saaka Jisos Jelusalēm

8:4-12:25 Ε bó fewcε saaka Jisos Judea bô
Samalia

13:1-28:31 Lemme di Baul e

13:1-14:28 Ghane di Baul e di fwe

15:1-35 Nshii wvu Jelusalēm

15:36-18:22 Ghane di Baul e di bokaη bofεε

18:23-21:16 Ghane di Baul e di bokaη botεte

21:17–28:31 E Baul no nu wee ncaw fewci ke diew Nyo' Jelusalem bô Kaysalia noo Lum

¹ Cee la Teofilus, ê nwa' wvu fwe wvù me nto nsanεε fô wo le, me nto nu ε nsan jó ekumε mwεεm mvunciim mvù Jisos to gee noo mvù wvù to yεεyi bonyii dvù, ε kew no wvù to kewεε lemme diew, ² γεν buy diuu di Nyo' to joε wvù ε wvù ben we. E Nyo' se jo wvù é wvù eben we, wvù to nu ε bεε Keyoy ke Yuule tefe boom bew bo ntum e bô wvù to cawεε. ³ Seke wvù to buyεε yî kpwe le, wvù to nu ε duηce ekole kew ê bó yî ediuw e mbaanyε ê jé le nteen nteen yî duηci le wvù nu dvù. E wvù bvuu no jemiyi ê bó ekumε bvunfon bvù Nyo' le. ⁴ No bô bó to nu nonεn, ε wvù gay ê bó le, “Fo ben ke enε Jelusalem ke. Ben ecεytè nnya yî Icεm to kawεε ben dvù yî ben to yuwεε ε me njemyi ekumε yî. ⁵ Ben ekeè le Jon to leese bonyii ê joo, geenεn ejim jo ediuw caan nu ε Nyo' nu ke elese ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le.”

E Jisos ben we

⁶ E Jisos bô boom bew bo ntum e ke no nu kefew kemew e, ε bó bife ê wvù le, “Tata, kefew nu ε kocεn wase kè wo nu ege é bonyii bosεεbeene bo Islael ekase esaake bvunfon bvubole le?”

⁷ E wvù tfuse ê bó le, “Kefew kè fí nu ke ekooy nu ε è seyse Icεm bô mvunγay mwew, ε ke è nu bvudvuu bvunεn keekiεε ke. ⁸ Fí ben ekeè nu le Keyoy ke

1:1 Luk 1:1-4 **1:2** 10:41; 13:31; 28:23; Luk 24:36-42, 46-51; 1Tim 3:16 **1:4** Luk 3:16; 24:49; Jon 14:16 **1:5** Mat 3:11; Mak 1:8; Luk 3:16; Jona 1:33 **1:6** Luk 24:21 **1:7** Mak 13:32 **1:8** Luk 24:47-48; 1:21-22; 2:32; 3:15; 5:32; 10:39; Jon 15:27 **1:8** Mat 28:19; Mak 16:15; Luk 24:47-48

Yuule nu ke eto eyiŋsen yî yene le, é ben emum ekeŋke mvuŋgay, ekew esenje ekumε me Jelusalem noo biba bì Judea bô Samalia le bicii, egen ebuy εbuw ε won yona le.” ⁹ Ke no wvú jeme nonen, ε Nyo' jo wvú ε wvú no bene we ε bó taale no wvú bene, ben ε kembew ban wvú, ε wvú la ê bó ejise.

¹⁰ No bó luŋεε ejise we etaale no wvú bene, ε fí kooy le bolemsε bofεε to nu ε ja sεsε buynen ε bó ε tfume ndvú ε yí baa, leem mbew bó le, ¹¹ bife ê bó le, “Bolemsε bo Galilee, ben leeme taale la we? Jisos wvun wvú Nyo' jo ê ben entelen wvú ε ben we nu ke ekase eto ke lenlen no ben be yen ε wvú bene we.”

ε Matiaa jo bvudvuu buv Judas e

¹² ε boom bo ntum e bo Jisos e mum ne fô Kum Bite bi Olif e no tuu jim Jelusalem, ε è to nu ke diewe kengawten ke may e keegen buy jó. * ¹³ No bó ley jó, mum ben gen ê kebuw ke yew e ke ewe fò bó to ké no gene beele. Bonyii ban to nu Bitá, Jon, Jem noo Andulu, Filew bó Toma, Batolomu bó Matio, Jem wvú waa Alfíyus, Semon wvú to nu wee ngoo Boselot † noo Judas wvú waa Jem. ¹⁴ ε bô bokene bomew noo Maalia wvú bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e ké no taashi yí fiεε le fimwaan keebunlee sekecii.

¹⁵ ε è ke no nu ediuw yoya le, ε boom bo ngoo le bo Jisos e taashε. Bó to nu fó wee diewe gbwee

1:9 Luk 24:51; Jon 6:62; 1Bi 3:22 **1:10** Luk 24:4 **1:11** Luk 21:27; Mwm 1:7 **1:12** Luk 24:52 * **1:12** Kengawten ke may e nu no wee to nulo elen diuu di mbam e. **1:13** Luk 6:14-16 † **1:13** Boselot to nu Bojuu bó to tomte won, diuu keebvuse yí ngew e can bonyii bo Lum e. **1:14** Luk 23:49

kecow mbaanfiεε le (120). ε Bitā ja we jeme ε bó le, ¹⁶ “Boom bo bwεεm e, fiεε fī Nwa' Nyo' jemyi to keηke ke keekooy. ε nu fiεε fī Keyoy ke Yuule to geε ε Dawe jeme ε ε bεε lo ekumε Judas wvù to joε fwe ε bó sε koo Jisos. ¹⁷ Ben kee le Judas wvun to nu wee mvu ηgoo yesebeene le, keηke diew lemme ε beene ente.”

¹⁸ (ε Bitā sε no jemyi nonεn nu ε Judas to jo wase bigew bì bó to nyaε ε wvú yī fiεε fī wvú to buwεε le, guy bvudvuu dvú. Bvudvuu bvun nu fò wvú to gbweε ncine ε tee bvuyε, ε bvulew buy bvucii. ¹⁹ ε bonyii bo Jεlusalεm bocii yuw, mum no teηe bvudvuu bvudvu ε díεw yibole le Akeldema, fī nu le, “Gbwen Elεmε.”)

²⁰ ε Bitā bvuu gay le, “Dawe to nu ε saη ε Nwa' Mbense le le, ‘Bó ecinε é la diew etu binffuy, é wee saa ebvuu eceè fó ke.’

Fī bvuu nu ε wvú ε saη le, ‘Wee mvu keηke keejo bvudvuu bwew bvū lemme le.’

²¹⁻²² No fī nu nonεn, wee mvu keηke keebene bese le, é bee bó efewcì le Tata Jisos to nu ε buy yī kpwe le. Wvuwε wee keηke keenu wee wvù to lene bee bó sekecii kè Jisos to ghane bee bó ε kεw yī kefew kè Jon to leese bonyii ε joo le, ε gεn ε buy diuu dì Nyo' to joε Jisos ε bese ente ε wvú ben we le.”

²³ No wvú jeme nonεn, ε bó cu bonyii bofεε. Wvumvu to nu Yosεw wvù bó to teηe le Basabas bvuu teηe le Justus, ε wvumvu nu Matiaa. ²⁴ No bó

cu nonen, mum bunle le, “Tata, wo kee mvuntelem mvu bonyii bocii le. Nonen, dunɕe ê bese wee wvù wo nu ε caw entelen jo bonyii bo bofeε ban, ²⁵ le wvù enù waa ntum Jisos wvù ejo bvudvuu bvú Judas e bvú lemme le, bvù wvù to cin'yεε gen fô wvù nu fó le.” ²⁶ No bó bunle nonen, mum san edieε εbo, jem, ε di Matiaa le buy gbwe. E bó mum bise wvù ngoo boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow mwaan e.

2

E Keyoy ke Yuule to

¹ E diuu di Nkaw mvu wvù bó to tenje le Bentekos e ke to kocen, ε bonyii bocii bò to nu ε lese fitele yî Jisos e ε taashe bvudvu bvumwaan. ² E bó ke ne seSe yuw ε fieε dvûmte shiile we ke diεwe keeke le. E fî shii, ley yinſen yew yî bó to nu dvù le. ³ E bó dioo taa, yen fieε fimew e ε fî nu ke diεwe leme di nguy e, ε fî mum saanken gen yî bó le wee mwaan mwaan. ⁴ E Keyoy ke Yuule mum yinſen yî bó le bocii, ge ε bó no jemyi díεw bitum jεy jεy. ⁵ E to nu kefew kekie le, ε Bojuu bò to nu ε looce ε lese fitele yî Nyo' le nu Jelusalem, ε bó ja bitum bicii bi yî εkolε ke nshε le. ⁶ No bó yuw nonen, mum tase to nteen fô bonyii bò to nu ε lese fitele yî Jisos e to nu. E bonyii bò to lesεε fitele yî Jisos e bodvu no jemyi, ε wee mwaan mwaan yuuke ê díεw yibole. E fî ffumse bó. ⁷ E diuw yum bó, ε bó no ghayte, gayte le, “Ke bonyii bò jemyi ban bocii nu bonyii bo

1:26 Bɣnɔ 16:33 **2:1** Lεw 23:15-21; Dito 16:9-11 **2:3** Luk 3:16 **2:4** 4:31; 6:3, 5; 7:55; 8:17; 10:44; 11:15, 24; 13:9; 15:8; 19:2, 6; 4:31; 10:45-46; 19:6; 1Kol 12:10; 14:2-12 **2:7** 1:11

Galilee le? ⁸ Fí ghan nɛɛ le beene ε sɛ no yuuke ε bó jemyi ê díɛw bitum bisɛɛbeene le? ⁹ Beene bomew nɛ Baatia, bomew ε nɛ Medes bô Elam, bomew ε nɛ Misobotemia bô Judea noo Kafadosia, bomew ε nɛ Bontus bô Esia. ¹⁰ Beene bomew ε nɛ Fligia bô Bamfilia, bomew Ijiw bô biba bi Libia le, bì nu mbew kelaante kè Sɛlin e. Beene bomew ε nɛ Lum, ε è nu Bojuu bô bonyii bò banke lo ε tu bonyii bo mbee Bojuu le. ¹¹ Beene bomew ε nɛ Klɛt bô Alɛbia. Beene ε no yuuke ê díɛw bitum bisɛɛbeene le jɛɛy jɛɛy no bonyii ban jemyi binghaw bi mwɛɛm e bì Nyo' ge.” ¹² E diuw yum bó, ε bó no ghayte ɛbonɛbon lɛ laa fifin fiɛɛ lo sɛ duŋci lɛ la lɛ. ¹³ E bomew bonyii no sɛwsee lo fibole gayte lɛ, “Bonyii ban nu ε mbvuum ε koo bó.”

E Bitajeme ê bonyii

¹⁴ Nonɛn, ε Bitajeme bô keɛɛɛ ke boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow mwaan̄ mum leem fó. E Bitajeme mum kɛw no jemyi ê kebombom ke bonyii le foweɛwe lɛ, “Ben Bojuu noo bonyii bocii bò cee Jelusalem, ben enya bitem ntay ê fiɛɛ fi me nu enjeme ê ben. ¹⁵ Mbvuum baa koo bonyii ban no ben kpwaake kɛ. Keseen bɛɛ kɛ lo didiuu bvuuɛ fontan̄entan̄. ¹⁶ Fiɛɛ fi kooyi fin gesehen nu fi Juɛl wvù wee ntum Nyo' to jemyɛɛ wase lɛ,

¹⁷ ‘Nyo' gayte lɛ, è nu ke edioo enu yí ɛdiuw yo fokemɛɛɛ le,

é wen etfuw Keyoy kewene yí bonyii bocii le.
Nonɛn, é boom bonɛn bò bolemsɛ noo bò bokɛnɛ eyuuke mwɛɛm mvù wen jemyi, seɲe ê bonyii,
é mwɛɛm diɛwɛ bifilɛ le etoo fô cubonyii bonɛn e,

é bifile elamte ngaybonyii bonen.

¹⁸ E nu ke edioo enu ediuw yoya le,

é wen etfuw Keyoy kewene yî bonyii bo lemme le
bowene bocii,

bò bolemsε noo bò bokεnε,

é bó eyuuke mwεεm mvù wen jemyi, senje ê bonyii.

¹⁹ Wen nu ke ege mwεεm mvu diuw wvù yumεen
e we,

ebvuu ege mwεεm mvù dunji mvunḡay mvuwene
yî nshε le.

Elεmε bô nguy noo njiim yî bemte nu ke enu.

²⁰ Diuu nu ke ejiiim,

é kpwee enε eyεεle diεwε elεmε le,

é diuu di baay di Tata le di kenḡhaw e sε keeke eto.

²¹ Nonen, é naa yεε wvù nu ke elεke Tata, ke eboy.' "

²² E Bitā bvuu gay le, "Bonyii bo Islael, ben eyekε
eyuw ntay fiεε fi me njemyi. Jisos wvu Nasaleḡ to
nu wee ε Nyo' to loocε dunḡe ê ben le è tum wen
wvù no wvù to geε é Jisos egee mwεεm mvù dunji
mvunḡay mvu Nyo' le bô mvu diuw wvù yumεen
e noo biḡhaw bi mwεεm e ê ben εntelεḡ. Ben kee
naa mwεεm mvun ntay. ²³ Jisos wvun nu wee wvù

bó to nyaε ê ben, ε è to seyse kε Nyo' ε fi ke no kooyi
ε wvù to kee wase. E ben mum yu wvù no ben to
nyaε wvù can bonyii bò befe le, ε bó ta yî kentam e.

²⁴ Geenεn, ε Nyo' kase bvuse wvù yî kpwe le, ε wvù
boy can kpwe le njefo kε è to nulo é kpwe emεy ejici
wvù le kε. ²⁵ Dawe to nu ε jeme εkumε Jisos wvun
gayte le,

2:21 22:16; Lum 10:13 **2:22** Luk 24:19; Jon 3:2; Lem 2:43; 4:30;
5:12-16; 6:8; 14:3; 15:12; 19:11-12; Lum 15:19; Ibu 2:4 **2:23** 3:15;
4:28; 7:52; Luk 23:33; 1Tes 2:15 **2:24** 3:15; Luk 24:5 **2:25** Mben
16:8-11

'Me n'yene Tata Nyo' le ε wvú nu bee wvú sekecii
 ê εbo kem ke εceey e, ε è yaa nulo é fiεε eshiw me ke.

²⁶ Nonεn, fitele fiem ε mum ε no yuuke njon,
 ε me njemyi bô nlanlan.

Me nu wee ε me nu ηke enkpwe ke lo,
 geenεn ε me ntaale ke fwe,

²⁷ njefo ke wo wvú Nyo' nu ke ecine keyoy kem e
 won bonkfu le ke.

Ε ke wo nu ke ecine Waa wo lemme wvú Yuule le é
 wvú efo ê jem ke.

²⁸ Wo nu ε dunce wase me je yì è nulo é me enfey jó
 nse mboy.

Me nu ηke enlanlanye no me nu ηke enu ê wo fwe.' "

²⁹ Ε Bita bvuu gay le, "Boom bo bwεem e, è nulo é
 me enjeme ê ben se kemaηen le icee cee wesebeene
 wvú Nfon Dawe to nu ε kpwe, ε bó dwey wvú, ε jem
 ye nu fen ε to ε buy εben e. ³⁰ Wvú to nu wee ntum
 Nyo' bvuu kiεε ηkawma wvú Nyo' to kawεε wvú dvú
 lew le wen nu ke egεε wan wvu ê kfuu diew e yì
 kawla we le. ³¹ Ε wvú mum yanseη yen fiεε fi Nyo'
 to nu keeke ege le, mum jeme le Mboyse wvú Nyo'
 to kawεε nu ke ebuy yì kpwe le. Ε nu fiεε fi wvú to
 gayεε le,

'Wvú to baa emey won bonkfu le ke,
 ε ye ye to baa efo ê jem ke.'

³² Jisos wvun nu ε Nyo' to bvuse wvú yì kpwe le,
 ε bese bocii bò nu bonyii bew bo ηgoo le to nu ε
 yen wvú le. ³³ Nyo' nu ε bense wase wvú ε shike ê

2:27 13:35 **2:29** 1Bfn 2:10; Lem 13:36 **2:30** 2Sam 7:12-13,
 16 **2:31** Mben 16:10 **2:32** 1:8 **2:33** 2:34; 3:13; 5:30-34;
 7:55; Mak 16:19; Luk 20:42; 22:69; Lum 8:34; Efe 1:20; Kolo 3:1; Ibu
 8:1; 1Bi 3:22; 1:4; Jon 14:16-17; 15:26

εbo kew ke εceey e, ε nya Keyoy ke Yuule ê wvú no wvú to kawεε. Fíεε fí ben yene bvuu yuuke keseen nu Keyoy kedvu ε Jisos ε nya ê bese. ³⁴ Kε è yaa nu Dawe wvú to benεε we kε. Dawe kebεε to nu ε gay fiew le,

‘Tata Nyo’ to nu ε gay ê Tata wεm le,
shiile ê εbo kem ke εceey e,

³⁵ egeεn ebuy seke me nu ηke enshike bonyii buw
bo bvuban e ê wo εjise,

é wo etome bikaa biuw yí bó le diεwε kedvuushεε
ke bikaa biuw e.’

³⁶ Nonεn, bonyii bocii bo Islael emum ekeè lo ntay le Jisos wvun wvú ben to taε yí kentam e nu wvú wvú Nyo’ nu ε gεε wase le è nu Tata bvuu nu Mboyse wvú wvú to kawεε.” ³⁷ No bonyii bodvu yuwεε nonεn, ε njeme wvudvu koo bó. É bó mum bife ê Bitá bô kebεse ke boom bo ntum e bo Jisos e le, “Boom bo bwee wese le, bese nu ege nεε keseen?” ³⁸ É Bitá tfuse ê bó le, “Wee mwaan mwaan ekumεn fitele fiew, é bó elese wvú ê joo ê diee di Jisos Klistu le wvu le Nyo’ elεeshε bibefε biew ebvuu enya wvú bô nnya ye yí è nu Keyoy ke Yuule. ³⁹ Nkawma wvudvu wvun nu fô ben e, noo fô boom bonεn e, bvuu nu fô bonyii bocii bô nu fonfwan e. Wvú nu fô bonyii bocii bô Tata wvú Nyo’ wesebeene teηe ε bó too fô wvú le.” ⁴⁰ É Bitá bvuu jeme mwεεm nteen, tefe bó, lekε le bó efi bikuu bibole yí ηgew wvú nu keeke eto yí εηgoke kè befe kin e. ⁴¹ É bonyii yuw njeme Bitá wvun, ε

2:34 Mben 110:1; Luk 20:42-43; Ibu 1:13 **2:36** 3:15 **2:37**
16:30; Luk 3:10, 12, 14 **2:38** 3:19; Luk 3:3 **2:39** Yεsa 57:18-19;
Efε 2:17 **2:41** 2:47; 4:4; 5:14; 6:1, 7; 8:4; 11:21, 24; 12:24; 13:49;
16:5; 19:20; 21:20; 2Tεs 3:1

nteen bee, ε bó mum lese bó ê joo. Εbvubwε ε bonyii bise ηgoo bonyii bo Jisos e diεwε bontfuke botete (3,000) le. ⁴² Ε bó mum nya bikuu bibole no yuuke mwεεm ε è nu mvù boom bo ntum e bo Jisos e to yεεyi. Ε bó bó no nu yî kentaashε le, guutene blεεd, bvuu bunlee yî kentaashε le.

Nce ηgoo bonyii bo mbee le

⁴³ Ε boom bo ntum e bo Jisos e no gee mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e bó mwεεm nteen mvù dunçi mvunγay mvu Nyo' le, ε bonyii yεne, ε fî ghaake lo bó. ⁴⁴ Ε ηgoo bonyii bo mbee le bocii no nu yî wee le mwaan, κεηke fιεε fibole fimwaan. ⁴⁵ Ε bó ké nε gese mondvuum mobole bó mwεεm mvubole, gaw bigew bidvu εbonεbon no ηγεw wee nu. ⁴⁶ Ε bó no shee taashi yew ncese le εdiuw εcii, diekene yî kentaashε le εla le bó nlanlan fô mvuntelem mvubole, yaa yεεle εjise κε, ⁴⁷ bensee Nyo'. Ε bonyii no yεne nonεn, bensee bó. Ε Tata no boysee bonyii εdiuw εcii, biise ηgoo yibole.

3

Ε Bita bó Jon fε ηκewλε

¹ Ε è ke no nu diuu dimew, ε Bita bó Jon nε no bene fô yew ncese le κε diεwε didiuu ditεte le fomvunsheen, ε è to nu kefew ke bunle le. ² Κε kefew kedvu le, ε bonyii ε tuu wee mvu ε no too dvù, to shike diuw ketaan wvù bó to teje le wvù Jee le wvù to leyte fô yew ncese le. Wee wvudvu nu ε bó to boke wvù ε è nu ηκewλε, é bonyii ké no tuule wvù εdiuw εcii too shiwse fó ε wvù leke bigew ê

bonyii bô fele leyte yew ncese le. ³ E wvú yɛn Bitá bô Jon e ε bó fele keeley fô, mum no lɛke bigew ê bó. ⁴ E bó lun ejise yî ye le. E Bitá gay ê wvú lɛ, “Taa bese!” ⁵ E wvú mum taa bó, kpwaake lɛ bó nu enya fiɛɛ ê wen. ⁶ E Bitá gay ê wvú lɛ, “Kɛ me nkeɛke naa lo bigew kɛ, geenɛn fiɛɛ fi me nkeɛke nu ε me nu enya ê wo. Me ngayte ê wo ê diee di Jisos Klistu wvu Nasalɛt e, ja we elɛnè!” ⁷ No wvú gay nonɛn, mum jicɛ wvú le yî kebo ke εcɛy e, cake we. Kan mwaan, ε bikaa bô mvunɔkoko mvu wee wvudvu le mum tɛme. ⁸ E wvú sele we leem, mum kɛw no lɛne. E bô bó gɛn ley fô yew ncese le, ε wvú no ghane fô maymayi, bensee Nyo'. ⁹ E bonyii bocii bô to yɛnɛɛ no wvú ghane bensee Nyo', ¹⁰ kiɛɛ lɛ è nu wee wvù se shee lɛke elɛkɛ diuw ketaan wɛ wvù bó tɛɛ lɛ wvù Jee le wvù leyte fô yew ncese le. E ejise jiiim bó, ε bó no kɛɛke nghaw yî fiɛɛ fi kooy bô wvú le.

E Bitá jeme ê bonyii fô yew ncese le

¹¹ E wee wvudvu nɛɛm lo yî Bitá bô Jon e. E bonyii yɛn ε diuw yum bó, ε bó no lewte gɛne bɛwse bó le fô bvudvuu bvù bó to tɛɛ lɛ cile Saamun e. ¹² E Bitá yɛn no bonyii tase ε to, mum jeme ê bó lɛ, “Bonyii bo Israel, è nu nje la wvù diuw yumte ben ekumɛ fiɛɛ fin ε ben taale bese nɛn? Ben kpwaake finɛn lɛ è ge mvunɔgay mvusɛse wee wvun ε sɛ no lɛne le? Nu ben kpwaake tɛn lɛ è ge nce wese wvù yuule lɛ? Kɛ è nu nonɛn kɛ. ¹³ Fí nu lɛ Nyo' Aba'am bô Aysik noo Yakow, wvù nu Nyo' bo'icee cee bosɛbeene bocii to nu ε bense wase Jisos wvù wee we lemme gɛɛ mbew ye le. Jisos wvun nu wvù

ben to tunεε jo nya ê bonyii bo nsaw e, ε Baylet no gomte keecinε wvú le, ε ben fan. ¹⁴ Jisos to nu wee wvù yuule, nu teytey, ε ben tun wvú, gay le bó ebvuse ε è nu wee wvù to yuwyeε bonyii, enya ê ben. ¹⁵ E ben ge nonεn mum yu wee wvù nyaa nshii ê bonyii, geenεn, ε Nyo' kase bvuse wvú yî kpwe le, ε bese yen wvú le ε mum ε no seje. ¹⁶ E ge mvungay mvu diee di Jisos wvudvu le nkεwle wvun wvù ben yene, kee, ε se no lene. Fí kooyi nonεn njefo bese nu ε lese fitele yî Jisos e, fitele fi bese lese yî ye le ε mum ε ge wee wvun ε no temyi nta nεn no ben yene.

¹⁷ Keseen boom bo bwεεm e, me nkεe le fiεε fi ben ε bikuu bi won e to geε bô Jisos nu ε ben ε bó to ge yaa kee kε. ¹⁸ Fí to kooyi ê yiyin je le keege é fi eto ekocεn no Nyo' to geε wase ε bonyii bew bo ntum e jeme ε è bεε lo le Mboyse we wvù wvú to kawεε nu ke eyen ngew. ¹⁹ Nonεn, ben ekumεn mvuntelem mvunεn ekase etu jim fô wvú le, wvu le wvú elεeshε bibefe binεn, ²⁰ emum ege é shém elεεtεn ben, eciinse Jisos wvù Mboyse wvù wvú to balεε fô ben e. ²¹ Jisos wvun kεnke keeke emεy fowe egeen ebuy kefew kè Nyo' ke eseyse mwεεm mvunciim é mvú ekase etu mvunfεm, no wvú to jemyεε diuw bonyii bew bo ntum e bò yuule le ε è bεε lo bvuyvuum e. ²² Muses to nu ε yuu gay le, 'Tata Nyo' nu ke ebvuse wee we ntum mvu ê boom bo bwee wene le εnte, eciinse fô ben e kε no wvú to bvuseε me,

3:15 2:23-24; 4:10; 5:30-31; 10:39-40; 13:30; 17:31; Ibu 2:10 **3:16** Mat 9:22 **3:17** Luk 23:34; 1Tim 1:13 **3:18** 5:42; Luk 24:27, 44-46 **3:19** 2:38 **3:22** Dito 18:15, 19; Lem 7:37

ε ben κεηκε keeke eyuukè fιεε fι wvú jemyi ê ben e.
 23 Wee wvú nu ke enu σε wvú yuuke wee ntum
 wvudvu le,
 nu ε bó nu ke ebvuse wvú ηgoo bonyii bo Nyo' le,
 elεse lo.'

24 Ε nu κε τεν no bonyii bo ntum Nyo' le bocii
 ε κεw yί Samwel e noo bò to toε εjim jo wvú to
 jemyεε wase εκumε mwεεm mvù kooyi εdiuw εyan
 e. 25 Mwεεm mvunciim mvù Nyo' to kawεε dew
 bonyii bew bo ntum e ban nu mvunen, ε kelew kè
 Nyo' to dieε bô bo'icee cee bonen nu ten fô ben e. Ε
 nu no Nyo' to jemyεε ê Abla'am le,
 'Me nu ηke embuw bonyii bocii yί εκolε ke nshε le
 nfele yί kfuu diuw e.'

26 Ε Nyo' mum caw wee we lemme yaw tum ε ε
 nu fô ben e le wvú eto elan kembonen yί yene le,
 ege é ben ecine je yene yì befe le."

4

Ε Bità bô Jon tanε diuw

1 Κε no Bità bô Jon to bεε jemyi ê bonyii nonen,
 ε bocee ncese bomew bô εκolε ke bonyii bo nci le
 bò to cεyte yew ncese noo Bosadusii bomew sele
 fó. 2 Bó to ton'yi shém njefo Bità bô Jon to γεεyi
 bonyii, fewci le no Jisos to buyεε yί kpwe le nu ε
 bonkfu nu ke ebuy ten yί kpwe le. 3 Ε bó mum koo
 bó γεν fen no è to nu wase fokiεguu, le bvú ke edioo
 ε yuu, é bó σε no yuuke. 4 Geenεn, bonyii nteen bò
 to yuwεε n'γεεyi Bità bô Jon, to nu ε bee, ε ηgoo yibo

3:24 3:18 3:25 Ken 12:3; Gal 3:8, 16 3:26 13:46; 18:6; Lum
 1:16 4:1 5:17; 23:8; Luk 20:27 4:1 Luk 22:4, 52 4:2 2:24;
 4:33; 17:18; 26:23 4:3 5:18 4:4 2:41

bise, ε bolemse no nu wase diεwe bontfuke botin e (5,000).

⁵ Ε bvú ke buy yuu, ε bocee wonj bô bonyii bò saake wonj noo bonyii bò to dunji bonci bo Nyo' le, tase bvudvuu bvumwaan Jelusaleμ. ⁶ Ε Annas wvù εkolε ke bocee ncese le bô Kayfas noo Jon bô Aleksanda noo bonyii bomew bò to nu ten kfuu di εkolε ke bocee ncese le nu fó. ⁷ Ε bó mum leke Bitá bô Jon ê bó ejise, bife ê bó le, “Ben se jo fεε mvunɔgay ε se fε wee wvun? Ben se fε ê diee di yεε le?” ⁸ Ε Keyoy ke Yuule yinse yí Bitá le, ge ε wvú tfuse ê bó le, “Bocee wonj bô bonyii bò saake wonj, ⁹ bese leeme fen εben keetanje diuw ekumε lemme di jee di bese se geε fô ηkεwlε le, wvú ε se no lene. No ben gomte keekiεε no fí se ghanεε, ¹⁰ ben noo bonyii bocii bo Islael ekeè le wee wvun leeme ê ben ejise keseen temyi nen, ε è nu nje mvunɔgay mvu diee di Jisos Klistu wvu Nasalet e. Jisos wvudvu wvun nu wvù ben to joε ta yí kentam e ε wvú kpwe, geenεn ε Nyo' kase bvuse wvú yí kpwe le. ¹¹ Wvú nu tε di Nɔwa' Nyo' jemyi ekumε dí le,

‘Tε di ben bonyii bo kembom e to tunεε nu ε dí ne wase ε tu tε di buu di yew e.’

¹² Ε mεy ke Jisos maan wvù boysee bonyii. Ke diee di wee mvu le bvuu nu dvú fokuse fen di Nyo' nu ε geε le è nulo é dí eboyse beene ke.”

¹³ Ε bonyii bò to saake ba, yuw no Bitá bô Jon jemyi yaa fane ke, bvuu yen le è nu bonyii bo ncεw, ε bó baa kee ηwa' ntay ke, ε diuw yum lo bó. Ε bó mum kiεε le fí nu nonεn, njefo è nu bonyii bò

to ghane bô bo Jisos. ¹⁴ Ε bó fanε yaa bvuu kenke fiεε fi bó ekicεn Bita bô Jon yî dvú le kε, njefo bó to yεne wee wvù bó to fελεε le, ε wvú leeme bô bó. ¹⁵ Ε bonyii bô to saake bodvu nε yaw bvuse bó ekfun, mum shεε no cuu bontan εbonebon gayte le, ¹⁶ “Beene nu ege nεε bô bonyii ban? Bonyii bocii bo Jelusalem nu ε bó ε kiεε wase ekumε fiεε fi dunçi mvunγay mvu Nyo' le εndan fin fi bó ge, ε kε è nulo é beene etun kε. ¹⁷ Geenεn, keege le fo saaka wvudvu wvun ebvuu esaankenè genè fwe, beene ekan bonyii ban le fo bó ebvuu emom lo ejeme fiεε è wee ekumε diee di Jisos wvun e kε.”

¹⁸ Ε bó tee Bita bô Jon ε bó kase ley. Ε bó mum lew lo è bó le fo bó ke ebvuu emom lo ejeme, kenεε eyεεyi wee ekumε diee di Jisos e kε. ¹⁹ Ε Bita bô Jon tfuse fibole le, “Ben kε kpawawce le laa fiεε fi nu len fô Nyo' le nu le bese eyuw ε è nu ben e, nuu wvú wvù Nyo' le le? ²⁰ Kε è nulo é bese elu keejemyi ekumε mwεεm mvù bese nu ε yεn ε bvuu ε yuw e kε.” ²¹ Ε bonyii bô to saake bodvu bvuu looce lew lo teme, mum cinε bó le ε bó no gεne. Ε bó to tan ε è nu fiεε fi bó elese bó dvú yî ηγεw e, njefo bonyii bocii to bensee Nyo' yî fiεε fi to kooyεε le, ²² se bvuu ge ε wee wvudvu wvù bó to geε fiεε fi dunçi mvunγay mvu Nyo' le fin keefe wvú to nu ε wvú ε fey wase bilum mbaanyε.

Ε bonyii bo mbee le lekε mvunγay è Nyo'

²³ No bó cin'yεε Bita bô Jon e nonεn, ε bó kase tu jim fô bonyii bobole bo ηgoo le, see è bó fiεε fi bocee ncese bo baay baay bó bonyii bô saake won

be jeme. ²⁴ Ε bó yuw, mum baance ye lekε ê Nyo' yî wee le mwaan le, “Tata wvù Cee Ekole, è to bom wo εbule bô nshε bô jóo noo mwεem mvunciim mvù nu mondvuum man e. ²⁵ Wo to nu ε ge ε icee bo'icee bosεse wvù Dawe, wvù to nu waa wo lemme jeme yî mvungay mvu Keyoy ke Yuule le le, ‘Ε nu nje la wvù bonyii bô yaa nu ke Bojuu ffuuke bô fiεε shém e,

ε bonyii cuu bontan se bó nu ke elem ηkuun?

²⁶ Bonfon bo fokuse fen seysee jem,

ε bonyii bô saake won taashi

keediu Tata bô wee we wvù wvù nu ε yefe le è nu Mboyse.’

²⁷ Ε nu ke lenlen fiεε fi to kooyεε elaante jan. Nfon 'Elod bô Bontus Baylet to nu ε taashε bô bitum noo bonyii bo Israel die mvunan ejim jo Jisos wvù Waa wo lemme wvù yuule wvù wo to yefeε le è nu Mboyse. ²⁸ Bó to taashi keege ε è nu mwεem mvù wo to nu ε seyse wase ncejole bô mvungay mwuw le wo koonke le mvù ke ekooy. ²⁹ Nonεn, yî keseen e Tata, taa eyen je yî bonyii ban bemsee bese jó. Nya bese bonyii buw bo lemme le bô mvuntelem mvù temyi keefewci diεw yo yaa fane naa lo ke. ³⁰ Nya bese bô mvungay mwuw keefεle bonyii bvuu gee mwεem mvù dunji mvungay mwuw bô mwεem mvu diuw wvù yumεen e dvù ê diee di Jisos wvù Waa wo lemme wvù yuule le.” ³¹ No bó mεse ε bunle, ε nshε shiw fò bó to nu. Ε Keyoy ke Yuule yinseñ yî bó le, ε bó mum no fewci diεw Nyo' yaa fane ke.

4:24 Ksm 20:11; Mben 146:6

4:25 Mben 2:1-2

4:27 Luk

23:7-11; Luk 23:1

4:28 2:23

4:29 Efe 6:19

4:30 2:22

4:31 2:4

Ɛ ɲɔɔ bonyii bo mbee le no keŋke fiεε fimwaaŋ

³² Ɛ ɲɔɔ bonyii bo mbee le no nu fitele fimwaaŋ, nu yî wee le mwaan, ε wee yaa teŋe fiεε fimew le è nu fiwene wen emben ke. Ɛ fiεε fi wee le nu fi bonyii bocii le. ³³ Ɛ Nyo' nya mvuŋgay mvu baay ê boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó bvuu no fewci ke ê bonyii tɛmyi lo le Tata Jisos to nu ε buy yî kpwe le. Ɛ bó no nu ε Nyo' ε buw bó bô nfi we baay. ³⁴ Ke wee yaa to nu dvú wvù fuute ê bó enteleŋ ke, njefo bonyii bô to keŋke ɲεε keŋεε yéw to ké gese, to bô bigew bidvu, ³⁵ nya can boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó mum gaw ê bonyii bocii no ɲεw wee to nu.

³⁶ Wee mvu to nu ε bó teŋe le Yosew, ε boom bo ntum e bo Jisos e ε cu diee diew dimew le Banaban, (dì nu le, Wee N'ylvuwsε Mvuntelem). Wvú to nu wee wvu ê kfuu di Lewe le, ε bó to boke wvú Sayblus. ³⁷ Ɛ wvú mum ɣen ten gese we wεε, to nya bigew bidvu can boom bo ntum e bo Jisos e.

5

Ananias bô Safilia

¹ Ɛ wee mvu wvù bó to teŋe le Ananias bô kpweεe wvù Safilia gese ten kecew ke wεε le. ² Ɛ bô kpweεe seyse kaa fafe lo bigew bidvu, ε wvú mum jo kebeεe ɣen nya can boom bo ntum e bo Jisos e. ³ No wvú nya nonen, ε Bitá bife ê wvú le, “Ananias, è ge la fi wo cine Satan ε ley ê fitele fiuw e ε ge le wo embiay mbiay ê Keyoy ke Yuule, wo ε mum ε fafe bigew bì wo gese wεε dvú? ⁴ Wo dīoo gese wεε ε è nu wo, ε bigew nu ke biuw, wo ε ghan

nεε ε σε ge kfuu fin fiεε? Wo baa mbiay ε è nu ê bonyii κε, wo mbiay ε è nu ê Nyo'." ⁵ Kan mwaan no Ananias yuw njeme wvun nonεn, mum gbwe kpwe. Ε bonyii bocii bò yuwεε saaka wvudvu fan baay. ⁶ Ε cubonyii ley baance wvú ê ndvu le, jo buy dvú γεν dwey.

⁷ Ejim jo bontam bo kefew e diεwε botεte, ε kpweσε ley, yaa kee fiεε fi be kooy bò dweese κε. ⁸ Ε Bita bife ê wvú le, "Κε see ê me, bin nu bigew bicii bì ben ε dwee wo gese wεε dvú?" Ε wvú tfuse le, "Εε, è nu bí nen bicii." ⁹ Ε Bita bvuu bife ê wvú le, "Ben ε dwee wo ghan nεε ε σε seyσε keemom Keyoy ke Tata le? Yεκε eyuw, ncin bonyii bò be γεν ε dwey dwee wo nu wase ê yew fwese, ε bó nu eley etuu tεn wo ebuy dvú eγεν edwey." ¹⁰ No Bita jeme nonεn, kan mwaan ε Safilia mum gbwe ê wvú εjise kpwe. Ε cubonyii ba dioo ley yεn ε wvú ε kpwe wase, ε bó mum tuu wvú buy dvú γεν dwey mbew dweese le. ¹¹ Ε kentaashe ke bonyii bo mbee le kecii noo bonyii bomew bò to yuwεε saaka wvudvu fan baay.

Mwεεm mvù dunji mvunḡay mvu Nyo' le bô mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e

¹² Ε boom bo ntum e bo Jisos e no gee mwεεm mvù dunji mvunḡay mvu Nyo' le bô mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e nteen ê bonyii εnte. Ε bonyii bo mbee le bocii ké no taashi fô kebuw ke Saamun e yew ncese le. ¹³ Κε wee wvu ncεw to ké mum taashe lo bô bó κε. Geenεn ε bonyii to ké no bensee naa bó ntay. ¹⁴ Ε bolemsε bô bokεnε nteen bò

to leese fitele yî Tata le no biise ngoo bó le. ¹⁵ E mwεεm mvù boom bo ntum e bo Jisos e to gee, ge ε bonyii no tuule bonyii bo bincεm e jiwse mbew jé le yî bintaw e noo yî dighaam e wvu le Bita ké dioo fele, ε è cim nu kenjinjin kew é kí egbwe yî wee le. ¹⁶ E bibombom bi bonyii le no nen'yi bilaante bi mbew Jelusalem e too bô bonyii bo bincεm e noo bò kenke biyoy bì yiile yî bó le, ε bó fele bó bocii.

E bó no ghεεke boom bo ntum e bo Jisos e

¹⁷ E εkolε ke bocee ncese le bô ngoo ye yî è to nu Bosadusii ke ja kew no ghεεke boom bo ntum e bo Jisos e, ¹⁸ mum tum bonyii ε bó gεn koo bó fen yew ncaw e. ¹⁹ Geenεn, ε è ke no nu εntan ε nceendaa Tata to yene dew fwese yew ncaw bvuse bó. No wvú bvuse bó, mum gay le, ²⁰ “Ben egey yew ncese le, egey efewcì fiεε ficii ê bonyii ekumε nce wvu fwε wvun.” ²¹ No bó yuw nonεn, mum gεn. E εkfuη ke dioo eyuule, ε bó ley fô yew ncese le, mum kew no yeεyi bonyii.

Ke kefew kedvu le, ε εkolε ke bocee ncese le bô bonyii bew bo ngoo le, kum bonyii bo Islael bò saake won bocii ε bô bó shii, mum tum bonyii bo nci le le bó egey yew ncaw e, eto bô boom bo ntum e bo Jisos e. ²² E bó gεn buy fó gom bó ηkuuη mum tu jim to see le, ²³ “Bese gεn ε buy yew ncaw e, ε yeη ε dew fwese nu ε bó ε looce ε fen, ε bonyii bo nci le leeme fó cεyte. Bese ε dioo yene yew ley ε fanε yaa eyen wee le dvú ke.” ²⁴ E εkolε ke bonyii bo nci le bò to cεyte yew ncese bô bocee ncese bo baay baay, yuw nonεn, ε fí ffumse bó, ε bó no ghayte laa

bó nu ke etu fεε bô fin fiεε le. ²⁵ E wee ne ley gay ê bó le, “Ben eyuw, bonyii ba bô ben se fenεε yew ncaw e, boba wase fô yew ncese le yεεyi bonyii.” ²⁶ No bó yuw nonεn, ε ekole ke bonyii bo nci le bô ngoo ye mum buy gen jo bó, no too bô bó. Geenεn, bó to baa joo bó kane lo bó ke, njefo bó, bonyii bo nci le bodvu to fane fo bonyii etumye bó bô εta.

²⁷ E bó to bô boom bo ntum e bo Jisos e, ley bô bó leke fwe dvu bonyii bô saake won. E ekole ke bocee ncese le no biwci mwεεm ê bó gayte le, ²⁸ “Bese nu ε looce wase ε lew lo le fo ben ebvuu emom eyεyi wee ekumε diee di wee wvun e ke. Geenεn, ben eyen fiεε fi ben mom! Ben nu ε ge wase n'yεyi wene ε saanken Jelusalem jocii. E ben gomte keege é fi edunçi le bese kee fiεε fô kpwe ye le.” ²⁹ E Bitá bô ngoo boom bo ntum e bo Jisos e tfuse le, “Bese kenke keeyuw ε è nu Nyo' le, efey keeyuw wee le. ³⁰ Ben to nu ε ta Jisos yî kentam e ε wvú kpwe. E Nyo' bo'icee cee bosεbeene bvuse wvú yî kpwe le, ³¹ bense wvú, shike ê εbo kew ke εεey e le wvú enù Cee Ekole noo Mboyse, wvu le bonyii bo Israel ekumen mvuntelem mvubole, é wvú wvù Nyo' elεshe bibefe bibole. ³² Bee bo Keyoy ke Yuule kè Nyo' nyaa ê bonyii bô yuuke wvú le ε mum ε no fewci mwεεm mvun.”

³³ No bonyii bô to saake won yuw njeme wvun nonεn, ε mvuntelem bente lo bó. E bó mum no gomte keeyuwyε boom bo ntum e bo Jisos e. ³⁴ Geenεn, ε wee mvu ngoo bonyii bô to saake won e wvú diee to nu Gamalia, ε è nu wee Falasii bvuu nu wee wvú dunçi bonci bo Nyo' le, ε bonyii bocii

5:26 Luk 20:19; 22:2

5:28 4:17-19; Mat 27:25

5:30 3:15

5:32 1:8; Jon 15:26-27

5:34 22:3

wvumte wvú ntay, nε we. No wvú nε we, gay ε bó yaw bvuse boom bo ntum e bo Jisos e εkfunj. ³⁵ Ε wvú shεε jeme ê bonyii bò to saake wonj le, “Bonyii bo Islael, ben ejo wεε bô fiεε fi ben gomte keege bô bonyii ban. ³⁶ Ben ekume le è to nu kefew kemew e, ε wee mvu ja fεn ε bó tenje le Teodas no dunji le wen nu wee wvu baay. Ε bonyii shfum ê wvú ejim ke diεwε gee nε le. Ε bó ke yu wvú ε ηgoo ye tawse, ε fiεε fi wvú to too dvú laayε εcici. ³⁷ Ε wvumvu wee ke bvuu ja kefew kè bó to taanke bonyii le ε bó tenje le Judas, ε è nu wee wvu Galilee. Ε wvú gufe bonyii nteen ê wvú ejim. Ε bó ke yu ten wvú, ε ηgoo ye saanken. ³⁸ Yî fin e, me ε no nteete ben le fo ben ege fiεε bô bonyii ban ke. Ben ecine je yibole. Ε è fεn nu le fiεε fi bó too dvú bvuu yεεyi bonyii dvú fin kεw wee wvu wum, tu fí nu ke elaayε εcici. ³⁹ Ε no nu le fiεε fidvu kεw Nyo', tu ke è nulo é ben ke eso bó ke. Ε ben baa eyεne, é fí ke enε ebuy le ben diuu ε è nu ben ε bo Nyo'.”

⁴⁰ No Gamalia jeme nonen, ε bonyii bò to saake wonj yuw ntefe we, kase tee boom bo ntum e bo Jisos e ε bó ley. No bó ley nonen, ε bó tam bó, ciise lo le fo bó ke ebvu emom lo eyεεyi wee ekume diee di Jisos e ke, mum cine bó le ε bó no gene. ⁴¹ No bó buyεε dvú no gene fibole yuuke ε è nu njon le bowen nu ε bó ε kocen bonyii bò bó eshoose bó nje diee di Jisos e. ⁴² Ε bó gen nonen, bvuu no yεεyi ke bonyii ediuw εcii fô yew ncese le noo εla le, fewci saaka wvù jee wvù le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε.

6

Ɛ bó baayɛ bonyii bo lemme le bosooshwiɣ

¹ Ɛ è ke no nu kefew kemew e, no ɲgoo bonyii bo mbee le to kuu gene fwe, ɛ Bojuu bò to jemyi ke ɛ è nu díew Glek nɛ kɛw no wvukene Bojuu bò to jemyi díew won ɛ bó gawte mwɛɛm ê bokɛ' bo bonkfu le ɛdiuw ɛcii nyaa mvu bo bowen e caan. ² Nonɛn, ɛ boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow bofɛɛ mum kum ɲgoo bonyii bo mbee le bocii gay ê bó le, “Kɛ fí jee ɛ bese ecinɛ keefewci díew Nyo' egɛn shii ɛ è nu yî keɛɣte le kɛ. ³ Boom bo bwee wese le, fí jee ɛ ben ebaayɛ bonyii bosooshwiɣ ê ben ɛnte, é bese enya lemme din can yibole. Ben dioo baayi taa ɛ è nu bonyii bò kɛɲke nce wvù jee, ɛ bó ɛ yinɣɛn bô Keyoy ke Yuule bvuu kɛɲke bvufɛɛ. ⁴ Nonɛn, é bese emum enya wase bikuu bisese ɛ è nu yî bunle bô yî lemme dí díew Nyo' le.” ⁵ Ɛ bonyii bocii yuw ntaɲ wvudvu, ɛ wvù jon bó le. Ɛ bó mum baa Tɛfan ɛ è nu wee ɛ mbee we ɛ looce ɛ yinɣɛn, ɛ wvù ɛ yinɣɛn tɛn bô Keyoy ke Yuule. Ɛ bomew no nu Filew bô Blukolus, Nikano bô Timon, Balmɛnas bô Nikolaus wvù to nu wee wvu Antiok ɛ wvù to banke lo tu wee mbee Bojuu. ⁶ Ɛ bó mum jo bonyii ban leke fwe dvu boom bo ntum e bo Jisos e, ɛ bó bunle fô bó le, mum gɛɛ can yî bó le. ⁷ Ɛ díew Nyo' mum no saanɣene gene. Ɛ ɲgoo bonyii bo mbee le yi Jelusalɛm no kuu gene fwe. Ɛ bocɛɛ ncɛɛ nteen lese tɛn fitele yî Jisos e.

Ɛ bó no tɛɣte mwɛɛm yî Tɛfan e

6:1 2:45; 4:35 **6:3** 1Tim 3:7-13 **6:6** 13:2-3; 14:23; 1Tim 4:14; 2Tim 1:6 **6:7** 2:41

8 Ε Nyo' buw Tefan ntay, ε wvú no kεηke mvunɔay, gee mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e bô mwεεm mvù dunɔi mvunɔay mvu Nyo' le ê bonyii ente. 9 Ε bonyii bomew ke nε kεw mbew bô bo Tefan. Bonyii bodvu to nu Bojuu bô to nen'yεε Selin bô Aleksandia noo Silishia bô Esia. Ε è to nu bonyii bo yew bunle yì bó to teɲe ε yì Bonfaw bô Boy wase le. 10 No bó to bewci nonεn, ε Keyoy ke Yuule nya Tefan bô bvufee ε wee fanε yaa nu dvú wvù eso wvú kε.

11 Ε bó mum nε beyse bonyii bomew εjim εjim ε bó embiaytè ε bó nu ε yuw ε Tefan jemyi díεw yì befe ekumε Muses bô Nyo'. 12 No bó ge nonεn, mum shiw mvuntelem mvu bonyii le, bô mvu bonyii bô saake won e, noo mvu bonyii bô dunɔi bonci bo Nyo' le. Ε bó mum ley yì Tefan e, jo wvú gen bô wvú fwe dvu bonyii bo won e bô saake bonsaw. 13 Ε bonyii ba bvuu to bô bonyii bomew bô eben jim nsaw mbiay, ε bó no teyte mwεεm yì Tefan e gayte ε, “Kε wee wvun ké no nu sε wvú jemyi díεw yì befe ekumε yew ncese yin bô bonci bo Muses e kε. 14 Bese nu ε yuw wase ε wvú jemyi ε Jisos wvu Nasalet wε nu ke ebvuw yew ncese yin, ebvuu ekumεn nce wesebeene won wvù Muses to yeεyεε beene dvú.” 15 Ε bonyii bocii bô to nu yew nsaw e lun εjisε yì Tefan e, nε yen ε bvushiw bwew ε banke wase ye ε no fieesene bvu nceendaa Nyo' le.

7

Ε Tefan taje diuw fwe dvu bonyii bô saake won

6:8 2:22 **6:10** 6:3; Luk 21:15 **6:11** Mat 26:59-61 **6:13** 18:13; 21:28; Yeli 26:11

¹ Ε εkolε ke bocee ncese le bife ê Tεfan λε, “Mwεεm mvù bó jemyi mvun nu keceey e?” ² Ε Tεfan tfuse λε, “Bo'icεm bô boom bo bwεεm e, ben eyekε eyuw. Nyo' bvukukε to nu ε buynεn fô icee wesebeene wvù Abla'am e ε wvú bεε cee Misobotεmia, ε wvú sε ke nε gεn no cee 'Alan, ³ gay ê wvú λε, ‘Cinε kfuu diuw e, ebuy wonj wene le, egeγ wonj wvù me nu ηke enduγce ê wo le.’

⁴ Nonεn, ε wvú mum nε Kaldia jodvu, gεn no cee 'Alan. Ε ice ke dioo kpwe, ε Nyo' ge ε wvú nε to jan jô beene cee keseen. ⁵ Ε wvú no nu jan ε Nyo' fanε yaa ecim enya wvú κε naa bô kpwen κε, geenεn, kaw λε wen nu ke enya wonj wvun é enu we bô εηgokε kew. Ε Nyo' to kaake nonεn ε Abla'am baa cim kenke wase wan κε. ⁶ Ε Nyo' bvuu gay ê wvú λε, ‘Εηgokε kuw nu ke enu botolo wonj mvu le, ke elemte bvunfaw jó, ε bó nvuwse bó yî bilum e gee nε (400).

⁷ Ε me nu ηke enlan ηγεw yî wonj wvudvu le, é εηgokε kuw ke ebuy jó eto ebunlee me jan.’

⁸ Ε Nyo' bvuu die kelew bô Abla'am, ε nciise kelew kedvu nu λε Abla'am nu ke etfuuse boom bew yew. Ε Abla'am ke boo Aysik, ε è ke dioo nu εdiuw nyan ε wvú tfuse wvú yew. Ε Aysik ke boo Yakow tfuse tεn wvú yew. Ε Yakow ke tfuse tεn boom bew bo yuufe ncow bofεε yew bô è nu bo'icee cee bosεεbeene fô kfuu disεεbeene to sanεε.

⁹ Ε bo'icee cee bosεεbeene bodvu ke nε no bene kendonj bô Yosεw wvù waa bwεε bó mum gese wvú, ε wvú gεn no nu nfwa wonj wvù Ijiw e.

7:2 22:1 **7:3** Kenj 12:1; Ibu 11:8-10 **7:4** Kenj 11:31; 12:4

7:5 Kenj 12:7 **7:6** Kenj 15:13-14 **7:8** Kenj 17:9-14; 21:2-4; 25:26; 29:31-30:24; 35:16-18 **7:9** Kenj 37:11, 28; 39:2, 21

Geenen, ε Nyo' no taale ke fô wvú le, ¹⁰ fii wvú yî bonḡew bew e bocii. Ε Nyo' bvuu nya wvú bô bvufee, ε Felo, Nfon wvu Ijiw no koonke wvú, mum ḡee wvú ε wvú no nu wee we kebay bvuu nu wee wvú taale fô kfuú diew e.

¹¹ Ε jen ke ne koo Ijiw jocii noo Kanaan, ε bonyii yen ḡew baay. Ε bo'icee cee boseebeene fanε yaa kenke fiε fidien ke. ¹² Ε Yakow ke yuw le mwεem mvudien nu Ijiw, mum tum boom bew bô è nu bo'icee cee boseebeene ε bó ḡen jó yî kan wvu fwe le. ¹³ Ε bó ke dioo kase ḡen jó yî bokaḡ bo bofee le, ε Yosεw mum ge ε boom bo bwee le kieε wvú. Ε wvú mum dunε ten bó ê Felo. ¹⁴ Ε Yosεw mum ciinse ntum fô Yakow wvú ice le, le wvú bô kfuú dicii eto Ijiw. Kfuú di Yakow e to nu sekedvu wee mbansooshwi y ncow botin (75). ¹⁵ Ε Yakow yuw nonen, mum jo kfuú diew dicii bow dvú Ijiw. Ε wvú bô bo'icee cee boseebeene ke kpweken jó bocii. ¹⁶ Ε bó ke tuu εgvun εbo kase to dvú jan, to dwey Shekem ê jem yi Aba'am to guyεε ê boom bo Amol e.

¹⁷ Ε kefew ke dioo kocine kè Nyo' to nu keeke ege fiε fi wvú to kawεε Aba'am dvú, ε bonyii boseebeene duule wase Ijiw baay. ¹⁸ Ε bonyii bo jó ke ghaa nfon mvu ε wvú yaa kee Yosεw ke. ¹⁹ Ε Nfon wvudvu mum no weentene, sene bonyii boseebeene, kane le bo'icee cee boseebeene elaanke mvunley mvu boom e ekfun ε bó kpwekene. ²⁰ Ε nu kefew kekin e kè bó to bokεε

7:10 Ken 41:37-44 **7:11** Ken 41:54; 42:1-2, 5 **7:13** Ken 45:1, 3, 16 **7:14** Ken 45:9-10, 18; 46:6-7, 27 **7:16** Ken 23:3-16; 49:29-30; 50:13; Yoh 24:32; Ibu 11:9, 13 **7:17** Ksm 1:7-8 **7:19** Ksm 1:10-11:22 **7:20** Ksm 2:2-10; Ibu 11:23

Muses, ε è to nu wan ε wvú jee baay fô Nyo' le. Ε bó κηκε wvú yew kee τε, ²¹ mum jo γεν γεε εκfun. Ε waa Nfon Felo wvù kpwoon ke γεν bonye wvú, ley diεwe waa we le. ²² Ε bó mum γεγι Muses bó bvufee bvú bonyii bo Ijiw e bvucii, ε wvú no nu wee wvù kee njeme bó keege fiεε ntay.

²³ Ε wvú ke dioo nu ke diεwe bilum mbaanyε le, ke ne kpawwε le wen nu egen eyen no boom bo bwee wen e bò è nu bonyii bo Israel nu. ²⁴ Ε wvú dioo gene, yen ε wee wvu Ijiw nvuwse wee wvu Israel mvu. Ε wvú ley fó le wen etfuse envuke, mum yu lo wee wvu Ijiw wvudvu. ²⁵ Wvú to kpwaake le boom bo bwee wen e nu ekiεε le è tum Nyo' wen le wen eto ebvuse bó yí ηγεω e. Geenεn, ε bó fanε yaa kiεε κε. ²⁶ Ε bvú ke buy yuu, ε Muses bvuu no gene, buyneν yí bonyii bo Israel e bofεε ε bó ne ε no diuu. Ε wvú ley fó keegawsen bvudiuw bvudvu, bife ê bó le, 'Boom bo bwεem e, ben nu wee bó waa bwee, è ge la ben ε se no diuu εbenεben?' ²⁷ Ε wee wvù to nvuwse waa bwee kaa domse lo Muses, bife ê wvú le, 'Ε γεke γεε wo le wo esaakè bese, sumtene bonsaw bosεse?' ²⁸ Wo fen bvuu gomte keeyu me no wo se yuε wee wvu Ijiw we foguu le?' ²⁹ Ε Muses yuw nonεn, mum fan ne won wvù Ijiw e, fεε γεν no nu won wvù Midian e, ke boo boom bolemεε bofεε jó.

³⁰ Ε è ke no nu εjim jo bilum mbaanyε, ε nceenda Nyo' buyneν fô Muses e ê ηguy e, ε wvú beenci yí kete le ηkpwaante mbew kum wvù Sinay e. ³¹ Ε Muses yen ε fí ghaw wvú, ε wvú bence nceencee

7:23 Ksm 2:11-15; Ibu 11:24-27

7:29 Ksm 2:15, 21-22; 18:3-4

7:30 Ksm 3:1-10

keetaa ntay. No wvú benci, yuw ε Tata Nyo' jeme ê wvú le,

³² ‘E nu me wvù Nyo' bo'icee cee wene,
Nyo' Aba'am bô wvu Aysik noo wvu Yakow.’

ε Muses yuw nonen, no ciinke bô nfan, fanε yaa ebvuu emom lo etaa kε. ³³ ε Tata Nyo' bvuu jeme ê wvú le,

‘Baayε bolaba buw, njefo fen fô wo leeme fó nu
bvudvuu bvù yuule.

³⁴ Me nu ε nlooce wase ε n'yen no bó nvuwse bonyii
bem Ijiw,

ε mbvuu ε n'yuw no bó cone,
ε mum ε nshii ε nto keembvuse bó yî ηgew wvudvu
le.

Yekε eyuw, me nu entum wo Ijiw keseen.’

³⁵ Muses wvun nu wvù bó to yawεε wase tun,
bife ê wvú le, ‘E gεke yεε wo le wo esaakè bese,
sumtene bonsaw bosεse?’ ε nu wvú wvù Nyo' to
tumεε le wvú egeen enu wee sa' wvubo, ebvuse bó
yî ηgew e. ε Nyo' to tum ε è nu nceendaa we ε wvú
to yî kete kè to bεenci kίε le tefe ntum wvudvu ê
wvú. ³⁶ ε Muses mum gεn Ijiw, ge mwεεm mvu
diuw wvù yumεεn e bô binghaw bi mwεεm e, bvuse
bó jó. ε wvú ge mvumew fô Joo yî Baay yî Yεεle le,
bvuu ge mvumew ηkpwaante jò bó to lenεε yî bilum
e mbaanyε. ³⁷ ε è nu Muses wvudvu wvù to gayεε
ê bonyii bo Islael le,

‘Nyo' nu ke ebvuse wee we ntum mvu ê boom bo
bwee wene le εnte,

eciinse fô ben e kε no wvú to bvuseεε me.’

³⁸ Ε è bvuu nu κε wvú wvù Muses wvù nceendaa
 Nyo' to jemyεε ê wvú yî kum wvù Sinay e, kefew
 kê kentaashe ke bonyii bo Islael e to nu ηkpwaante
 bô bo'icee cee bosεεbeene, ε Nyo' nya díεw yî nyaa
 nshii le wvú efese ê beene. ³⁹ Geenεn, ε bo'icee cee
 bosεεbeene kaa fan keeyuw Muses e, banke jim ê
 wvú le, mum no koonke le bowen bee ekase etu jim
 Ijiw. ⁴⁰ Ε bó mum gay ê Elon le, 'Bome bonyo' ê bese
 bò nu esaa fwe dvusεεbeene, njefo bese baa bvuu
 kiεε fiεε fi kooyi bô Muses wε wvù bvusεε beene
 won wvù Ijiw e κε.' ⁴¹ Ε bó mum kene fimoooso ε
 fí fieesene waa na', σεεγε nyám ge ncese dvú ê fí,
 mum no lanlane yî fiεε le ε è kene bó bô can yibo.
⁴² No bó ge nonεn, ε Nyo' mum banke jim ê bó le, ε
 bó mum no bunlee wase ε è nu diuu bó kpwee noo
 jón. Ε è nu no bó to sanεε ê Nwa' bonyii bo ntum
 Nyo' le ε Nyo' jemyi le,
 'Bonyii bo Islael, ben to σεεε nyám ηkpwaante yî
 bilum e mbaanyε,
 ceese ε è nu me dvú le?
⁴³ Ben to ghane tuule cun ε è nu yî nyo' wvù bó teje
 le Molok,
 bvuu tuule jon ε bó ε kene le è nu yî nyo' wvù diee
 nu Lefan,
 ε è nu mvumooso mvù ben to keenceε keebunlee
 mvú.
 Nje fifin, me nu ηke ebvuse ben é ben ebuy egeε
 efey lo Babilon.'

⁴⁴ Bo'icee cee bosεεbeene to lene ηkpwaante keηke
 cun yî dunçi le Nyo' nu bô bó, ε è to fe Muses cun
 yidvu, bii κε lenlen no yî Nyo' to duncee ê wvú to

nu. ⁴⁵ E boom bo bo'icee cee bosεεbeene le ke fi, ke tuu to dvú jan kefew kè bô bo Yoshua to lole nshε ê bitum bì to nu jan e, ε è to gene Nyo' fwe kuunke bitum bidvu. E cun yidvu no nu jan to buy kefew kè Nfon Dawe to saake won wvun e. ⁴⁶ E Nyo' no koonke wvú ntay, ε wvú mum lεε le Nyo' ebee é wen ebom yew enya é wvú wvù Nyo' Yakow eceè dvú. ⁴⁷ E è ke kaa ghan Saamun bom yew Nyo' yidvu. ⁴⁸ Geenεn, ε Tata Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεεm Mvunciim e yaa ké no cee yéw yì è bom bonyii le kε. E nu kε lεnλεn no wee ntum Nyo' mvu to sanεε wase ε Nyo' gayte le,

⁴⁹ 'Fowe nu kawla wεm, ε nshε yin nu kedvuushεε ke bikaa biem e. Yew yì è nulo é wee ebom le è nu yεm nulo enu nεε? Nu le bvudvuu nu dvú bvù è nulo é me enshii fó lε?

⁵⁰ Kε è fε me mwεεm mvun mvunciim e?" "

⁵¹ E Tefan mum nε gay le, "Ben temyi bikuu baay, ε mvuntelem mvunεn bô bitem nu naa lo ntffuse. Ben ε bo'icee cee bonεn nu kε lεnλεn. Ben tune sekecii keeyuuke Keyoy ke Yuule le. ⁵² Wee ntum Nyo' mvu nu dvú wvù bo'icee cee bonεn to baa ebone bikaa é wvú εjim e? Bó to nu ε yuwyε bonyii bo ntum Nyo' le bò to jemyεε wase le Wee Lemme Nyo' wvu Teytey nu ke eto. E wvú ke to, ε ben gese wvú bvuu yu wvú. ⁵³ E è bvuu nu kε ben bò Nyo' to tumεε bonceendaa bew ε bó nya bonci bew é ben, ε ben tun keebii bó le."

7:45 Yosh 3:14-17; 18:1; 2Sam 6 **7:46** Mben 132:1-5 **7:47**
 2Sam 7:5-7; 1Bfn 6:1-38 **7:48** 17:24-25 **7:49** Yεsa 66:1-2 **7:51**
 Ksm 32:9; 33:5; Yeli 4:4; Lum 2:28-29; Yεsa 63:10; Esek 2:3-5 **7:52**
 Luk 11:47-48 **7:53** 7:38; Ibu 2:2

Ɛ bó tumye Tefan bô eta

⁵⁴ No bonyii bô to saake wonj yuw fiε fi Tefan jeme, ε mvuntelem bente lo bó, ε bó no ηgeci bigew. ⁵⁵ Ɛ Keyoy ke Yuule yinŋen yî Tefan e, ε wvú no taale fiew ε è nu we, nε yen n'yuw wvù è nu wvu Nyo' le, bvuu yen Jisos e ε wvú leeme ê εbo ke εceey ke Nyo' le. ⁵⁶ Ɛ Tefan nε gay le, “Ben etaa eyen, me nu ε n'yen ε fowe ε yene, ε wee wvù diee nu Waawee leeme ê εbo ke εceey ke Nyo' le.” ⁵⁷ Ɛ bó yuw fifiε, mum jinε bintuntunj bô can, no wamte foweεwe, mum sen bocii ley yî Tefan e, ⁵⁸ gufe wvú buy dvú εlaante, gen no tumte bô eta. Ɛ bonyii bô benεε jim nsaw baaye bikum bibole, nya ê cuwee mvu ε bó teje le Saul, se no tumte. ⁵⁹ No bó to tumte Tefan bô eta nonen, ε wvú bunle le, “Tata Jisos, fiŋen keyoy kem.” ⁶⁰ Ɛ wvú mum nε tum envuw fokuse, funj foweεwe le, “Tata, fo wo etaa ê fiε fi befe fin fi bonyii ban gee le ke.” No wvú gay nonen, mum kpwe.

8

¹ No bó yu Tefan, ε Saul tom.

Ɛ Saul nya ηgew ê kentaashe ke bonyii bo mbee le

Ɛ εbvubwe, ε bó kew no nyaa ηgew wvù temyi ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Jelusalem. Ɛ kí saanken kecii buy jó, gen biba bi Judea bô Samalia le, ε è shεε ke boom bo ntum e bo Jisos e. ² Ɛ bolemsε bomew bô to nu ε looce lese fitele yî Nyo' le, to jo

7:54 Mben 37:12; 112:10

7:55 Mat 26:64; Lem 2:33

7:56

10:11; Luk 3:21; Jon 1:51

7:58 22:20

7:59 Mben 31:5; Luk

23:46 **7:60** Luk 23:34

8:1 8:4; 11:19

gvune di Tefan e dwey, bee wvú baay. ³ E Saul nu fiew looci gene lo bô kentaashε ke bonyii bo mbee le, dan̄sene yéw e kooyi bonyii bo mbee le bô bolem̄se noo bô bokεnε ciinse yew ncaw e.

E Filew fewcε diεw Nyo' Samalia

⁴ E bonyii bô to saan̄kεnεε ba no gene mondvuum e monciim fewci diεw Nyo'. ⁵ E Filew bow fiew gen ê kelaante kè Samalia le, no fewci saaka jó wvu εkumε Mboyse wvù Nyo' to kawεε. ⁶ E bonyii nteen yuw bvuu yen mwεεm mvù dun̄ci mvun̄gay mvu Nyo' le mvù wvú to gee, mum nya bitem ê wvú ntay. ⁷ Biyoy bì yiile to buyte yî bonyii le, wamte fowεewe, ε bonyii nteen bô to nu ε kpwekεn keba kemwaan̄ noo bontεnε bonene tεn. ⁸ Nonεn, ε nlan̄lan̄ wvu baay no nu εlaante jodvu.

⁹ Wee mvu to nu εlaante jodvu ε diee nu Semon, ε wvú to shee wase dun̄ci nfim ye ε kεw lo, ε bonyii bo Samalia bocii yene ε diuw yumte bó. E wvú to bvuu duu le wen nu wee mvu wvu baay. ¹⁰ E bonyii bocii bo εlaante jodvu naa noo bo baay baay nya bitem ê wvú no gayte le, “Wee wvun nu mvun̄gay mvu Nyo' le mvù bó ten̄e le Mvun̄gay mvu Baay.” ¹¹ Bó to nya bitem ê wvú nonεn, njefo wvú to shee wase dun̄ci nfim ye ε kεw lo ncejole ε bonyii yene ε diuw yumte bó. ¹² Geenεn, ε Filew ke dīoo eto efewci saaka wvù jee wvu εkumε bvun̄fon bvū Nyo' le noo εkumε diee di Jisos Klistu le, ε bokεnε bô bolem̄se bee ε wvú lese bó ê joo. ¹³ E Semon wε kebεε bee tεn ε bó lese wvú ê joo. E wvú mum m̄ey kε wase no nu mbew Filew e yene bin̄ghaw

8:3 9:1, 13, 21; 22:4-5; 26:9-11; 1Kol 15:9; Gal 1:13 **8:4** 2:41

8:7 Mak 16:17; Luk 9:1 **8:12** 28:23

bi mwεεm e bi baay baay bô mwεεm mvù dunçi mvunḡay mvu Nyo' le mvù wvú to gee, ε diuw yumte wvú.

¹⁴ Ε boom bo ntum e bo Jisos e ke yuw Jεlusalεm le bonyii bo Samalia nu ε fiisen wase diεw Nyo', ε bó mum tum Bita bô Jon fô bó le. ¹⁵ Ε bó ḡen buy jó, bunle fô bonyii bo mbee le bodvu le le bó ekenḡe Keyoy ke Yuule, ¹⁶ njefo Keyoy ke Yuule to baa to wase yî mvu bó le ke. Bó to bεε lese ke lo bó ê joo maan̄ ê diee di Tata Jisos e. ¹⁷ Ε Bita bô Jon bunle, ḡεε can yî bó le, ε bó mum kenḡe Keyoy ke Yuule. ¹⁸ Ε Semon dioo yεn le boom bo ntum e bo Jisos e ḡεεle can yî bonyii le ε Keyoy ke Yuule too yî bó le, ε wvú mum no nyaa bigew ê Bita bô Jon, ¹⁹ gayte le, “Ben enya me bô mvunḡay mvun tεn, wvu le naa yεε wvù me ε ḡεεε can yεm yî ye le, é wvú ekenḡe Keyoy ke Yuule.” ²⁰ Ε Bita tfuse ê wvú le, “Ben ε bigew biuw bidvu eḡen lo ḡuy e. Wo ghan nεε ε se no kpwaake le è nulo é bó eguy nnya yî è nu yi Nyo' bô bigew? ²¹ Ke wo yaa kenḡe naa lo kelen̄ εnte jo lemme din ke, njefo ke fitele fiuw yuule fô Nyo' le ke. ²² Kumεn fitele fiuw yî fiεε fi befe fi wo gomte keeḡe fin e, ebunlee laa è nulo é Tata Nyo' elεεshe bonḡpwawce bô befe ban bô wo kenḡe fô fitele le le. ²³ Me n'yεne le wo nu ε yin̄sen wase bô ken'yεε εjise, ε tu nfwa kebefe.” ²⁴ Ε Semon lekε Bita bô Jon le, “Kee, ben ebunle ê Tata le fo fiεε fimew εnte jo mwεεm mvù ben jemyi mvun e ekooy bô me ke.”

²⁵ Ε Bita bô Jon ke mεse fewce diεw Nyo', see mwεεm mvù bó kee εkume Jisos, mum nε no tuu jim Jεlusalεm. No bó to tuu jim, no fele bontεw bo

Samalia bomew e, fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' jó.

Ɛ Filew lese wee wvu Itofia ê joo

²⁶ Ɛ nceendaa Tata ke ne gay ê Filew le, “Nene ebow je ekuaku, egen ê je yi nen'yi Jelusalem fele nkpaante gene Gasa le.” ²⁷ Ɛ Filew mum ne no booke. Ɛ wee wvu baay mvu wvu Itofia nu ê je yidvu le. Wvú to nu wee e bó e bvuushɛ, e è nu wee wvù to taale fô kpwaw Yaa Kanda wvù to saake won wvù Itofia le. Wee wvudvu to ne Jelusalem jò wvù to gene keebunle Nyo', ²⁸ no tuu jim won e ê kekoto kemew kè è guute nyám e, e wvú e shii jó, taanke fiɛ ê Nwa' wvù Yesaya wvù wee ntum Nyo' to sanɛ le. ²⁹ Ɛ Keyoy ke Yuule gay ê Filew le, “Bence egen mbew kekoto keki le.” ³⁰ Ɛ Filew lewte gen mbew yi dvú le, yuw e wee wvudvu taanke ê Nwa' Yesaya le. Ɛ wvú bife ê wvú le, “Wo taanke nen yuuke fiɛ fi wvú gayte?” ³¹ Ɛ wvú tfuse le, “Ɛ nulo é me en'yuw ne le se wee e nele ê me?” Ɛ wvú mum gay le Filew eben é bô wvú eshii ê kekoto le. ³² Bvudvuu bvù wvú to taanke ê Nwa' wvudvu le to jemyi le,

“Wvú to nu diɛwe njee yi bó gene keesɛ le,
bvuu nu diɛwe waa njee wvù bó ké dioo mvuu
yvúw ye,

wvú saa beele kɛ.

Ɛ nu kɛ ten no wvú to nu diuw tfu.

³³ Bó to nu e shoose wvú, tun keesaw nsaw we leɲ.

Ɛ nu ke eyuu ejemyi ye e kumɛ boom bew,

e bó e sum wase nshii we fokuse fɛn?”

³⁴ Ε wee wvu baay wvudvu mum lekε Filew gay le, “Kee wo, ke see ê me, wee ntum Nyo' wvun jemyi ε ε nu ekumε yeε? Wvú jemyi ekumε ekolε kew nuu ekumε wee mvu le?” ³⁵ Ε Filew mum kew ke bô bvudvuu bvú Nwa' le bvudvu, no nεci saaka wvú jee wvu ekumε Jisos ê wvú.

³⁶ Ε bô wvú no gene ke ê je, ke gen buy bvudvuu bvumew e ε joo nu fó. Ε wee wvu baay wvudvu gay le, “Taa eyen, joo nu fen, è nulo é ebvuu etun la fo wo elese me ê joo?”

[³⁷ Ε Filew tfuse ê wvú le, “Ε wo fen nu ε bee Jisos Klistu le bô fitele fiuw ficii, é me enlese wo ê joo.” Ε wvú tfuse le, “Me nu ε mbee le Jisos Klistu nu Waa Nyo'.”]

³⁸ Ε wee wvu baay wvudvu mum gay ε bó leke kekoto. Ε bô Filew shii, ley gen ê joo, ε Filew lese wvú ê joo. ³⁹ No bó buyεε ê joo, ε Keyoy ke Tata le cun Filew fó, ε wee wvu baay wε fanε yaa ebvuu eyen wvú le ke. Geenεn, no gene ke fiew lanlaje. ⁴⁰ Ε Filew nε buynεn ε ε nu wase Asotus, mum nε no gene, fele ê bilaante bicii le, fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo', gen buy ê kelaante kè Kaysalia le.

9

Ε Saul kumεn lese fitele yî Jisos e

¹ Ε to nu kefew kekie le, ε Saul bεε ke ffuuke, bemsee bonyii bo ngoo le bo Tata le le wen nu eyuwyε bó. Ε wvú mum gen fô ekolε ke bocee ncese le, ² lekε le wvú enya bonwa' é wen egen dvú

yéw bunle yi Damaskus e, bò dunɔi lɛ é wen yɛn
 ɛ bonyii nu jó bò bii Je Tata le kɛnɛɛ è nu bokenɛ,
 kɛnɛɛ bolemɛ, é wen ekooyɛ bó ekay, eto bô bó
 Jɛlusalɛm.

³ Ɛ wvú nya, ɛ Saul mum nɛ no gene Damaskus,
 ke dioo fɛɛne kelaante kedvu, ɛ n'yu mɔvɔ nɛ sɛsɛ
 law fowe, shii to yî ye le. ⁴ Ɛ wvú gbwe fokuse, yuw
 ɛ diɛw jeme ê wvú lɛ, “Saul, Saul, wo bone bikaa ê
 me ejim nɛn nje la?”

⁵ Ɛ wvú bife lɛ, “Tata, è nu wo wvù yɛɛ?” Ɛ diɛw
 yidvɔ tfuse lɛ, “Ɛ nu me wvù Jisos, ɛ è nu me wvù
 wo bone bikaa ejim jodvɔ. ⁶ Yî keseen e, ja we, eley
 eɛn elaaɛte, é bó esee ê wo fiɛɛ fi wo kɛɛke keeɛ.”
⁷ Ɛ bonyii bò to lɛne bô bo Saul leem fó ɛɛmɛn, no
 bó to yuuke diɛw yidvɔ yaa yɛne wee le kɛ.

⁸ Ɛ Saul ke ja we fokuse, dioo yene ejise, fanɛ yaa
 ebvuu eyɛne mwɛɛm e kɛ. Ɛ bó mum jice wvú yî
 kebo le, no cɛɛse gene bô wvù Damaskus. ⁹ Ɛ wvú
 ɛn no nu yî ɛdiuw e ɛta yaa yɛne mwɛɛm e kɛ. Ɛ
 wvú nu nonɛn, yaa diee fiɛɛ kɛ, yaa wuu tɛn fiɛɛ kɛ.

¹⁰ Wee mbee mɔvɔ to nu Damaskus jodvɔ ɛ diee
 diɛw nu Ananias. Ɛ Tata Jisos nɛ tee wvú ê fiɛɛ
 diɛwɛ ɛfilɛ le lɛ, “Ananias.” Ɛ wvú bee lɛ, “Tata, me
 wvun fɛn.”

¹¹ Ɛ Tata gay ê wvú lɛ, “Nɛnɛ, eɛnè ê je yî bó tɛɛ
 lɛ Teytey e, dioo buy fô yew e fo Judas, bife wee
 mɔvɔ wvɔ Taasus ɛ bó tɛɛ lɛ Saul. Yekɛ eyuw, wvú
 nu fó bunlee, ¹² ɛ wvú be ɛ yɛn wase wee le ê fiɛɛ
 diɛwɛ ɛfilɛ le ɛ bó tɛɛ lɛ Ananias, ɛ wvú ɛ to ɛ ɛɛ
 can yî ye le, lɛ wvú ekase eyɛne mwɛɛm e.”

¹³ Geenɛn, ɛ Ananias gay ɛ, “Tata, me nu ɛ n'yuw wase ê bonyii nteen ɛkumɛ wee wvun no wvú gee mwɛɛm mvù befe fô bonyii bò è nu bo Nyo' le Jɛlusalɛm. ¹⁴ ɛ wvú too nɛn, ɛ wvú ɛ fi mvunɔay ê bocee ncese bo baay baay, ɛ wen eto ekooyɛ bonyii bocii jan bò bunle tenɛ diee diuw.”

¹⁵ ɛ Tata tfuse ê wvú ɛ, “Gɛnɛ kɛ lo. Me nu ɛ ncaw wase wee wvudvu wee wɛm lemme le, ɛ wvú efewcì diee diem ê bonyii bò yaa nu kɛ Bojuu bô bonfon bobole, noo ê bonyii bo Israel. ¹⁶ Me kebɛɛ nu ɛke endunɔɛ ê wvú no wvú kɛɛke keeke eyɛn ɛɣɛw nje diee diem.”

¹⁷ Nonɛn, ɛ Ananias mum gɛn, ley yew dvudvu, gɛɛ can ye yî Saul e, tee ɛ, “Saul waa bwɛɛm, è tum Tata Jisos me. ɛ nu wvú wvù Jisos wvù wo se yɛnɛɛ ê je seke wo se too jan. Wvú tum me nɛn, ɛ me ento ɛnɛ ɛ wo ekase eyɛnɛ mwɛɛm e, ɛ Keyoy ke Yuule eto eyinɛn yî yo le.” ¹⁸ Kɛ no wvú jeme nonɛn, ɛ fiɛ fimew diɛwɛ ɛɣáw e nɛ yî ɛjise Saul e gbwe fokuse, ɛ wvú mum kase no yɛne mwɛɛm e. ɛ wvú ja we, ɛ bó mum lese wvú ê joo. ¹⁹ ɛ wvú ke diekɛn, ɛ mvunɔay kase tu yî ye le.

ɛ Saul fewcɛ saaka Jisos Damaskus

ɛ Saul ce Damaskus bô ɛɣoo bonyii bo mbee le yî ɛ diuw e caan, ²⁰ mum kɛw lo kan mwaan no ghane yéw bunle le, fewci ɛ, “Jisos nu Waa Nyo'.” ²¹ ɛ bonyii bocii bò to yuuke no ghayte ɛ, “Wvun nu kɛ wee wvù se ghane gɛne lo bô bonyii bò bunlee tenɛ diee din Jɛlusalɛm e? ɛ kɛ wvú to jan nɛn ɛ è

nu keekooye bò nu jan ekase egen dvú, enya can bocee ncese bo baay baay e le?"

²² E Saul no fewci ke fiew ekume Jisos temyi lo, dunji le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawee. E Bojuu bò to nu Damaskus ma lo fi ee fi è nulo é bó etfuse ê wvú.

²³ E ediuw ke dioo fey nteen, e Bojuu bodvu shii, cu ntan keeyu Saul. ²⁴ E bó mum no shee, ceyte wvú diuw ketaan ke Damaskus e, le wvú ke dioo fele, kenne è nu ntan kenne emvunsheen, é bó eyu wvú. Geen, e Saul kie ntan wvubo. ²⁵ E bonyii bew bo ngoo le ke jo wvú ntan, lese ê nkaa le, bvuse fô ntoo ketaan e, shike wvú fokuse wase ekfun.

E Saul gen Jêlusalêm

²⁶ E Saul tu jim Jêlusalêm, dioo gomte keetaashe bò ngoo bonyii bo mbee le, e bó no fane lo wvú, njefo ke bó to benje le wvú looci nu wee wvubo ngoo ke. ²⁷ Geen, e Banaban jo wvú, e bó wvú gen fô boom bo ntum e bo Jisos e. E wvú see ê bó no Saul to yenne Tata le ê je e bó wvú jeme, bvuu see ê bó no wvú to fewci ekume Jisos Damaskus yaa fane ke. ²⁸ Non, e Saul mum no nu bó ghané mondvuum monciim Jêlusalêm, fewci ekume Jisos, yaa fane ke. ²⁹ E wvú ke no jemyi ten ê Bojuu bò to jemyi díew Glek, beeke mbew bó bó, e bó mum ne no gomte keeyu wvú. ³⁰ E bonyii bo mbee le kie le bó gomte keeyu wvú, mum jo wvú bow dvú ê kelaante kè Kaysalia le, ciinse wvú e wvú gen Taasus.

9:22 5:42 **9:23** 23:12 **9:23** 2Kol 11:32-33 **9:26** 9:3-6, 20;
Gal 1:18 **9:27** 4:36-37; 11:22-30; 12:25; 13:1-4, 7, 43-50; 14:12, 20;
15:2-12, 22, 35-39; 1Kol 9:6; Gal 2:1, 9, 13 **9:30** 11:25; Gal 1:21

³¹ Yî kefew kekin e, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le læten yî ηgew e ê biba bi won e bi Judea bô Galilee noo Samalia le. Ε Keyoy ke Yuule ge ε kentaashe kedvu ciim, bvuu no tomte ηgoo ε yî kuu. Ε bó no cee, wvumte ke ε è nu Tata.

Ε Bita γεν ntew wvù Lida noo wvù Jofa le

³² Ε Bita no ghane, gene fô bonyii bô è nu bo Nyo' le mondvuum e monciim, ke ghan γεν buy fô bó Lida le. ³³ No wvù to nu jó, yen wee mvu le ε wvù ε kpwe keba kemwaan, ε diee nu Enias ε wvù ε ηgey wase entaw bilum nyan. ³⁴ No Bita yen wvù le, tee le, “Enias, Jisos Klistu fele wase wo. Ja we eseyse kentaw kuw.” Kan mwaan ε Enias mum ja we. ³⁵ Ε bonyii bo Lida noo bo yî bale di Shalon e bocii yen no wee wvudvu nu ε bonen wase, ε bó lese fitele yî Tata Jisos e.

³⁶ Ε to nu ε kpwoon mvu nu ê kelaante kè Jofa le, ε è nu wee mbee, ε diee nu Tabita, di nu ê díew Glek e le Dokas. * Wvù to ké no gee mwεem mvù jee sekeci, fii bonyii bô fuute. ³⁷ Ε è no nu ediuw yoya le, ε kpwoon wvudvu gbwe kence, mum kpwe. Ε bó cukε gvune diw, ben gee ê kebuw ke yew e ke ewe le. ³⁸ No Jofa to nu mbew Lida le, ε ηgoo bonyii bo mbee le ke yuw le Bitu nu Lida, mum tum bolemse bofeε fô wvù le. Ε bó γεν lekε wvù, le kee wvù, le wvù eto ke ncín e.

³⁹ Ε Bitu mum ne ke nonen ε bó bó no gene. Ε wvù γεν buy fó, ε bó jo wvù ben bó wvù ê kebuw ke yew e ke ewe kie le. Ε boker' bo bonkfu le bo jó bocii gem wvù tase no beele, dunji ndvù yî Dokas

* **9:36** Diee di Tabita bô Dokas nu ê díew Glek e, ε è nu nyam yî bó teje le læleε.

to gee seke wvú to bæε dvú. ⁴⁰ E Bitá bvuse bó εkfún bocii, tum εnvuw fokuse bunle, nε banke ye gay ê gvune didvu le, “Tabita ja we.” E wvú mum yene ejise, taa Bitá, mum ja shii we. ⁴¹ E Bitá jice wvú le yî kebo le, ε wvú leem we. E wvú kase tee bonyii bò è nu bo Nyo' le bô bókε' bo bonkfu le ba, dunce wvú ê bó, ε wvú ε kase wase ε tu dvú. ⁴² E saaka wvudvu saanken gen Jofa jocii. E bonyii nteen lese fitele yî Tata le. ⁴³ E Bitá no nu Jofa yî εdiuw e nteen, cee bô wee mvu wvú to seysee jéw ε diee nu Semon.

10

E fiεε diεwε εfilε le to fô Konεyu le

¹ Wee mvu to nu ê kelaante kè Kaysalia le ε bó teje le Konεyu, ε è nu εkolε ke ηgoo mi bonyii bo nci le bo Lum, yî bó to teje le yî Itali. ² E wvú to nu wee ε bô bonyii bocii bo ê wvú yew ε looce ε lese fitele yî Nyo' le. E wvú wvumte bvuu bunlee Nyo' sekecii, nyaa nnya ntay ê Bojuu bò to fuute. ³ E è ke no nu diuu dimew kε diεwε didiuvu ditete le fomvunsheen, ε fiεε diεwε εfilε le nε to fô wvú le, ε wvú looce yεn nceendaa Nyo' le ê fiεε fidvu le. E nceendaa wvudvu to ley tee wvú le, “Konεyu”. ⁴ E Konεyu fan, lun ejise yî ye le bife le, “Cee εkolε, è nu la?” E nceendaa wvudvu tfuse le, “Nyo' nu ε yuw wase bunle yo, ε bvuu ε yεn nnya yî wo nyaa ê bonyii bò fuute, ε kume wo. ⁵ Yî keseen e, tumε bonyii Jofa é bó egen etee wee mvu wvú diee nu Semon, ε dimew nu Bitá. ⁶ Wvú nu ε to ε no cee bô Semon mvu wvú ké no seysee jéw wvú la diew nu mbew joo yi baay e.” ⁷ No nceendaa Nyo' wvudvu

jeme nonen mum nε. Ε Konεyu shεε tee bonyii bew bo lemme le bofεε, bvuu tee ten wee nci mvu wvù to ké no cεyte wvù, ε è to nu wee ε wvù ten ε looce ε lese fitele yî Nyo' le. ⁸ Ε bó to, ε wvù see fiεε ficii fi be kooy ε bó, mum tum bó Jofa.

Ε Nyo' dunce fiεε fi nghaw e ê Bitá

⁹ Ε εkfun buy yuu, ε è ke no nu ke diεwe εmvunsheen entelen e, ε bó fεese wase ê kelaante kedvu le. Ε Bitá nε ben ê yew we keebunle. ¹⁰ Ε jen ke nε no yuu wvù, ε wvù no shieele keedieken, ε bó bεε dεele lo mwεem mvudien. Ε fiεε diεwe εfile le nε to fô wvù le. ¹¹ Ε wvù yen ê fiεε fidvu le, ε εbule ε yene, ε fiεε fimew shiile fowe nu diεwe εkolε ke ndvu le, ε bó jici yî εbuw yo εna le. ¹² Ε dikfuu di nyám e dicii, yî lene, bó yî sone lo, noo mvunyiim mvù bile we, nu ê ndvu yidvu le. ¹³ Ε diεw nε gay ê wvù le, “Bitá, nεnε we esεεye edie.” ¹⁴ Ε Bitá tfuse le, “Tata, kε è nulo é me emom kε, njefo me ηke mbaa ndie wase fiεε fi ncεwncew kenεε fi nu se fí yuule lo kε.” ¹⁵ Ε diεw yidvu bvuu jeme ê wvù le, “Fo wo enyεnsè fiεε ε Nyo' ε ge wase fí ε no yuule kε.” ¹⁶ Ε fí kooy nonen buy bokaη botete, ε bó mum kase bense fiεε fidvu we.

¹⁷ Ε fiεε fidvu fi toε diεwe εfile le ffumse Bitá ε wvù no maa laa fí dunci le la le. Kε sekedvu ε bonyii bó Konεyu to tumεε ba ε to wase ε biwce fô la di Semon wvù seysee jéw e nu, ε no leeme diuw ketaaη e, ¹⁸ teηe, biite le, “Wee ghane mvu nu fen ε diee nu Semon Bitá le?” ¹⁹ No Bitá to bεε kpawawci ekumε fiεε fidvu fi toε fô wvù le, ε Keyoy ke Yuule nε gay ê

wvú le, “Taa eyen, bonyii botete gomte wo. ²⁰ Nene we ebow é ben ε bó egene ekale kemwaan. Fo wo ecimcim ke, è tum me bó.” ²¹ Nonen, ε Bita mum ne bow, gay ê bonyii bodvu le, “E nu me wvù ben gomte. Ben to le la?” ²² E bó tfuse le, “Konɛyu wvù nu ekole ke ηgoο mi bonyii bo nci le bo Lum nu ε tum bese. Wvú nu wee wvu teytey, fane Nyo', ε Bojuu bocii bensee wvú. Nceendaa Nyo' wvù yuule mvu se nu ε gay le wvú eciinse ntum é wo eto ê wvú yew, é wvú eyuw fiε fi wo nu ejeme ê wvú.” ²³ No bó tfuse nonen, ε Bita mum gay ε bó ley ε hô bó ce.

ε Bita gen ntum Nyo' yew dvu Konɛyu

ε ekfun buy yuu, ε wvú ne ε hô bó no gene. ε bonyii bo mbee le bomew bo Jofa bi wvú le. ²⁴ E bó len ce, ε bvú buy yuu ε bó fese Kaysalia. ε Konɛyu hô bonyii bew bo kfuu le noo nsáa ye shém yì wvú to bee to ceyte wase bó. ²⁵ No Bita to leyte gene yew, ε hô Konɛyu tasen. ε Konɛyu gbwe ê wvú ejise wvum wvú. ²⁶ Geenēn, ε Bita cake wvú we gay le, “Nene we, me nu ke ten fiem wee wvu wum diεwe wo le.” ²⁷ E wvú no jemiyi hô Konɛyu leyte gene yew, ke dīoo ley, yen ε bonyii ε njim lo yew. ²⁸ E wvú jeme ê bó le, “Ben kee ntay le nci wese baa bee le wee Juu elaa ghane kenεε etase nsan hô wee wvù yaa nu ke wee Juu. Geenēn, Nyo' nu ε duηce ê me le ke me ηkeηke keentenje wee mvu nduu le wvú nu wee wvu ncεw kenεε le ke wvú yuule ke. ²⁹ Nonen, ben ε dīoo ciinse ntum le me ento, me ε mum ε nto,

me mbaa nkicine ke. Me e mum e no mbiite ê ben le laa ben teje me le la le?”

³⁰ E Konɛyu tfuse le, “Eben nu wase ediuw ena no me nto nu yew dɔu me ke diɛwɛ kefew ke keseen e didiuu ditete fomvunsheen mbunlee. E wee mvu ne sɛsɛ buynɛn fwe dɔu me e wvú e tfume ndvú e yí lawkene. ³¹ E wvú gay ê me le, ‘Konɛyu, Nyo’ nu e yuw wase bunle yo e bvuu e yen nnyá yí wo nyaa ê bonyii bo kefufe le, e kume wo. ³² Nonɛn, tumɛ bonyii Jofa é bó egɛn etee wee mvu e diee diɛw nu Semon, e dimew nu Bitá. Wvú nu e to e no cee bó Semon wvú seysee jéw wvú la diɛw nu mbew joo yí baaye.’ ³³ Kan mwaan nonɛn, e me mum nciinse ntum le wo eto. Wo e to nɛn, fí e jon baay. Bese e mum e no nu fɛn ê Nyo’ ejise keeyuw fiɛɛ fí Tata tum wo le wo eto ejeme ê bese.”

E Bitá jeme ê bonyii bò yaa nu ke Bojuu ekume Jisos Klistu

³⁴ E Bitá mum kɛw no jemýi gayte le, “Yí keɛɛy e, me nu e n'yɛn le ke Nyo' dɔŋci keɛɛy jɛɛy ke. ³⁵ Wee tfuu wvú fane wvú bvuu gee fiɛɛ fí nu lɛn nu e wvú fiisene wvú yaa taale laa mwɛtɛn buy fɛɛ le. ³⁶ Ben kee ntum wvú Nyo' to ciinsɛɛ fô bonyii bo Israel e, fewci saaka wvú jee le Jisos Klistu to to wvu le nyɛkeey nulo enu ɛntelɛn jo Nyo' bó bonyii. E Jisos Klistu wvun nu Cee Ekolɛ bonyii bocii. ³⁷ Ben kee fiɛɛ fí to kooyɛɛ won wvú Judea le tfuu, e fí to kɛw Galilee ejim jo kefew kè Jon to fewci leese bonyii ê

10:30 10:1-8 **10:30** 1:10; Luk 24:4 **10:32** 9:43 **10:34** Lum 2:11; Jem 2:1 **10:35** Jon 9:31 **10:36** Yɛsa 52:7; Lum 3:25-26; 5:1; 2Kol 5:18; Kolo 1:20; Mwm 19:16

joo. ³⁸ E ben kee ten no Nyo' to tfuwεε lo Keyoy ke Yuule yî Jisos wvu Nasale e, bvuu nya mvunḡay ê wvú, no nu bô wvú. No Nyo' to nu bô wvú, ε wvú mum no lene mondvuum monciim gee lemme di jee bvuu fele bonyii bò dεwle nvuwse. ³⁹ E nu bese bò to yεnεε mwεεm mvù wvú to gee won Bojuu le tfuu, noo mvù wvú to gee ê kelaante kè Jelusalem e. Bó to nu ε ta wvú yî kentam e ε wvú kpwe. ⁴⁰ Geenεn, ε è ke dioo nu εdiuw εta, ε Nyo' bvuse wvú yî kpwe le, ge ε bonyii yεn wvú le. ⁴¹ E ke ε yaa nu bonyii bocii bò to nu ε yεn wvú le kε. E to yεn kε bese bò wvú wvù Nyo' to cawεε le bese efewcì ekumε Jisos. E bese to nu ε diεken bvuu wuken bee bo Jisos seke wvú to buyεε yî kpwe le. ⁴² E wvú gay le bese ke efewcì diεw Nyo' ê bonyii, bvuu senje ê bó le è nu wen wvù Nyo' nu ε baa le wen ke esaw bonyii bò bεε dvú noo bò kpweken wase. ⁴³ Jisos wvun nu wvù bonyii bo ntum Nyo' le bocii to jemyi ekumε wvú le è nu naa yεε wvù nu ε lese fitele yî ye le, é Nyo' elεεshe bibefe biew fele yî diee diew e.”

E Keyoy ke Yuule to yî bonyii bò yaa nu ke Bojuu le

⁴⁴ Kε no Bitā to bεε jemyi mwεεm mvun nεn, ε Keyoy ke Yuule nε shii, to yî wee tfuu wvú to yeke njeme wvudvu le. ⁴⁵ E diuw yum bonyii bo mbee le bò è nu Bojuu bò to biε Bitā le, no bó yεnεε ε Nyo' ε nya ten nnya ye yì è nu Keyoy ke Yuule ê bonyii bò yaa nu ke Bojuu. ⁴⁶ E Bojuu ba no yuuke ε bó jemyi díεw yì bó yaa kee kε, bensee Nyo'. E Bitā mum bife

10:38 Luk 4:18; 13:16; Jon 3:2 **10:39** 3:15 **10:41** 1:4; Luk 24:30-31, 41-43; Jon 21:12-13 **10:42** 17:31; Lum 14:9; 2Tim 4:1; 1Bi 4:5 **10:43** 13:38; Yeli 31:34 **10:44** 2:4

le, ⁴⁷ “No Keyoy ke Yuule nu ε to wase yî bonyii ban e leηleη no kí to toε yî yese beene le, è nulo é wee ebvuu etun fo bó elese bó ê joo le?” ⁴⁸ No Bitá bife nonεn, mum gay le bó elese bó ê joo ê diee di Jisos Klistu le. Ejim jodvu, ε bonyii bodvu lekε le wvú ece bô bó yî εdiuw e caan se nεnε.

11

ε Bitá see fiεε fî to kooyεε yew dvu Koneyu

¹ ε boom bo ntum e bo Jisos e noo bonyii bo mbee le Judea jocii ke yuw le bonyii bô yaa nu kε Bojuu nu ε fiisen wase ten diεw Nyo'. ² ε Bitá ke dioo kase ben Jelusalem, ε bonyii bo mbee le bomew mum no saake wvú. Bonyii ban nu bô to ké no leeme kε le bó kεηke keetfuse wee wvú yaa nu kε wee Juu yew, é mwεten se no nu wee Nyo'. ³ ε bó no saake wvú biite le, “Wo se ghan nεε ε se laa ghane ê bonyii bô bεε ntffuse le, ε bvuu ε mεse ε diεken ben ε bó?”

⁴ ε Bitá mum looce nyey fiεε ficii fî to kooyεε, gay ê bó le, ⁵ “Me nto nu ê kelaante kè Jofa le mbunlee, ε fiεε diεwε εfilε le nε to fô me le. ε me n'yεn ê fiεε fidvu le, ε fiεε fimew shiile fowe nu diεwε εkolε ke ndvu le, ε bó jici yî εbuw yo εna le. ε fî shii, leem ê me εjise. ⁶ ε me ndioo ntaa jó, n'yεn nyám e dikfuu le dikfuu le, ε yimi nu yi fô yew e, yimi yi ηkpwaante bô yî sone, noo mvunyiim mvù bile we. ⁷ ε me nε n'yuw ε diεw gay ê me le, ‘Bitá, nεnε we esεyε edie.’ ⁸ ε me ntffuse le, ‘Tata, kε è nulo é me emom kε. Kε fiεε fî ncεwnεw kεnεε fî nu se fî yuule lo ke nu ε ley wase ê me εmvu kε.’ ⁹ ε diεw yidvu bvuu jeme we

le, 'Fo wo enyensè fiεε ε Nyo' ε ge wase fí ε no yuule kε.' ¹⁰ Ε fí kooy nonεn buy bokaη botεte ε bó mum kase gufe fiεε fidvu ficii ε fí ben we.

¹¹ Kε sekedvu, ε bonyii botεte fεse fô yew e fô me nto ncee, ε bó nε Kaysalia, ε bó tum le bó eto etee me. ¹² Ε Keyoy ke Yuule gay ê me le fo me enyaw keenγen bee bonyii bodvu kε. Ε boom bo bwee wesebeene le bo Jofa bo bosooaan ban bi me le, ε bee bó bocii γen ley yew dvu wee wvudvu. ¹³ No bese ley, ε wvú see ê bese no wvú to yεnεε nceendaa Nyo' le ê wvú yew, ε wvú gay le wen etum wee Jofa é wvú eγen etee wee mvu ε bó teηe le Semon Bita. ¹⁴ Wee wvudvu nu ke eto bô saaka wvú bô bonyii bocii bo ê wen yew nu ke eboy yí dvú le. ¹⁵ Ε me ηke ndioo ηkεw keenjemyi, ε Keyoy ke Yuule nε shii to yí bonyii bodvu le kε leηleη no kí to toε yí yese beene le fonkεw. ¹⁶ Ε me n'yεn nonεn, mum ηkume fiεε fí Tata to jemyεε le, 'Jon to leese bonyii ê joo, geenεn, Nyo' nu ke elese ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le.' ¹⁷ No Nyo' to nu ε nya bonyii bodvu bô nnya ε è nu kε yí yí wvú to nyaε ê beene seke beene to lesεε fitele yí Tata Jisos Klistu le, é me enu yεε wvù etunè fiεε fí è gee Nyo'?"

¹⁸ Ε bonyii bodvu yuw no Bita jeme nonεn, faηε yaa ebvuu esaake wvú kε. Ε bó mum nε no tumte ε è nu monkum mo Nyo' le gayte le, "Ε è fεn nu nonεn, kε tu Nyo' nu ε nya wase tεn je ê bonyii bô yaa nu kε Bojuu, le bó ekumεn mvuntelem mvubole ke ekeηkε nshii wvù mεy lo."

*Ɛ bonyii nteen bò yaa nu ke Bojuu lese fitele yî
Tata Jisos e Antiok*

¹⁹ Bonyii bò to saanƙenƙe no ɲɛw to ƙewƙe seke bó to yuƙ Tefan to nu ƙ ɣen mondvuum e mondvuum e, ɣen buy Fonishia, ƙ bomew ɣen Sayblus, bomew Antiok. No bó ɣenƙe nonen, no fewci diƙw Nyo' ƙ è nu ƙe ê Bojuu maan. ²⁰ Geenen, ƙ bomew bonyii bo mbee le bò to nen'yƙe Sayblus noo Sɛlin, ɣen Antiok no fewci ten saaka wvù jee wvu ƙkumƙ Tata Jisos ê bonyii bò yaa nu ƙe Bojuu. ²¹ Ɛ mvunɣay mvu Tata Nyo' le, ƙ bó ge ƙ bonyii nteen lese fitele yî Tata Jisos e, kumen tu bô wvù.

²² Ɛ saaka wvudvu wvun ley bitem bi kentaashe ke bonyii bo mbee le Jelusalem. Ɛ bó mum tum Banaban Antiok jodvu. ²³ Ɛ wvù ɣen buy jó, yɛn no Nyo' nu ƙ buw bó bô mboyma, ƙ wvù yuw njon, mum no teete bó le bó ebii Tata le bô mvuntelem mvubole mvunƙim. ²⁴ Banaban wvun to nu wee wvù jee, ƙ wvù ƙ yinƙen bô Keyoy ke Yuule bvuu ƙenƙe mbee ntaɣ. Nonen, ƙ wvù ge ƙ bonyii nteen jó lese fitele yî Tata le.

²⁵ Ɛ Banaban ke mum ne ɣen Taasus keegom Saul. ²⁶ Ɛ wvù ke gom yɛn wvù le, jo ƙ bô wvù tu jim Antiok. Ɛ bô wvù no nu jó yî kelum e kecile bô kentaashe ke bonyii bo mbee le, yɛyi bonyii nteen. Ɛ nu Antiok jodvu jò bó to ƙewƙe keetenje ɲoo bonyii bo mbee le le bonyii bo Klistu le.

²⁷ Ɛ è ke no nu ƙe kefew kedvu le, ƙ bonyii bomew bò ké no seɲe mwɛem mvù bó yuuke ƙ Nyo' jemyi, ne Jelusalem bow ɣen Antiok jodvu. ²⁸ Ɛ Keyoy ke

Yuule ge ε mvu bó le wvù diee to nu Agabus ke nε leem we, tefe le jen yì temyi nu ke ekoo wonj tfuu. Jen yidvu to nu ε ghan koo kefew kè Klawdius to nu Nfon wvu Lum. ²⁹ Ε ηgoo bonyii bo mbee le bo Antiok yuw nonεn, seyse le wee tfuu esuw bigew no wvù kεηke, é bó efi boom bo bwee bó le bò nu Judea dvú. ³⁰ Ε bó mum suw, tum Banaban bô Saul dvú le bó egeη enya ê bocee kentaashε ke bonyii bo mbee le.

12

Ε Nfon 'Elod nya ηgew ê bonyii bo mbee le

¹ Ε è no nu kefew kedvu le, ε Nfon 'Elod kεw no nyaa ηgew ê bonyii bomew bo kentaashε ke bonyii bo mbee le. ² Ε wvù gay ε bó gbwo Jεm wvù waa bwee Jon ε wvù kpwe. ³ Ε wvù ke dīoo yεn le fī nu ε jon Bojuu le, ε wvù mum gεn fwe gay ε bó koo tεn Bitā. Bó to kole wvù ε è nu εdiuw ε Nkaw Blēd wvù bó baa gεε Fintunlεεn jó le kε. ⁴ No bó koolεε wvù, mum fen yew ncaw e, gεε ηgóo bonyii bo nci le nyε le bó ecεyte wvù bonεw bonεw. Ε 'Elod to gεke Bitā nonεn le Nkaw Danεfey ke dīoo ε fey, é wen ebvuse wvù eleke ê bonyii fwe é bó esaw wvù. ⁵ Ε Bitā mum no nu kε yew ncaw e. Geenεn, ε kentaashε ke bonyii bo mbee le no bunlee Nyo' fô wvù le shiee le.

Ε nceendaa Nyo' bvuse Bitā yew ncaw e

⁶ Ε è ke dīoo nu εntaη wvù εkfuη nu ebuy eyuu é 'Elod ebvuse Bitā é bó esaw wvù, ε Bitā no leete entelεη jo bonyii bo nci le bofεε ε bó ε kay wvù bó

11:29 12:12, 25; Lum 15:26; 1Kol 16:1; 2Kol 8:4; 9:2, 12; Gal 2:10

12:4 4:3 **12:5** Jεm 5:16

boncaw bofɛɛ, ɛ no ɔɛyte. Ɛ bonyii bo nci le bomew ɔɛyte yew ncaw ê fwese. ⁷ Ɛ fí kooy le nceendaa Tata to nu ɛ nɛ sɛsɛ buynɛn, ɛ n'yu ba yew ncaw yidvu le. Ɛ nceendaa wvudvu kum Bita yí kebɛnɛ le, ɛ wvú kamse. Ɛ wvú gay ê wvú le, “Ja we cekey.” No wvú gay nonɛn, ɛ boncaw ba mum fɛykɛn can Bita le gbwekɛn fokuse. ⁸ Ɛ wvú bvuu gay ê wvú le, “Tɛmɛ ndvu yo, elese bolaba buw.” Ɛ Bita ge nonɛn. Ɛ nceendaa wvudvu bvuu gay le, “Bulɛ ndvu yo ebii me le.” ⁹ Ɛ Bita bu, mum no bii wvú le ɛkfuɲ. Kɛ wvú to cim kee le fíɛɛ fí nceendaa wvudvu gee nu kecɛɛy kɛ. Wvú to kpwaake le è nu fíɛɛ diɛwɛ ɛfilɛ le ɛ fí too fô wen e. ¹⁰ Ɛ bô wvú lɛn fey bvudvuu bvú fwe fô bonyii bo nci le to ɔɛyte, bvuu fey bvú ejim, mum fɛsɛ diuw ketaan wvù buyte gene ɛlaante le, ɛ bó ɛ fɛ bô ketfu. Ɛ diuw ketaan wvudvu yene kɛ ɛwvunɛwvun, ɛ bó buy. No bó buy nonɛn, no lɛne booke kɛ ê je, ɛ nceendaa Tata Nyo' wvudvu mum nɛ la ê wvú ejise.

¹¹ Ɛ Bita shɛɛ, ɛ bvufɛɛ tu wvú fô, ɛ wvú gay le, “Keseen nu ɛ me ɛ ɲkíɛɛ wase le è nu kecɛɛy le è be tum Tata nceendaa we le wvú ɛto ebvuse me can 'Elod e, é me emboy yí ɲgɛw wvù Bojuu se ɔɛyte le bó nu ke enya ê me le.”

¹² No wvú kíɛnte nonɛn, mum nɛ no gene fô yew e fo Maalia wvù bwee Jon Maaku, ɛ bonyii nu ɛ bó ɛ tase fô nteen ɛ no bunlee. ¹³ Ɛ wvú gɛn buy fô, kumɔɛ diuw ketaan, ɛ wan kpwoon mvu ɛ diɛɛ nu Loda wvù to lemte fô yew e fodvu to keeyene. ¹⁴ Ɛ wvú dío yuw ɛ è nu diɛw Bitá, ɛ njoɲ yu wvú, ɛ wvú fanɛ yaa yene ketaan kɛ, kaa nɛ lewte kase

ley gen yew, see ê bonyii le, “Bita nu diuw ketaan e.” ¹⁵ E bó tfuse ê wvú le, “Wo jewte lo.” E wvú no taame ke le è nu Bita. E bó mum ne gay le “E nulo enu nceendaa Nyo' we.” ¹⁶ No bó to jemyi nonen, e Bita mey ke no kumci. E bó dioo yene, yen keceey e è nu wvú, e diuw yum bó. ¹⁷ E wvú few bô can e bó lu bô diuw, mum see ê bó no Tata be bvuse wvú yew ncaw e, bvuu gay le bó esee ê Jem noo bonyii bo mbee le bocii. No wvú gay nonen, mum ne gen keba kemew e.

¹⁸ E ekfun buy yuu, e bvufee no bvunke lo bonyii bo nci le le laa è se kooy la bô Bita le. ¹⁹ E 'Elod bvuse bonyii le bó eghan egom wvú. E bó gom, gom nkuun. E wvú mum tee bonyii bo nci le bô to ceyte Bita ba, biwce mweem ê bó, mum ne gay le bó jo bó gen lese. Ejim jodvu, e 'Elod ne ê keba ke won e kè Judea le, bow gen no nu ê kelaante kè Kaysalia le.

Kpwe Nfon 'Elod

²⁰ E to nu kefew kedvu le e Nfon 'Elod ton'yi shém bô bonyii bo Taya noo bo Sidon. E bonyii bodvu ke mum baance ye keegen eku can le nyekeey enu dvú, njefo won wvubo to kenke mweem mvudien e è nu won we le. E bó gen, yaw koo nsan bô Blastus wvú to nu cee ntow.

²¹ E diuu ke to kocen, e Nfon 'Elod tfume ndvú won, shii yí kawla le, mum no nyaa sa' ê bonyii bodvu. ²² E bó ne no wvuuyi lo, bensee wvú gayte le, “Wvun njeme nu wvu nyo', ke è nu wvu wee wvu wum ke.” ²³ Kan mwaan, e nceendaa Tata mum tum kencem yí Nfon 'Elod e, njefo wvú to baa

efese mbense wvudvu ê Nyo' kε. Ε ηγεηse mum die wvú, ε wvú kpwe.

²⁴ Geenεn, ε diεw Nyo' no leyte ê mvuntelem mvu bonyii le, saan̄kene gene lo fwe fwe.

²⁵ Ε Banaban bô Saul ke mεse fiεε fi bó to tumεε bó Jelusalem dvú, mum kase tu jim Antiok. Ε bó dioo etuu jim, jo Jon Maaku.

13

Ε bó tum Banaban bô Saul

¹ Bonyii bomew to nu ê kentaashe ke bonyii bo mbee le Antiok, ε è nu bò seηe mwεεm mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi, bvuu yεyi bonyii. Bonyii bodvu to nu Banaban bô Semeon wvù bó to teηe le Wvù Yiile, noo Lushus wvu Selin bô Saul noo Manεen wvù bó to leyεε wvú bô 'Elod wvù wee sa'. ² Ε è ke dioo nu ε bó bamte mwεεm mvudien bunlee Nyo', ε Keyoy ke Yuule ne gay ê bó le, “Ben ebaa Banaban bô Saul eγεε, é bó elemtè lemme di me nu ε ntee bó le bó elemtè.” ³ Ε bó yuw nonεn, bvuu no bamte ke mwεεm mvudien bunlee, ke ne γεε can yî bó le, mum ciinse bó ε bó no gene.

Ε Banaban bô Saul gen Sayblus

⁴ Ε Banaban bô Saul mum no gene no Keyoy ke Yuule to tumεε bó. Ε bó ne bow ê kelaante kè Selusia le, ley ê ηguw wvu ê joo le, no leenci, gene won̄ wvù Sayblus e. ⁵ No bó lente, buy ê kelaante kè Salamis e, mum no ghane fewci diεw Nyo' yéw bunle Bojuu le, ε Jon Mak ghane bô bó, fici bó.

⁶ Ε bó ke len won wvu ê joo entelen wvudvu le, danşen gen buy naa ê kelaante kè Bafos e. No bó gen buynen yî wee Juu mvu le jó, ε è nu wee nfim ε diee nu Bal Jisos, ε wvú to ké no mbiayte le wen nu wee wvù seņe mwεem mvù wen yuuke ε Nyo' jemyi. ⁷ Wvú to ké no shee bô Segus Baulus wvù wee sa' wvu won wvudvu le. Wee sa' wvudvu to keņke bvufee baay. Ε wvú ke tee Banaban bô Saul njefo wvú to gomte keeyuw diεw Nyo'. ⁸ Ε bó to, geenε ε Elimas wvù wee nfim wε no diee diew nu ê diεw Glek e, mum no kicine bó, momte keege le fo wee sa' wvudvu elese fitele yî Jisos e κε. ⁹ Ε Keyoy ke Yuule yinşen yî Saul e, wvù diee diew dimew to nu le Baul, ε wvú lun ejise yî wee nfim wvudvu le, ¹⁰ gay ê wvú le, “Wo nu waa dεwle, ε wo nu wee wvù bane fiεε ficii fi nu leņ. Kenλεma bô mbiay nu ε cin fô fitele fiuw e. Κε è nulo é wo enu nen se wo kumene kecεey ke Nyo' le le kí etuù mbiay e? ¹¹ Yeke eyuw, keseen nu ε kebo ke Nyo' le nu egbwe yî yo le é wo efefe, é fi ke ejo kefew é wo se ebvuu eyen ke naa diuu le.” Kaņ mwaan nonen, ε fiεε fimew shii ke diεwε kembew e, baņ ejise Elimas. Ε wvú mum ne no ghaale lo mondvuum, gomte wee wvù ecenşee wvú. ¹² Ε wee sa' wε yen nonen, mum lese fitele yî Jisos e, no wvú to keņke nğhaw yî mwεem mvù bó to γεγι ekume Tata Jisos e.

Ε Baul bô Banaban gen Antiok wvu Bisidia le

¹³ Ε Baul bô ηgoo ye ley ê ηguw e Bafos, lente joo yi baay buy ê kelaante kè Belga le won wvù Bamfilia le. No bó buy jó, ε Jon Mak cinε bó le, tu

jim Jelusalem. ¹⁴ E bó nε jó, fey gen ê kelaante kè Antiok wvu Bisidia le. E è ke no nu diuu di mbam e, ε bó gen ley shii yew bunle le. ¹⁵ E bonyii ke nε tanj ê Nwa' bonci bo Muses e noo ê wvu bonyii bo ntum Nyo' le mεse, ε bocee εkolε yew bunle yidvu mum tum ntum fô bo Baul e le, “Boom bo bwee wese le, é ben kenke fiεε keetefe bonyii dvú, é ben jeme.”

¹⁶ E Baul mum nε we, ci bonyii bô kebo mum kεw no jemyi le, “Bonyii bo Israel noo bonyii bô yaa nu kε Bojuu bô wvumte tεn Nyo', ben eyeke eyuw. ¹⁷ Nyo' bonyii bo Israel to nu ε caw bo'icee cee bosεse, ge ε kfuu dibole no kuuke seke bó to nu botolo wonj wvù Ijiw e. E wvú ke mum bvuse bó jó bô mvunɔgay mwew, ¹⁸ kuu shém bô bó, no taale kε fô bó le ηkpwaante yî bilum e mbaanyε. ¹⁹ E wvú ke ge ε bó shike bitum bisooshwiw wonj wvù Kanaan e, mum nya wonj wvudvu ε è no nu wvubo. ²⁰ Mwεεm mvun mvunciim to nu ε jo diεwε bilum gee nε kecow mbaanshen e (450). No wvú nyaε wonj wvudvu ê bó, mum gεε bonyii bô esaakè bó. E bó saw gen buy yî kefew kè wee ntum we wvù Samwël to saake le. ²¹ Kε yî kefew kekiε le ε bó ke nε lekε keekεηke ε è nu nfon, ε Nyo' mum nya Saul, waa Kish wvu ê kfuu di Benjamin e. E wvú saw bvunfon yî bilum e mbaanyε. ²² E Nyo' ke shwaw wvú, gεε Dawe Nfon wvubole. Nyo' to nu ε jeme ekumε Dawe wvun le, ‘Me nu ε n'yεn ε Dawe wvù waa Jεεse nu fitele fiem. Wvú nu ke egee fiεε ficii fi me ηgomte.’

13:14 17:2 **13:15** 15:21 **13:17** Ksm 1:7; Dito 5:15 **13:18**
 Ksm 16:35; Ktj 14:33-34; Dito 29:5 **13:19** Dito 7:1; Yosh 14:1
13:20 Biku 2:16; 1Sam 3:20 **13:21** 1Sam 8:5, 19; 10:21; 11:15
13:22 1Sam 16:12; 13:14

23 E to nu ê kfuu di Nfon Dawe wvun e di Nyo' to bvuseε Mboyse, nya ê bonyii bo Islael no wvú to kawεε. E Mboyse wvun nu Jisos. 24 E Jisos wvun se keeke ekεw lemme diew nu ε Jon to fewci wase ê bonyii bocii bo Islael le bó ekumεn mvuntelem mvubole é wen elese bó ê joo. 25 E Jon ke no nu wase keemεese lemme diew, ke ne bife ê bonyii le, 'Ben kpwaake le me nu yeε? Ke me n'yaa nu wee wvú ben cεyte ke. Wee wvudvu too ejim jo me, ε me mbaa encim enjkoεn keengvuwcε mbaayε bolaba bew ke.' "

26 E Baul gen fwe jeme le, "Boom bo bwεem e bò è nu kfuu di Abila'am e noo ben bonyii bocii bò yaa nu ke Bojuu bò wvumte ten Nyo', Nyo' to ciinse ntum wvun wvú è nulo é bonyii eboy yí dvú le ε è nu ê beene. 27 Geenεn, ε bonyii bo Jelusalem bò bonyii bobole bò saake won, fanε yaa jo Jisos diεwε Mboyse le ke. E bó bvuu fanε yaa kiεε kenyi ke mwεem mvú bonyii bo ntum Nyo' le to sanεε ekumε wvú ke. E è nu ke mvú mvú bó to shee taanke εdiuw ε mbam e εcii. E bó ke dioo gay le bó eyu wvú nonεn, ε fifin mum ge ε fí to kocoεn no bonyii bo ntum Nyo' le to jemyεε. 28 Naa no bó to baa cim yen jay wvú è nulo é bó eyu wvú yí dvú le ke, ε bó gen ke fwe gay ê Baylet le bó eyu wvú. 29 E bó ke ge fiεε ficii no Nwa' Nyo' to jemyεε ekumε Jisos, ε bó shike wvú yí kentam e gen lese wvú ê jem. 30 Geenεn, ε Nyo' kase bvuse wvú yí kpwe le. 31 E wvú ghan yí εdiuw e nteen dunce ekole kew ê bonyii bò bò bó

13:23 Yesa 11:1; Lum 1:3; Mwm 5:5 **13:24** Luk 3:3 **13:25**
 Luk 3:15-16 **13:27** 3:17 **13:28** Luk 23:4, 14-15, 21-23 **13:29**
 Luk 23:50-56 **13:30** 3:15 **13:31** 1:3, 8

to nen'yεε Galilee γεν Jεlusalεm. ε nu bó bò fewci εkumε wvù keseen ε bonyii bo Islael.

³² Nonεn, bese ε no nu tεn fεn keseen keefewcε saaka wvù jee wvudvu ε ben. Saaka wvudvu nu lε, fiεε fi Nyo' to kawεε bo'icee cee bonyii bo Islael dvú, ³³ nu ε wvú ε ge wase fí ε to ε kocεn keseen kefew kesεεbeene le, beene bò nu boom bobole. Fifein kocine no Nyo' to bvusεε Jisos yí kpwe le. Bó to nu ε san wase εkumε fiεε fin ε Nwa' Mbense le biba bifεε, ε Nyo' jemyi lε,

‘Wo nu Waa wεm,
ε me nu wase Ico εben.’

³⁴ Εkumε mbvuse wvù Nyo' to bvusεε Jisos yí kpwe le lε fo wvú efo kε, Nyo' to nu ε jeme ε yin je le lε, ‘Me nu ηke enya ε ben kembonεn kè ε nu kem, kè me nto ηkawεε Dawe dvú, nlew.’

³⁵ Fí nu ε bó ε bvuu ε san bvudvuu bvumew e ε Nwa' Mbense le ε Dawe gayte lε, ‘Kε wo nu ke ecine Waa wo lemme wvù Yuule le, ε wvú efo ε jem kε.’

³⁶ Fi εkumε Dawe nu ε wvú to lem lemme diεw di Nyo' to nyaε ε wvú yí kefew kew e, ke kpwe ε bó dwey wvú mbew bo ice le, ε wvú fo. ³⁷ Geenεn, ε wee wvun wvù Nyo' to bvusεε yí kpwe le to baa fo ε jem kε.

³⁸ Nonεn, boom bo bwεεm e, ben emum ekeε ntay lε saaka wvun wvù bó fewci lε Nyo' lεεshi bibefε bi bonyii le nu ε wvú lεεshi nje Jisos wvun.

³⁹ Wee wvù nu ε lese fitele fiew yí Jisos e, nu ε wvú ε boy wase yí bibefε biew e bicii, ε ε nu fiεε fi ε nulo

nci Muses saa ege ke. ⁴⁰ Nonen, ben eyenè fo fiε fi bó sanεε ê Nwa' bonyii bo ntum Nyo' le ke ekoo ben. Bó jemyi jó le,

⁴¹ 'Ben eyekε eyuw ben bò wεysee Nyo'.

Diuw nu ke eyum ben, é ben ekpweken.

Me nu ηke emom fiε yî kefew kenεn e,

ε è nu fi wee be jeme lo ê ben, ben saa ebee ke.' ”

⁴² Ε Baul bô Banaban ke dioo ebuyte yew bunle yidvu le, ε bonyii bodvu no lεke le bó ke ebvuu eto ke bvυ mbam wvù too le ejeme mwεεm mvun. ⁴³ Ε bonyii ke dioo buy yew bunle le, ε bonyii nteen bò to nu Bojuu bô bonyii bò to bankeε lo tu bo mbee Bojuu le, no bii Baul bô Banaban e. Ε bó no jemyi teete bonyii bodvu le bó eyuukè ke ε è nu Nyo' le wvù nu ε buw bó bô nfi we.

⁴⁴ Ε è ke no nu bvυ mbam wvù biε wvwuε le, ε kelaante no gomte keebuy lo kecii keeto eyuw diεw Nyo'. ⁴⁵ Ε Bojuu yεn no kebombom ke bonyii le tase nonen, mum no bene kendon, kicine fiε fi Baul jemyi, nan'yi wvù. ⁴⁶ Ε Baul bô Banaban no jemyi lo yaa fane ke, gayte le, “Fí nu leη le bese bee keeyaw efewcε diεw Nyo' ε è nu ê ben Bojuu. No ben nu ε ηwase lo, ε jo bikuu binen le ben baa kocen keeke ekenke nshii wvù mεy lo, tu bese nu ebanke fisεse efewci ε è nu ê bonyii bò yaa nu ke Bojuu. ⁴⁷ Ε nu no Nyo' nu ε gay ê bese, no wvù to jemyεε le,

'Me nu ε ntome wo le wo enu ken'yeese ke bonyii bò yaa nu ke Bojuu le, é wo ege é bonyii bo εbuw ε won e ecii ke eboy.' ”

⁴⁸ E bonyii bò yaa nu ke Bojuu yuw nonen, mum no yuuke njon, bensee diew yi yi Tata. E bonyii nteen bee saaka wvudvu le, e è nu bò Nyo' to nu e baa wase le bó nu ke ekenke nshii wvù mey lo.

⁴⁹ E diew yi yi Tata mum len won wvudvu le tfuu.

⁵⁰ Geen, e Bojuu mum ne beyse bocee ntew bô boké' bo bonyii bo baay baay e, e bokene ban nu bò to ké no too yew bunle le, e bó no bane Baul bô Banaban, mum kun bó le bó ené jó. ⁵¹ E bó dioo nen'yi nonen, kuce kebvú ke yî bikaa bibole le è nu nciise fié fi bó mom, mum gen ê kelaante kè Ikonium e. ⁵² E ngoo bonyii bo mbee le shé no nu fibole yuuke njon baay, e Keyoy ke Yuule e yinşen yî bó le.

14

E Baul bô Banaban fewce saaka wvù jee ekume Jisos Ikonium

¹ No Baul bô Banaban gené Ikonium, bvuu ge ke lenlen no bó to gee Antiok, keeley yew bunle Bojuu yi jó le, efewci saaka wvù jee dvú. E bó looce fewce, e Bojuu noo bonyii bò yaa nu ke Bojuu bee nteen. ² Geen, e Bojuu bò to fané keebé ne beyse bonyii bomew bò to yaa nu ke Bojuu, befe bô mvuntelem mvubole le bó eton'yi shém bô bonyii bo mbee le. ³ E Baul bô Banaban mey ke jó e kefew defé, no fewci yaa fane ke ekume Tata. E Tata nya bó bô mvungay keege mwém mvù dunçi mvungay mvu Nyo' le bô mwém mvu diuw wvù yumén e mvù dunçi le fié fi bó fewci ekume Tata

no wvú nu ε buw bonyii bô mboyma nu keεεy. ⁴ Ε bonyii bo ê kelaante kedvu le gawsen. Ε bomew tu ê keba ke Bojuu bô to fanεε keebεe ba le, ε bomew tu ê keba ke boom bo ntum e bo Jisos e.

⁵ Ε Bojuu ba bô bonyii bô yaa nu κε Bojuu noo bikuu bi won e tase, cu ntan keenyεwle bô boom bo ntum e bo Jisos e, etumyε bó bô ετα é bó ekp-weken. ⁶ Ε bó kieε ntan wvudvu, mum lewte gen won wvù Likonia le, no ghane ê bilaante bi Lista bô Delbi le noo ê bontεw bô mbew jó le, ⁷ fewci saaka wvù jee jó.

Ε Baul bô Banaban fε ηκεwle Lista

⁸ Wee mvu to nu Lista, ε wvú to ké no shee κε fokuse, ε è yaa nulo é wvú elen κε, njefo bó to boke wvú ε è nu ηκεwle. Ε è ke no nu diuu dimew, ⁹ ε wvú shii no yeke fiεε fi Baul to γεεyi. Ε Baul lun ejise yi ye le, yen ε wee wvudvu κεηke mbee le Nyo' nulo efε wen, ¹⁰ mum gay ê wvú foweεwe le, “Ja eleem we.” Ε wvú mum sele we, κεw no lene.

¹¹ Ε kebombom ke bonyii le yen fiεε fi Baul ge, mum no sane εταε, jemyi ê díεw yi Likonia le le, “Bonyo' nu ε tu bonyii ε shii ε to ê beene le.” ¹² Ε bó mum no teje Banaban le Siyus, mum teje Baul le Εmis * no è to ké no yamte κε wvú jemyi. ¹³ Ε to nu ε yew ncese nyo' wvù bó teje le Siyus wvun nu mbew kelaante kedvu le. Ε cee ncese wvu fó mum jo bona' bô bolemsε noo fow no too dvú diuw ketaan e le bô bonyii ege ncese dvú ê Banaban bô Baul.

14:5 14:19; 2Tim 3:11 **14:6** Mat 10:23 **14:8** 3:2 **14:11** 28:6 * **14:12** Siyus to nu nyo' Boglek wvu baay, ε Εmis nu wvù gεne bontum bew. **14:13** 10:25-26; Dan 2:46

¹⁴ Ɛ boom bo ntum e bo Jisos e ban kiƐƐ fiƐƐ fi bô bonyii bodvu to gomte keege, saayƐ ndvú ye le, † lewtƐ ley ê bonyii bodvu Ɛnte, no kayte le, ¹⁵ “Bonyii ban, ben gee Ɛ è nu la fin? Bese nu ke bonyii leŋleŋ diƐwƐ ben e, Ɛ bese to fƐn keefewƐ saaka wvù jee wvù nen'yi fô Nyo' le le ben ecine bonyo' bo Ɛcici ban e, ebii Ɛ è nu Nyo' wvù Nyo' le. Nyo' wvun nu wvù to bomƐƐ ebule bô nshƐ noo jóo yi baay baay bô mwƐƐm mvunciim mvù nu mondvuum man e. ¹⁶ Ɛ to nu fwele, Ɛ wvù cine bonyii le bitum e bicii, Ɛ bó no gee no bó koonke. ¹⁷ GeenƐn, Ɛ wvù no gee ke mwƐƐm mvù jee fô bonyii le keeduŋci le wen nu dvú. Ɛ wvù no nyaa bó bô jan, Ɛ bó keŋke ŋgu ê kefew ke leŋ e, diee yuuke njon.” ¹⁸ Naa no Banaban bô Baul jemyƐƐ mwƐƐm mvun ê bó nen, ke ge lo le ce', Ɛ bó se lu keege ncese ê bó.

¹⁹ Ɛ Bojuu bomew ke ne to jó, Ɛ bó ne Antiok bô Ikonium, beyse bonyii nteen Ɛ bó tumyƐ Baul bô Ɛta. No bó tumyƐƐ, mum gufe buy bô wvù Ɛlaante kpwaake le wvù nu Ɛ kpwe wase. ²⁰ GeenƐn, Ɛ ŋgoo bonyii bo mbee le ke to tase ê wvù we, Ɛ wvù kase ne we, tu Ɛlaante jodvu. Ɛ bvù ke buy yuu, Ɛ bô Banaban mum ne jó, no gene ê kelaante kè Delbi le.

²¹ No Baul bô Banaban ley Delbi, fewƐ saaka wvù jee ƐkumƐ Jisos, keŋke bonyii bo mbee le jó nteen. Ɛ bó ke ne jó kase no tuu jim, fele ê bilaante bi Lista bô Ikonium noo Antiok wvu Bisidia le. ²² Ɛ bó no fele nonƐn, yvuwse mvuntelem mvu bonyii

† **14:14** Bó to saayi ndvú keeduŋce le fiƐƐ fi bó gomte keege nu Ɛ sase bó. **14:15** Ksm 20:11; 1Kol 8:4-6 **14:16** 17:30 **14:17** Mben 147:8; Yeli 5:24 **14:19** 14:5; 13:50; 17:13; 2Kol 11:25 **14:22** 11:23

bo mbee le, teete bó le bó emey ke eleemè ntay yí mbee wvubole, keè le bô bowen keŋke keeke eyen bonɣew nteen se keeke eley bvunfon bvú Nyo' le. ²³ E bó bvuu no baayi bocee bintaashε bi bonyii bo mbee le, gεle ê bintaashε bi bonyii bo mbee le bicii. E bó díoo gεle no bamte mwεem mvudien bunlee mum nya bó can Tata Jisos wvù bó beŋe wvú le.

E Baul bô Banaban tu jim Antiok wvu Silia le

²⁴ E Baul bô Banaban ke fey won wvù Bisidia le, danɣen ɣen wvù Bamfilia le, ²⁵ fewce diεw Nyo' ê kelaante kè Belga le, mum bow ɣen ê kelaante kè Atalia le. ²⁶ No bó bow jó, ley ê ngu wvu ê joo le, mum kase no tuu jim Antiok. E Antiok jan nu jò bó to nyaε bó can Nyo' le ε wvú buw bó bô nfi we ε bó se mum no ghane gee lemme din dì bó to mεseε. ²⁷ No bó fεse jó, baance kentaashε ke bonyii bo mbee le, see fiεε ficii ê bó no Nyo' se lemεε bô bó, bô no wvú se yen'yεε mvuntelem mvu bonyii bò yaa nu ke Bojuu le, é bó elese fitele yí Jisos e. ²⁸ E Baul bô Banaban ce bô ngoo bonyii bo mbee le bodvu ε kefew defε.

15

E bonyii bo mbee le shii nshii Jelusalēm

¹ E bonyii bomew ke ne Judea, bow to Antiok, mum no yεyi bonyii bo mbee le le ke è nulo é Nyo' eboyse wee se bó nu ε tfuse mwεtɛn yew no nci Muses dunɕi ke. ² E Baul bô Banaban ma lo n'yεyi wvudvu, ε bô bonyii bodvu she bew mbew

yî dvú le ε è yaa nu wvu wεε kε. Ε fí ke ghaw, ε kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Antiok baa Baul bô Banaban noo bonyii bo mbee le bomew, tum le bó eben Jelusalεm eyεn boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashε ke bonyii bo mbee le ke jó le, le bó elese diuw fô fiεε fidvu le.

³ Nonεn, ε kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Antiok mum ciinse bó, ε bó no gεne fele biba bì Fonishia bô bì Samalia le seņe ê bonyii bo mbee le bo jó le bonyii bò yaa nu kε Bojuu nu ε kumεn wase. Ε bonyii bocii no yuuke nonεn, lanlanε baay. ⁴ Ε bó ke ben gεn fεse Jelusalεm, ε kentaashε ke bonyii bo mbee le bô boom bo ntum e bo Jisos e noo bocee kentaashε ke jó fiisεn bó. Ε bó see fiεε ficii ê bó no Nyo' se lemεε can yibole. ⁵ Geenεn, ε bonyii bo mbee le bomew bò to nu tεn ê ηgoο Bofalasii le, ja we gay le, “Bó kεηke kε keetfuusè bonyii bò yaa nu kε Bojuu yew, gaytè ε bó gεεle bonci bo Muses e.”

⁶ No bó gay nonεn, ε boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashε bvuu shii keeley εnte jo fiεε fidvu. ⁷ Ε bó ke she jeme gεn ncejole, ε Bitα nε leem we gay le, “Boom bo bwεεm e, ben kee le è to nu fwele ε Nyo' baa me ê ben εnte le è nu diuw wεm e wvù bonyii bò yaa nu kε Bojuu nu ke eyuuke saaka we wvù jee, beņe wvú le. ⁸ Ε Nyo' wvù kee mvuntelem mvu bonyii le, dunεε le wen nu ε fiisεn bonyii bò yaa nu kε Bojuu, nya bó bô Keyoy ke Yuule lanlanε no wvú to nyaε ê beene. ⁹ Wvú to baa dunçi kejeey jεey beene ε bonyii bodvu kε. Wvú to nu ε ge ε mvuntelem mvubole no yuule njefo bó to nu ε lese

fitele yî Jisos e. ¹⁰ No fî nu nonɛn, ben ε ghan nεε ε sε no gomte keeshiike fitele fi Nyo' le, joo bvujite gεεle yî ngoo bonyii bo mbee le, ε bvujite bvun to ghaw wase beene noo bo'icee cee bosεεbeene? ¹¹ Fî baa nu lɛɲ kε. Beene nu ε bee lε Nyo' boysee beene ε è nu nje mboyma wvù Tata Jisos nu ε buw beene dvú. E è nu kε tɛn lɛɲlɛɲ no wvú boysee bonyii bò yaa nu kε Bojuu.”

¹² No Bitá jeme ε mεse, ε bonyii bocii cife, mum no yeke no Banaban bô Baul fεle no bó se ghane gεne fô bonyii bò yaa nu kε Bojuu le, ε Nyo' nyaa bó bô mvuɲgay lε bó egeè mwεεm mvù dɲci mvuɲgay mvu Nyo' le bô mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e dvú. ¹³ E bó jeme mεse, ε Jεm mum gay lε, “Boom bo bwεεm e, ben eyekε eyuw. ¹⁴ Semon be ε see wase ê beene no Nyo' to kεwεε dɲcε tɛn shiee we fô bonyii bò yaa nu kε Bojuu le, caw bomew ê bó εnte lε è nu bew bonyii. ¹⁵ E fîεε fî bonyii bo ntum Nyo' le to saɲεε lεne kε ekalε kemwaan bô fi Nyo' to gε. Bó to saɲ lε,

¹⁶ ‘Kefew too lo kè me nu ηke enkase ento, enseyse yew Dawe yî nu ε gbwe wase. Me nu ηke en'yoo binffuy bidvu, é yí ekase eleem we.

¹⁷ Nonɛn, é kebese ke bonyii le emum egomte Tata, ε bonyii ban bocii nu bò yaa nu kε Bojuu bò me nu ^{ε ncaw} lε è nu bem bonyii.

¹⁸ Fîfîn nu ε è jemyi Nyo', ε wvù to ge wase ε bonyii kiεε ε è bεε lo bvuyvuum e.’

19 Me ε no n'yene fiem le fo beene enyaa ηγεω ê bonyii bò yaa nu κε Bojuu bò nu ε lese fitele yî Nyo' le κε. 20 Beene esan κε ε è nu ηwa' fô bó le, egay le fo bó edieè mwεem mvù bonyii nu ε ge bintan̄e dvú fô bonyo' le κε, njefo è nu mwεem mvu nnyen e. Fo bó eκεηkè fiεε keege bô kenjan κε. Fo bó edieè nyam yî nu se bó se le lo ελεμε ε buy κε. Fo bó edieè ελεμε ke nyam e κε. 21 Bó san nonen, njefo bonci bo Muses e ban nu ε bó to γεγι wase ncejole mondvuum monciim ε bonyii yuuke, ε è nu κε bó bò bó taan̄ke εben yéw bunle le εdiuw ε mbam e εcii.”

Ε bó san ηwa' fô bonyii bo mbee le bò yaa nu κε Bojuu

22 Nonen, ε boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashe noo kentaashe ke bonyii bo mbee le kecii bee fifie, mum yen le fí jee le bó ebaa bonyii ê bó ente etum é bô bo Banaban noo Baul egen Antiok. Ε bó mum baa Judas wvù diee diew dimew to nu le Basabas, bvuu baa ten Silas. Bonyii bo bofεε ban to nu bikuu ente jo bonyii bo mbee le. 23 Ε bó san ηwa' wvù bó nu etum bó dvú ε wvú nu le:

“Bese boom bo bwee wene le bò nu boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashe gayte ben e bonyii bo mbee le bocii bò yaa nu κε Bojuu, bò nu ê kelaante kè Antiok e bô bò nu keba kè Silia le noo bò nu ê kè Silishia le. 24 Bese nu ε yuw le bonyii bomew nu ε buy ê bese ente ε to ε no nyaa ηγεω, bvun̄se bvufee bvunen bô n'γεγι mvu se è tum bese bó ηkuuη. 25 Nonen, bese ε mum ε shii

15:19 Gal 5:3 15:20 15:29; 21:25; 1Kol 8:1-13; 10:23-33; Lεw 18:6-18; Lεw 17:15; Lεw 17:10-14 15:21 13:15 15:22 11:18; 16:4 15:24 Gal 1:7; 5:10

bocii ε bee le bó ebaa bonyii bomew etum fô ben e, é bó etoò bô bo Banaban noo Baul bò nu nsáa yese shém. ²⁶ Bonyii ban nu ε bó ε yefe wase kpwe ye le nje lemme di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le. ²⁷ Bese ε mum ε tum Judas bô Silas le bó eto ebvuu ejeme tən bô diuw fiεε fī nu ê ηwa' wvun e. ²⁸ Bee bo Keyoy ke Yuule nu ε yēn le fī baa jee keeyike ben bô bvujite bvumew efey bonci bo shiee le ban bò nu le: ²⁹ Fo ben edieè mwεεm mvudien mvù bó nu ε ge bintaje dvù fô bonyo' le ke. Fo ben edieè ελεμε ke nyam e ke. Fo ben edieè nyam yi nu se bó sele lo ελεμε ε buy ke. Fo ben ekenkè fiεε keege bô kenjan ke. E ben lewte mwεεm mvun, tu ben gee len. Bó ε shεε wase.”

³⁰ E bó saη nonen mum tum bonyii ba dvù ε bó bow dvù Antiok. E bó gen, kum kentaashε ke bonyii bo mbee le ke jó kecii, nya ηwa' wvudvu ê bó. ³¹ E bó taη ηwa' wvudvu, ε saaka wvudvu læese mvuntelem mvubole, ε bó yuw njoη baay. ³² E Judas bô Silas bò to nu bonyii bò seηe mwεεm mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi, nya bontefe nteen ê bonyii bo mbee le, ge ε bó no kenke mvunγay ê mvuntelem e. ³³ E bó bosen ce jó ntay. E bonyii bo mbee le ke ciinse bó ε bó no kaase bô nyεkeey tuu jim fô bonyii bò to tumεε bó le. ³⁴ * ³⁵ E Baul bô Banaban bosen ce Antiok ntay, ε bô bonyii bomew yeeyi bvuu fewci diew Tata.

E Baul bô Banaban gawsen

15:28 10:19; 15:20; Luk 11:46 **15:32** 11:23, 27 * **15:34** Boηwa' bo boyvuum bomew kenke kencim ke 34, ε kí nu le, “Geenen, ε Silas mey fiew Antiok.”

³⁶ E kefew ke dīoo gence, e Baul gay ê Banaban le, “Bee wo ekase etu jim eghan bilaante bi bee wo se fewci diew Tata bí le, eyen laa bonyii bo mbee le bo jó gee nee le.” ³⁷ E Banaban mum no gomte keejo Jon Mak le bô bó eghane. ³⁸ Geen, e Baul fan yaa ekoonke le bó ejo wvú ke, njefo wvú to nu e cine bó le Bamfilia fan yaa mese lene di bô bó to kenke ke. ³⁹ E Baul bô Banaban ke she kicen baay, mum gawsen. E Banaban jo Maaku, e bô wvú ley ngu wvu ê joo, gen Sayblus. ⁴⁰ E Baul caw flew e è nu Silas. E bô wvú dīoo nen'yi, e bonyii bo mbee le nya bó can Tata le e wvú buw bó bô nfi we. ⁴¹ E bó gen je biba bi Silia bô bi Silishia le, no ghane yvuwse mvuntelem mvu bintaashe bi bonyii bo mbee le.

16

E Timatio ley ngoo Baul bô Silas e

¹ E Baul ghan gen buy ê kelaante kè Delbi le, ke ne gen ê ke Lista le. Wee ngoo Jisos mvu to nu Lista jodvu e diee nu Timatio, e bwee nu wee Juu, nu ten wee mbee, geen e ice to nu wee Glek. ² Timatio wvun to nu wee e bonyii bo mbee le bocii bo Lista noo bo Ikonium bensee wvú. ³ E Baul no gomte keejo wvú le bô wvú eghanè, mum tfuse wvú yew. * E wvú to tfuse wvú yew nonen, njefo Bojuu bocii bô to cee biba bidvu le to kee lo le icee Timatio to nu wee Glek. ⁴ E bó mum no ghane, gene ê bilaante

15:37 12:12 **15:38** 13:13 **15:39** 13:4 **15:40** 14:26 **16:1** 14:6; Lum 16:21; 1Kol 4:17; Fili 2:19; 2Tim 1:5 **16:2** 6:3; Fili 2:20, 22 **16:3** Gal 2:3-5; 1Kol 9:20 * **16:3** Bô to tfuse Timatio yew wvu le è nulo é wvú efewci diew Nyo' ê Bojuu e bó yaa nyaake ke wvú no ice to baa nu wee Juu ke. **16:4** 15:22-29

le, dioo gene no seɲe ê bonyii bo mbee le bonci bò boom bo ntum e bo Jisos e noo bocee kentaashe ke Jelusalem to shilee bee le bó egeelè. ⁵ Nonen, e bintaashe bi bonyii bo mbee le bidvu mum no temyi gene fwe fwe yî mbee le. E bonyii no biise bó le ediuw ecii.

E fiε diεwε εfilε le to fô Baul e Towas

⁶ E Baul bô ngoo ye ne le bó egen efewce diεw Nyo' won wvù Esia le, e Keyoy ke Yuule tun. E bó mum len wase fey e è nu je keba kè Fligia bô kè Galëshia le. ⁷ E bó ke dioo gen buy mbew won wvù Misia le no gomte keeley gen keba kè Bitinia le, e Keyoy ke Jisos e bvuu tun. ⁸ Nonen, e bó mum fey won wvù Misia le, danɛen gen ê kelaante kè Towas e. ⁹ E è ke no nu entan, e fiε diεwε εfilε le ne to fô Baul e. E wvù yen ê fiε fidvu le e wee mvu wvu Masedonia leeme leke wvù le, “Kee wo, lente ke eto Masedonia jan efi bese.” ¹⁰ No fiε fidvu to fô Baul e nonen, e bee bó † mum yen le Nyo' nu e dunce ê bese le bese egen efewce saaka we wvù jee won wvù Masedonia le. Kan mwaan, e bese mum seyse keegen jó.

E Lidia lese fitele yî Jisos e Filibi

¹¹ E bese ne Towas, lente teyey ê nguwwvu ê joo le, buysen Samotes. E bvù buy yuu e bese gen fwe buy Niabolis. ¹² E bese ke ne fó len gen Filibi, e è nu kelaante ke ê keba ke fwe le Masedonia. ‡ Kelaante kedvu to nu wase ke bala bo Lum e. E bese ce jó yî

16:5 2:41 **16:6** 10:19 † **16:10** Luk wvù to sanɛε nwa' wvun to ley ngoo bo Baul e Towas fen, e bô bó no lene. ‡ **16:12** Masedonia to nu e bó e gaw biba binεw, e kin to nu ke fwe.

εdiuw e. ¹³ Ε è ke no nu diuu di mbam e, ε bese buy εlaante jodvu, γεν diuw joo le fô bese to kpawwci le bvudvuu bvυ Bojuu le bvυ bunle le nu enu. No bese γεν, ε bokενε bomew to tase wase fô, ε bese mum shii no jemyi ê bó. ¹⁴ Kpwoon mvu to nu fó yuuke τεν ε diee nu Lidia, ε wvú to ké no wvumte Nyo'. Wvú to buy ê kelaante kè Tayatila le, ε wvú to ké no geese kfuu ndvú yimi, ε yí nu κε yí γεεle lo, lumte. Ε Tata yene fitele fiew, ε wvú bee fiεε fi Baul to jemyi le. ¹⁵ Ε bó ke lese wvú bô bonyii bo ê wvú yew ê joo, ε wvú mum lεκε bese gay le, “Kee ben, é ben fεn nu ε γεn le me nu ε nlese fitele fiem ficii yí Tata le, é ben to κε γεν ce ê me yew.” Ε wvú mεy κε no nyεεyi nonεn, ε bese ke ghan bee γεν.

Ε bó fen Baul bô Silas yew ncaw e Filibi

¹⁶ Ε è ke no nu diuu dimew ε bese dioo egεne fô bvudvuu bvυ bunle le, tasεn bee bo wan kpwoon mvu ε è nu nfwa. Wvú to κεηκε keyoy kemew yí ye le, ε è nu kè ké ge ε wee no nu wee diam. Bonyii bò to κεηκε wan kpwoon wvudvu to kawte bigew yí ye le naa ntay nje wvú to ké no seje mwεεm mvù nu ke ekooy. ¹⁷ Ε wan kpwoon wvudvu dioo γεn bee bo Baul e, mum no bii bese le wamte, gayte le, “Bonyii ban nu bonyii bo lemme le bo Nyo' wvù nu Ekolε ke Mwεεm Mvunciim e, ε bó dunçi je yí è nulo é ben eghan jó se boy.” ¹⁸ Ε wvú ke ge nonεn buy εdiuw nteen, ε fi ke nε ton'γε Baul, ε wvú banke ye wam keyoy kedvu gay le, “Me ηgayte ê wo ê diee di Jisos Klistu le, buyε yí wan wvun e.” Ε kí mum buy yí ye le κε sekedvu.

19 Ε bonyii bò to κεηke nfwa wvudvu yen λε je bowen yi bigew nu ε yί ε ka wase, ε bó mum koo Baul bô Silas gufe γεν bô bó fwe dvu bocee won ya le fô bó to ké no saake bonsaw. 20 No bó γεν bô bó, leke fwe dvu bala bo Lum bò to saake bonsaw gay λε, “Bonyii ban nu Bojuu, ε bó nyaa ηγεω ê kelaante kesese le. 21 Bó γεεγi bonyii bô nce wvù nci wese baa bee κε. Bese nu bonyii bo Lum, ε è yaa nulo é bese ebii nce wvudvu le κε.” 22 Ε kebombom ke bonyii le kè to nu fó mum tom bó, fente yί Baul bô Silas e. Ε bonyii bò to saake bonsaw ba mum saaye ndvú yί Baul bô Silas e, gay λε bó etam bó. 23 Ε bó looce tam bó ntay, jo bó γεν lese yew ncaw e, gay ê wee wvù to ceyte yew ncaw λε wvú eceýtè bó ntay. 24 No wvú yuw nonen, mum jo bó γεν fen naa ê kebuw ke ente le yew ncaw e, fen bikaa bibole ê difwan e.

25 Ε è ke no nu κε diewe entan entelen e, ε Baul bô Silas bunlee yemte bensee Nyo', ε bonyii bo ncaw e yeke, 26 ε nshe ne sese shiw bô mvun gay, ε yew ncaw shiw γεν buy yί kenffuy e. Kan mwaan, ε dew fwese yicii yene ye, ε boncaw feyken yί bonyii bo ncaw e bocii. 27 Ε wee wvù to ceyte yew ncaw yidvu kamse, dioo yen ε dew fwese nu ye, ε wvú mum no kpwaake λε bonyii bo ncaw e nu ε bó ε lewte wase. Ε wvú mum baa nyo ê ηku le λε wen eyu ekole kew dvú. 28 Ε Baul wam foweewe gay λε, “Fo wo eyu ekole kuw κε. Bese nu fen bocii.”

29 Ε wee wvù to ceyte yew ncaw wvudvu tee ε wee to bô ken'yeese, ε wvú lewte ley yew, γεν tum

ɛnvuw fwe dvu Baul bô Silas ciinke bô nfan. ³⁰ Ɛ wvú nɛ jo bó, buy bô bó ɛkfun, bife ê bó lɛ, “Bo'icɛm, è nulo é me ɛnɛ nɛɛ nɛɛ mboy.” ³¹ Ɛ bó tfuse ê wvú lɛ, “Lese fitele yî Tata Jisos e, é ben ɛ bonyii bo ê wo yew ke emum eboy.” ³² Ɛ bó mum fewcɛ saaka wvu ɛkumɛ Tata ê bô bonyii bo ê wvú yew. ³³ Ɛ wvú ke jo bó kɛ ɛntan jodvu, cukɛ bilɛmte bibole. Kan mwaan, ɛ bó mum lese wvú bô bonyii bocii bo ê wvú yew ê joo. ³⁴ Ɛ wvú mum jo bó, ɛ bô bó ben ê wvú yew, ɛ wvú nya mwɛɛm mvudien ɛ bó die. Ɛ bô bonyii bocii bo ê wvú yew mum no lanlanɛ lɛ bó nu ɛ lese wase fitele yî Nyo' le.

³⁵ Ɛ ɛkfun ke buy yuu, ɛ bala bo Lum ba bô to saake bonsaw tum bonyii bo nci le lɛ bó eɛn egay ê wee wvú cɛyte yew ncaw wɛ lɛ wvú ebvuse bonyii ba é bó eɛnè. ³⁶ Ɛ wee wvú to cɛyte yew ncaw wvudvu mum ɛn yɛn Baul e, gay ê wvú lɛ, “Bala nu ɛ ciinse ntum lɛ me embvuse ben, é ben eɛnè yî nyɛkeey e.” ³⁷ Geenɛn, ɛ Baul gay ê bonyii bo nci le ba lɛ, “Bó se nu ɛ tam bese ya le sɛ bó nu ɛ yaw wase ɛ saw nsaw wese ŋkuuŋ, ɛ bese nu kɛ tɛn bonyii bo Lum, ɛ bvuu ɛ fen bese yew, ɛ no duu keseen lɛ bó ebvuse bese ejim ejim nɛɛ le? Kɛ è nulo é fí ekooy kɛ. Ɛ nu ke eto kɛ bala bodvu fɛn sɛ bvuse bese.”

³⁸ Ɛ bonyii bo nci le ba kase tu jim see ê bala bo Lum ba no Baul jeme. Ɛ bó yuw lɛ Baul bô Silas nu tɛn bonyii bo Lum, mum no fane. ³⁹ Ɛ bó mum to ku can ê bó, bvuse bó yew ncaw e, ciinse bó, lɛkɛ lɛ bó enɛ ɛlaante jodvu. ⁴⁰ Ɛ Baul bô Silas buy yew ncaw e, ɛn yew dvu Lidia ɛ bonyii bo mbee le nu dvú, ɛ bó tefe bó mum nɛnɛ jó.

17

Ɛ Baul bô Silas ɣen Tɛsalonika

¹ Ɛ Baul bô Silas mum no ɣene, fey ê bilaante bî Amfibolis bô Abolonia le, danɣen ɣen buy Tɛsalonika. Ɛ yew bunle Bojuu to nu jó. ² Ɛ Baul mum ɣen ley yew bunle le kɛ no nce we to ké no nu, no too jemyi ê bonyii dvú yî ɛdiuw ɛ mbam e eta, dunɣi fiɛɛ ficii ê Nwa' Nyo' le. ³ Ɛ wvú no dunɣi jó, cɛɛyi le Mboyse wvú Nyo' to kawɛɛ to kɛnke keeke eyen nɣew, ekase ebuy yî kpwe le. Ɛ Jisos wvun wvú wen fewci ɛkumɛ wvú nu Mboyse wvudvu. ⁴ Ɛ bonyii bomew yuw nonɛn, bee bene Baul bô Silas e. Ɛ Boglek bomew bô to wvumte Nyo' noo bokɛnɛ bo baay baay bomew bee ten nteen. ⁵ Geenɛn, ɛ Bojuu bomew mum no bene kendon bô Baul noo Silas, kum bonyii bomew bô to gbwayte ɛcici ɛ bô bó taasɛ kebombom e, kɛw diuw ɛlaante. Ɛ bó mum nɛ ɣen nɣoy yew Jason le bó gomte Baul bô Silas keebvuse enya ê bonyii ɛkfun. ⁶ Ɛ bó dioo gom nkuun, mum gufe Jason bô bonyii bo mbee le bomew ɣen bô bó fwe dvu bocee ntɛw, no wamte gayte le, “Bonyii ban nu bô ghane banse won ɛ wvú tuu ncine, ɛ bó ɛ to wase ɛ buy jan, ⁷ Jason ɛ fiɛn bó ɛ ɣɛɛ yew dvu wvú. Bó bocii nɣoyte bonci bo Nfon wvu Lum e, duu le Nfon wvumvu nu dvú ɛ diee nu le Jisos.” ⁸ Ɛ bocee ntɛw bô bonyii yuw nonɛn, nɛ no wɛwte lo. ⁹ Ɛ bó mum kan ɛ Jason bô bonyii bo mbee le nya bigew le é fí

17:1 1Tɛs 2:1-2 **17:2** 9:20; 13:5, 14, 44; 14:1; 16:13; 17:10, 17; 18:5, 26; 19:8-9; 28:17 **17:3** 3:18 **17:4** 13:50; 16:14; 17:17
17:5 Lum 16:21 **17:6** 16:20 **17:7** Luk 23:2; Jon 19:12

ke bvuu kooy lo, bó saa etfuse bigew bidvu ê bó kε.
 Ε bó mum cinε bó le ε bó no gene.

Ε Baul bô Silas γεν Βελια

¹⁰ Ε εkfunj ke díoo jím, ε bonyii bo mbee le jo
 Baul bô Silas ciinse ε bó no gene ê kelaante kè Βελια
 le. No bó ley jó, γεν yew bunle Bojuu le. ¹¹ Bojuu bo
 jó to nu bonyii ε bó kee fiεε fele bo Tεsalonika, njefo
 bó to nu ε looce fiisen n'yεεyi bô shiee, no taasse
 Nwa' Nyo' εdiuw εcii keeyen laa mwεem mvù Baul
 yεεyi bó dvú nu keceεy ε. ¹² Ε bó mum bee diεw
 Nyo' le nteen. Ε bokεnε bo baay baay nteen bò to
 nu Boglek noo bolemse nteen bò to nu tεn Boglek
 bee tεn. ¹³ Geenεn, ε Bojuu bo Tεsalonika ke yuw
 le Baul nu ε γεν wase ε no fewci diεw Nyo' Βελια, ε
 bó mum γεν tεn jó, beyse kebombom ke bonyii le ε
 bó kεw mvunlaa. ¹⁴ Ε bonyii bo mbee le mum gay
 lo ê Baul kanj mwaan ε wvú γεν diuw joo yi baay
 e. Geenεn, ε Silas bô Timatio shεε Βελια. ¹⁵ Ε bonyii
 bò to γενεε keeciinse Baul, γεν buy Atεn mum cinε
 wvú le. Ε bó díoo tuu jím, ε Baul tum bó le bó eγεν
 tefe ê Silas bô Timatio le bó emom kε le ebi wen e
 cekey.

Ε Baul no nu Atεn

¹⁶ Ε Baul mum no cεyte Silas bô Timatio Atεn.
 Ε wvú ke díoo ghane jó, yεn ε kelaante kedvu ε
 yinse lo bô mvumooso. Ε fí shiw fitele fiew. ¹⁷ Ε
 wvú mum γεν yew bunle Bojuu le, jeme bô bó noo
 bonyii bò to yaa nu kε Bojuu bò to bunlee tεn Nyo'
 dvú. Ε wvú bvuu no jemýi tεn εdiuw εcii ya le bô
 bonyii bò to ké nε to fó. ¹⁸ Ε bonyii bo n'yεεyi le

bomew bò bó to teje le Ebikolian noo bò bó to teje le Sitoyik ke ne to keebew ten mbew bô bo Baul. No Baul to fewci ekume Jisos noo mbuy wvu yî kpwe le, ε bomew mum no biite le, “Keyun kin se kumte diuw le la le?” ε bomew no duu fibole le, “Fí yen'yi nen ke diewe wvú fewci ekume bonyo' bo bonyii bomew e.” ¹⁹ Nonen, ε bó mum jo Baul ε bô bó gen fô nshii wvù bó teje le Aleobagus e, * gay ê wvú le, “Bese gomte keebvuu eyuw ekume n'yeyi wvu fwe wvun wvù wo too dvú laa wvú nu le la le. ²⁰ Wo jemyi mweem mvumew ε bese ke baa yuw wase ke. Nonen, bese ε no gomte keekiε kenya kedvu.” ²¹ (Bonyii bo Aten noo botolo bo jó to ké no nu ke fibole keeshee yuuke ε è nu mweem mvu mvunfem, jemyi ekume mvú.)

²² ε Baul mum leem fwe dvu nshii Aleobagus wvudvu, gay le, “Bonyii bo Aten, me n'yene le ê jé le yicii nu ε ben wvumte bonyo' baay. ²³ Me njemyi nen, njefo me nse nghane elaante jonen, ε ndioo ntaale mondvuum mò ben bunlee bonyo' mó le, ε n'yen ketan ke ncese le kemew e ε bó ε san yî dvú le le, ‘Fô nyo' wvù bó baa kee le ke.’ Nyo' wvudvu wvù ben bunlee, wvù bó baa kee ke, nu wvú wvù me nu enfewce ê ben keseen. ²⁴ Nyo' wvudvu wvun nu wvù to bomεe won wvun bô mweem mvunciim mvù nu yî dvú le. ε nu wvú Nfon εbule bô nshε, ε ke wvú ké no cee yéw ncese yi è bom bonyii le ke. ²⁵ Ke wvú tane fiεε fimew fi wvú taale le wee elem fô wvú le ke, njefo è nu

* **17:19** Nshii wvun nu fô bó to ké no seysee mweem mvu ê kelaante kè Aten e, bvuu saake bonsaw fó. **17:24** 7:48; Mben 146:6; 1Bfn 8:27 **17:25** Mben 50:9-13

wvú wvù gee ε bonyii bocii yoyte, nu dvú, kɛŋke fɛɛ ficii fì bó shieele. ²⁶ Wvú to nu ε ge ε dikfuu di bonyii le dicii buy yí wee mwaan e no nu yí εkolε ke nshε le. Ε wvú sε ge nonεn, nu ε wvú to seyse wase kefew kè bó nu ke enu dvú, noo bidwee bi mondvuum mò bó nu ke eceè mó le. ²⁷ Wvú to ge nonεn, wvu le bonyii ke eghaale, gomte wvú laa bó nu ke eyuu eyen wvú le le. Geenεn, ε kε Nyo' yaa cim nu ncejole fô wee mvu beene le kε. ²⁸ Fifi nu kε lɛŋlɛŋ no wee mvu to jemýεε wase le, 'Ε nu wvú wvù gee ε beene sε cee, lεne, bvuu nu no beene nu.'

Ε wee wene binfε mvu to jeme wase tɛn le,

'Beene nu naa boom bew'.

²⁹ No beene nu boom bo Nyo' le nonεn, fo beene ekpwaakè le Nyo' fieesene fɛɛ fì è seyse wee bô bvufee bwew, ε tfuy bô ketwaa ke bigew e, kɛnεε ε kene lo bô tε kε. ³⁰ Ε to nu kefew kè bonyii to bεε kenjiwe le, gee mwεεm mvù befe mvun, ε Nyo' cin'yi dvú. Geenεn, keseen nu ε wvú gayte le bonyii bocii ekumεn mvuntelem mvubole. ³¹ Bó ekumεn njefo wvú nu ε gεε diuu dì wvú nu ke esaw won tfuu bii kecεy e. Wvú nu ε baa wase wee we wvù nu ke esaake. Fifi nu ε wvú dunçε wase ê bonyii bocii le è nu kecεy no wvú to bvuseε wee wvudvu yí kpwe le."

³² No Baul jeme nonεn, ε bó yuw ε wvú ε ben ekumε mbuy wvu yí kpwe le, ε bonyii bomew nε no kieele lo wvú. Ε bomew gay fibole le, "Bese gomte keeke ebvuu eyuw ekumε fɛɛ fì wo jemýi fin."

17:26 Dito 32:8; Job 12:23

17:27 Yεsa 55:6

17:28 Kεŋ 1:27

17:29 19:26; Yεsa 44:9-20

17:30 14:16; Lum 2:4

17:31 3:15;

10:42

³³ Nonεn, ε Baul mum buy cinε bó le. ³⁴ Geenεn, ε bonyii bomew bee fiεε fi wvú to jemyi le, bene wvú le. Wee mvu bó le to nu Dionisius wvú to nu wee nshii Aleobagus, ε mvu nu kpwoon ε diee nu Damalis noo bonyii bomew tεn.

18

ε Baul γεν Kolen

¹ Ejim jodvu, ε Baul nε Aten γεν ê kelaante kè Kolen e. ² No wvú γεν jó, ε bô wee Juu mvu tasen ε diee nu Akpwila, ε bó to boke wvú Bontus. Akpwila bô Blisilia wvú kpweε to beε nε kε lo Itali, njefo Klawdius wvú Nfon wvu Lum to nu ε bvuse sa' le Bojuu bocii ebuy jó. ε Baul ke laa ghane ê bó le, ³ dīoo yεn le bó seysee jéw yi bó saanke cún dvú, ε è to nu kε tεn lemme di wvú wvú Baul to cee nje dí, ε wvú mum no cee fó, ε bô bó lemte. ⁴ ε ké dīoo nu εdiuw ε mbam e ecii, ε wvú no gene yew bunle le, jemyi bô Bojuu noo Boglek dvú, momte keege le bó ebee fiεε fi wvú to yeεyi le.

⁵ ε Silas bô Timatio ke dīoo nε Masedonia to, ε Baul mum jo kefew kew kecii no fewci ε è nu diεw Nyo', dunçi ê Bojuu le Mboyse wvú Nyo' to kawεε nu Jisos. ⁶ Geenεn, ε Bojuu bodvu ke nε no kicine fiεε fi wvú to jemyi, nan'yi wvú. ε wvú mum yεwse ndvú ye gay ê bó le, “Kpwe yene enù can yene le. Kε me ηκεηκε εbo fó kε. ε κew yi keseen e, me nu enγenè wase ε è nu ê bonyii bò yaa nu kε Bojuu le.” ⁷ ε wvú mum cinε bó le, buy γεν no cee wase ε è nu bô wee mvu ε è yaa nu wee Juu kε, ε wee wvudvu to

18:2 Lum 16:3; 1Kol 16:19; 2Tim 4:19 **18:3** 20:33-34; 1Kol 4:12; 9:12-18; 1Tes 2:9; 2Tes 3:7-9 **18:5** 11:18 **18:5** 3:26; 5:42 **18:6** 13:51; 20:26

ké no wvumte Nyo'. Diee diew to nu Titius Justus, ε la diew nu mbew yew bunle le. ⁸ Ε Klisbus wvù cee εkolε yew bunle bô bonyii bocii bo ε wvú yew ke lese fitele yî Tata le. Ε bonyii bo Kolεn nteen no yuuke no Baul fewci εkumε Jisos, beje, ε bó mum leese bó ε joo.

⁹ Ε ε ke no nu εtan jomew, ε Tata jeme ε Baul ε fiεε diεwε εfiε le le, “Fo wo efanè kε, ε fewci kε diεw yem gεne dvú. Fo wo ke elu dvú kε, ¹⁰ njefo me nu bee wo, ε kε wee yaa nu naa dvú wvù nulo ege fiεε bô wo kε. Bonyii bem nu ε kelaante kin e nteen.” ¹¹ Nonεn, ε Baul mum no nu jó yî kelum e kecile bô kenγawten, γεeyi bonyii bô diεw Nyo'.

¹² No Baul to nu jó, ε Galio ke dioo nu wee sa' wvu ε keba kè Akεya le, ε Bojuu baancε ye koo wvú gεn bô wvú yew nsaw e, ¹³ jeme ε Galio le, “Wee wvun momte keebanse bonyii ε bó bunlee Nyo' ε je mi le jεey se ε nu no nci gomte.” ¹⁴ Ε Baul ke nε le wen ejemyi, ε Galio nε jeme ε Bojuu ba le, “Bojuu ben eyuw, ε fiεε fin be nu fiεε fimew fi befe ε wee wvun ε ge, kenεε nci mvu ε wvú ε ηgoy, tu me mbe ε ηkuu shém ε n'yekε fiεε fi ben jemyi. ¹⁵ Geenεn, no fiεε fin nu kε mbew εkumε diεw bô εdiee noo bonci bonεn, ben eseyse εbenεben. Kε ε yaa nulo ε me ensaw fifin fiεε kε.” ¹⁶ No wvú jeme nonεn, mum kun bó ε bó buy yew nsaw e. ¹⁷ Ε bó bocii mum nε ley yî Sostenes wvù to nu cee εkolε yew bunle le, mum sun wvú fwe dvu yew nsaw. Ε Galio fanε yaa kpwe lo fiεε fó kε.

Ε Baul tu jim Antiok

18 Ejim jodvu, ε Baul bvuu ce Kolεn bō bonyii bo mbee le yī εdiuw e nteen, ke mum nε cine bō le ε bō bo Blisilia noo Akpwila ley ê ngu wvu ê joo le keegεne Silia. Ε bó σε nε Σεηκλια fō bó to leyεε ê ngu e, ε Baul mvu εkole nje ηkawma wvù wvú to gee fō Nyo' le. 19 Ε bó no gεne, ke gεn buy Efesus, ε Baul cine Blisilia bō Akpwila le jó, yaw gεn fiew ε è nu yew bunle Bojuu le, jeme ê Bojuu dvú. 20 Ε bó ke lekε le wvú ebvuu ece ke bō bó εdiuw nteen, ε wvú tun. 21 Geenεn, ε wvú ke dīoo nen'yi, gay ê bó le, “Me nu ηke enkase ento ê ben e é Nyo' fεn ε bee.” No wvú gay nonεn, mum ley ê ngu e nε Efesus.

22 Ε ngu ke gεn buy Kaysalia, ε Baul buy, ben gεn gay kentaashe ke bonyii bo mbee le Jelusalem, mum nε bow Antiok. 23 Ε wvú ke ce jó ε kefew gεnce, mum kase nε no lεne fele ê biba bì Galεshia bō Fligia le, yvuwse mvuntelem mvu bonyii bo mbee le bo jó.

Ε Abolos fewce diεw Nyo' Efesus

24 Ε wee Juu mvu ke nε to Efesus ε diee diεw nu Abolos, ε bó to boke wvú Aleksandia. Ε to nu wee ε wvú kee njeme, bvuu kee Nwa' Nyo' ntay. 25 Bó to nu ε γεγι wase wvú bō Je yī Tata dunçi, ε wvú mum no fiee lo bō n'γεγι wvu ekume Jisos, γεγι bonyii len. Geenεn, wvú to kee ke ε è nu fieε fī Jon to fewci leese bonyii ê joo. 26 No wvú to toε Efesus, mum kew no γεγι bonyii yew bunle le yaa fane ke. Ε Blisilia bō Akpwila ke yuw no wvú γεγι nonεn, mum jo wvú, gεn bvuu yuuse wvú ntay ekume Je yī Nyo' dunçi.

27 Ɛ Abolos ke nɛ kpɔwawɛ ɛ wen enu elente egen keba kɛ Akɛya lɛ. Ɛ bonyii bo mbee le bo Ɛfɛsus mum fice wvú, san ɔwa' ê ɔgoo bonyii bo mbee le bo Akɛya, tomte ɛ wvú ke díoo ɛ fɛse ɛ bó fiisen wvú. Ɛ wvú ke ɔen jó, fi bonyii bo mbee le ntay, ɛ bonyii ban nu bò Nyo' to nu ɛ buw bó bô mboyma, ɛ bó lese fitele yî Jisos e. 28 Ɛ wvú no beeke mbew bô Bojuu ya lɛ ɛ è yaa nu wvu wɛɛ kɛ, soo bó, dunɔi ê Nɔwa' Nyo' le ɛ Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ.

19

Ɛ Baul ɔen Ɛfɛsus

1 Ɛ to nu seke Abolos to nu Kolɛn, ɛ Baul ke jo je yî ente ente ê biba bì wvú to lɛne jó le, fɛse Ɛfɛsus. No wvú fɛse jó, yɛn ɔgoo bonyii bo mbee le bomew e, 2 bife ê bó lɛ, “Keyoy ke Yuule to nu ɛ to yî yene le seke ben to lesɛɛ fitele yî Jisos e?” Ɛ bó tfuse lɛ, “Bese ke baa yuw wase ɛ fiɛɛ fimew nu Keyoy ke Yuule kɛ.” 3 Ɛ Baul bife lɛ, “Ɛ è fɛn nu nonɛn, tu bó to lese ben ê joo nje la?” Ɛ bó tfuse lɛ, “Bó to lese bese ê joo bìi no Jon to fewci.” 4 Ɛ Baul mum gay ê bó lɛ, “Jon to leese bonyii ê joo, keedunɔɛ ɛ bó nu ɛ kumɛn mvuntelem mvubole, ɛ wvú to gayte ɛ bó ebee ɛ è nu wee wvù too ê wen ejim e, ɛ wee wvù wvú to gayte nu Jisos.” 5 Ɛ bonyii bodvu yuw no Baul gay nonɛn, ɛ bó mum lese bó ê joo ɛ è nu wase ê diee di Tata Jisos e. 6 Ɛ Baul ɔɛɛ can yî bó le, ɛ Keyoy ke Yuule mum to yî bó le. Ɛ bó mum nɛ no jemɔi díɛw yî bó yaa kee kɛ, bvuu senje ê bonyii mwɛɛm

mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi. ⁷ Bonyii bodvu to nu wee diεwε yuufe ncow bofεε le.

⁸ ε Baul mum no nu κε Efesus, gene yew bunle le yî kee le tε, jemyi ê bonyii dvú yaa fane κε. ε bô bó no beeke mbew, ε wvú momte keege le bó ebee fiεε fi wvú jemyi ekumε bvunfon bvú Nyo' le.

⁹ ε bonyii bomew tεme bikuu faη keebēe, mum no jemyi díεw yî befe ê bonyii εjise ekumε Je Tata. ε Baul mum cinε bó le, jo ηgoo bonyii bo mbee le, ε bô bó gen wase ε è nu yew n'yεεyi yi Taylanus e, no jemyi ê bó dvú εdiuw εcii. ¹⁰ ε Baul ge nonεn yî bilum e bifeε. Nonεn, ε Bojuu noo Boglek bocii bo wonη wvù Esia jodvu le yuw diεw Tata.

ε boom bo Sikεfa le no bejene Baul

¹¹ ε Baul no nu, ε Nyo' gee, ε wvú gee binghaw bi mwεεm e ε è nu lo bi diuw wvù yumεεn e. ¹² Bó to ké joo κε naa fiεε fiew fi ye le diεwε fincake fi ndvu le, κεnεε ndvu ye lemme, egeη ekum wee kencem e dvú, ε wvú mum bonεn lo, é è nu wvù κεηke keyoy kè befe yî ye le, ε kí buy.

¹³ ε Bojuu bomew bò to ké no ghane bvuuuse biyoy bì befe yî bonyii le, ke mum nε no momte keetenε diee di Tata Jisos e sε bvuuuse biyoy bidvu. ε wee ké nε mum gay ê keyoy kè befe le, “Me mbvuuse wo ê diee di Jisos wvù Baul fewci le.”

¹⁴ Bonyii bò to momte fiεε fidvu to nu bosooshwi, ε è to nu boom bo Sikεfa wvù εkolε ke bocēe ncēse Bojuu le. ¹⁵ ε keyoy kè befe ke bife ê bó le, “Me ηkee Jisos, ηkee tεn Baul, ben nu finεn baa?” ¹⁶ ε wee wvù keyoy kè befe kedvu to nu yî ye le mum fεnte

lo yî bonyii bodvu le, gowse bó kuse, ε bó fεε lo buy yew dvu wee wvudvu nu wase binyi bincimte bô bilēnte ye le.

¹⁷ Ε Bojuu bô Boglek bocii bô to cee Efesus yuw ekumε fεε fidvu, no fane. Ε bonyii mum no wvumte diee di Tata Jisos e fesene lo. ¹⁸ Ε bonyii nteen bô to nu wase bonyii bo mbee le no too seje bvuu bwaashi mwεem mvu εjiwε le mvù bó to gee. ¹⁹ Ε bomew nteen bô to gee nfim, baance bonwa' bobole bo nfim e, to dvú, ton ê bonyii ejise. Ε bó tan kpwaw bonwa' bodvu bocii, ε wvú buy ejise bigew bontfuke mbaanshen (50,000). * ²⁰ Nonen, ε mwεem mvun ge ε diεw Tata no leyte ê mvuntelem mvu bonyii le bô mvungay, saanjene gene lo fwe fwe.

Ε bonyii kεw mvunlaa Efesus

²¹ Ε è ke no nu ejim jodvu, ε Baul yen le wen nu egen Jelusalem, ε wen nu dioo gene, efey je biba bi Masedonia bô Akεya le. Ε wvú bvuu no gayte le, “Me nu ηke endioo ε ηgen ε mbuy Jelusalem, enkenke keengen ten embuy Lum.” ²² Ε wvú mum yaw tum bonyii bofεε, Timatio bô Elastus bô to fici wvú, ε bó gen fwe Masedonia. Ε wvú shεε bvuu ce Esia caan.

²³ Ε è no nu ke kefew kedvu le, ε mvunlaa nε kεw Efesus ekumε Je Tata ε è yaa nu mvu wεε kε. ²⁴ Cee elame mvu to nu jó, ε diee nu Demitiyus, ε wvú to ké no tfuyte mwεem mvù fieesene yew ncese nyo'

19:17 5:11 * **19:19** Bigew bin to nu ε jise dimwaan nu nlawma wee lemme yî diuu le. **19:20** 2:41 **19:21** 23:11; Lum 1:10, 13 **19:23** 9:2; 2Kol 1:8 **19:24** 16:16

wvù bó tenje le Atēmis. † Lemme didvu din to ké no too bô bigew fô bonyii bô tone elame le ε è yaa nu bi wεε κε. ²⁵ Ε Demitius mum kum bonyii bô to tone elame bocii noo bonyii bô to lemte kfuu didie lemme, ε bó tase. Ε wvú gay ê bó le, “Boom bo bwεεm e, ben kee lo le lemme din nu ε beene ηole bigew yî dvú le. ²⁶ Ben ε no yene bvuu yuuke fieε fi fimbwε fi Baul fin gee. Wvú ghane gayte le κε bonyo' bô bó kene lo bô can yaa nu bonyo' κε. Wvú nu ε ge wase nonεn, ε banke bvufee bvu bonyii le nteen Efesus jan, ε no banse wase ten bvu bonyii bo Esia le bocii ε bó berje wvú le. ²⁷ Me n'yene le lemme disεεbeene din nu ekenke diee di befe. Ε κε è mεy nonεn κε, yew ncese nyo' wvu baay wvù kpwoon wvù Atēmis nu ke etu fieε fi εcici. Ε fi kooy lo nonεn, tu bó ε shoose wase nyo' wvu baay wvun wvù nu ε bó wvumte Esia jocii, ε ekole ke nshε le kecii wvumte ten.”

²⁸ No bonyii bodvu yuw nonεn, ε mvuntelem bente lo bó. Ε bó mum kew no wamte, gayte le, “Atēmis wvu Efesus nu nyo' wvu baay.” ²⁹ Ε kelaante kedvu kecii mum bvuj. Ε kebombom ke bonyii le kè to tasεε mum ley yî Gayus bô Alistakus e, ε è to nu bonyii bo Masedonia bô to lene bô bo Baul, gufe γεn bô bó yew nshii noo bondvum e. ³⁰ Ε Baul no gomte keeley γεn fwe dvu kebombom kedvu, ε bonyii bo mbee le tun. ³¹ Ε bonyii bomew bo baay baay bo jó bô kenke won bô to nu nsáa ye, bvuu ciinse ntum fô wvú le leke le fo wvú emom lo etome ekale dvú κε. ³² Ε kebombom kè to tasεε kedvu mum nε bvuj no wamte κε lo ncεw ncεw.

† **19:24** Atēmis to nu nyo' ngu fô Boglek e. **19:26** 17:29 **19:29** 20:4; 27:2; Kolo 4:10

Ɛ bomew wamte fin fiεε, ε bomew wamte fifi. Kε bonyii nteen to cim kee fiεε fi bó to tasεε fó nje fí kε. ³³ Ɛ Bojuu mum jo Ɛleksanda fese fwe dvu kebombom ke bonyii le, ε bonyii bomew yεn mum no kpwaake Ɛ wvú kee fiεε fó. Ɛ wvú mum no cici bonyii bô kebo keetanε diuw we. ³⁴ Ɛ bonyii bodvu ke dīoo kiεε Ɛ Ɛleksanda nu wee Juu, ε bó bvuu mεse no wamte lo gεne fwe yî wee le mwaan, gayte Ɛ, “Atemis wvu Ɛfesus nu nyo' wvu baay.” Ɛ bó ke wam nonεn, gεn buy bontam bo kefew e bofεε.

³⁵ Ɛ wee nsan wvu εlaante jodvu ke nε ci bó, ε bó lu bô diuw. Ɛ wvú bife ê bó Ɛ, “Bonyii bo Ɛfesus, wee nu dvú wvú maa Ɛ kε è kεηke beene bo Ɛfesus jan yew ncese nyo' wvú Atemis noo tε di nyo' le di to gbweε fowe le? ³⁶ No wee nu sε wvú nu dvú wvú nulo ekicεn fifin, tu ben bee keelaame, saa eyunεene nεn kε. ³⁷ Ben ε to bô bonyii ban fεn sε bó nu ε con fiεε yéw bonyo' le, kεnεε ε jeme díεw yî befe ekumε nyo' wesebeene wvú kpwoon wvun ηkuuη. ³⁸ Ɛ Demitius bô bonyii bew fεn kεηke nsaw bô wee, tu εdiuw ε nsaw nu dvú yò è nulo é bó egeε eyεn bonyii bô saake bonsaw e, é bô bó esaw. ³⁹ Ɛ fiεε fimew fεn bvuu nu dvú fele fin fi ben gomte, tu bó nu ke etaa εnte jodvu fô nshii bocee ntεw e. ⁴⁰ Me njemyi nεn, njefo me n'yεne Ɛ fiεε fi εben fin nu elese beene diuw e Ɛ beene nu ε kεw mvunlaa. Ɛ fí kooy nonεn, beene saa ekεηke fiεε fi Ɛη fi bó etfuse kε.” ⁴¹ No wvú jeme nonεn, mum gay ε kebombom kedvu tawse.

20

Ɛ Baul gεn Masedonia noo Gleeε

¹ Ε mvunlaa mvù to nu Εφesus ke λετεν, ε Baul tee ηgoo bonyii bo mbee le, tefe bó mum gay bó le no gene Masedonia. ² Ε wvú γεν, ghan biba bi jó le, yvuwsε mvuntelem mvu bonyii bo mbee le ntay, mum danσen γεν Glees, ³ ce jó kee τε. Ε wvú ke ne no nu λε wen nu eγεν eley ηguw wvu ê joo eγεν Silia, mum yuw λε Bojuu nu ε gbwe wvú ê je. Ε wvú mum yen λε ê jee λε wen ekase etu jim je Masedonia. ⁴ Wvú to lene bô bô Sobata wvù waa Bilus wvu Belia, noo Alistakus bô Sekundus bo Tesalonika, noo Gayus wvu Delbi, noo Timatio, noo Tikikus bô Toofimus bô to nu bonyii bo Esia. ⁵ Ε bonyii ban mum γεν fwe no cεyte bee bo Baul Towas. ⁶ Ε Nkaw Bleed wvù bó baa γεε Fintunλεn jó ke fey, ε bese ley ηguw Filibi, jo εdiuw εtin bene bó le Towas, ε bee bó ce jó εdiuw εsooshwiw.

Ε Baul bvuu ghan kentaashe ke Towas

⁷ Ε ε ke no nu diuu di fwe yí kema le, ε bee bo kentaashe tase fokiεguu keeguuten bleed. No Baul to nu keebuy ne fò bvú ε yuu, ε wvú mum κew no jemyi ê bó, ke jeme γεν buy εntan εntelen. ⁸ Bee bó to nu ε ε nu ê kebuw ke yew e ke εwe le, ε bin'yese baa dvú nteen. ⁹ Ε cuwee mvu wvù diee to nu Yutikus ε shii yí ntoo yew e. Ε wvú ke ne κew no leete no Baul to jemyi ke gene lo. Ε nyii ke dioo gooke wase lo wvú, ε wvú mum ne fó gbwe εκuse, ε fó to nu binκente bi yew e bitete ε κew fokuse. Ε bó γεν jo ε wvú ε kpwe wase. ¹⁰ Ε Baul shii γεν ηgvuum ê wvú εwe, bam wvú gay ê bonyii λε, “Wvú bee dvú, fo ben ebuukè κε.” ¹¹ Ε Baul ke kase ben ê kebuw ke εwe kiε le, guse bleed die, se bvuu κew no jemyi,

ke jeme ε bvutfuu ghan yuu ε wvú mum nε. ¹² Ε bonyii ke jo cuwee wε kfulε bô wvú fô yew e ε wvú nu wum, ε mvuntelem lεeten bó baay.

Ε Baul nya ntefe ê bocee kentaashε ke Εfus

¹³ Ε bese ke ley ngu wvu ê joo, γεν Asos, no Baul to seysεε wase lε è nu jó jò bese nu ke ejo wen. Wvú to gay nonεn, njefo wvú to gomte keelen fokuse. ¹⁴ Ε wvú ke kooce bese le Asos, ε bese mum jo wvú ê ngu e, ε bee bó γεν buy Mitilin. ¹⁵ Ε bese ke nε fó ê ngu e, ε bvú buy yuu, ε bese fεse mbew Kios e, fey, ε bvú bvuu buy yuu, ε bese fεse Samos, bvuu fey, ε bvú bvuu buy yuu, ε bese ley Miletus. ¹⁶ Bese to lene nonεn, wεmte lo Εfus njefo kε Baul to gomte keejewse kefew Εsia kε. Wvú to gene cekey cekey laa è nulo é wen ke enu Jelusalem diuu di Nkaw Bentekos e lε.

¹⁷ No bese ley Miletus, ε Baul ciinse ntum fô bocee kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Εfus e lε bó eto eyεn wen e. ¹⁸ Ε bó ke to, ε wvú jeme ê bó lε, “Ben kee no nce wεm to nu beene ε kεw yî diuu di fwe di me nto ntomyεε ekalε yî nshε yi Εsia le. ¹⁹ Me nto nu ε nshike ekolε kem, no nlemte fô Nyo' le bô misεm ejise. Ε me mbvuu n'yεn bonjεw ê jé le nteen no Bojuu to bone bikaa ê me ejim. ²⁰ Ε ben bvuu kee no me nto n'yεyi ben ya le, mbvuu nghane n'yεyi yéw e. Me nto mbaa nyilε fiεε fimew fi è nulo é fi efi ben kε. ²¹ Me nto nfewci kε ε è nu fiεε fimwaan ê Bojuu noo ê bonyii bò yaa nu kε Bojuu, ngayte lε bó ekumen mvuntelem mvubole, etu bô bo Nyo', elese fitele yî Tata wesebeene wvú Jisos Klistu le. ²² Keseen, ben eyekε eyuw, me ηgene

Jelusalēm ε è nu no Keyoy ke Yuule gay ê me, ε me n'yaa ηkee le laa è nu egen ekooy la bô me jó le. ²³ Fiεε fi me ηkee nu ke le mondvuum monciim mò me nfele mó le, nu ε Keyoy ke Yuule seηe ke ê me le ncaw bô ηgew cεyte me fwe. ²⁴ Geenεn, ke me n'yεne nshii wεm e le è nu fiεε ke, efey le me emεse lemme di Tata Jisos nu ε nya ê me di nu le me enfewci saaka wvù jee wvu ekumε no Nyo' nu ε buw bonyii bô mboyma.

²⁵ Yî keseen e, ben eyekε eyuw, me ηkee le ke wee mvu ben e wvù beene ε bó se nu, ε me nfewci ekumε bvunfon bvu Nyo' le bεε ke ebvuu eyεn bvushiw bwem e ke. ²⁶ Me ε mum ε no nlooci njemyi ê ben εben le é wee mvu ben e la lo keseen, tu ke me ηkeηke εbo fó ke, ²⁷ njefo me nse mbaa nyile keensee fiεε ficii ê ben fi Nyo' shieele ke. ²⁸ Ben dioo ε shεε, no taalè fô bikuu binεn e noo fô ηgoo bonyii bo mbee le bô nu diεwe njée le, bô Keyoy ke Yuule nu ε gεε ben ê bó we le. Ben enù boncεy njée bo kentaashe ke bonyii bo Nyo' le kè wvù to sumεε bô ελεμε ke Waa we le. ²⁹ Me ηkee lo le me nu ηke endioo ε mbase ekale, é bokuula eto eley ηgoo yene le, saa ecawte wee wvù bó ekoo ke. ³⁰ Bonyii bomew nu ke ebuy ke naa ê ben εnte, elεεle ηgoo bonyii bo mbee le, guute ε bó tuu ê ηgoo yibole. ³¹ Nonεn, ben eyenè, kumyi le yî bilum e bitete nu ε me ε n'yεyi ben bocii εntaη bô εmvunsheenη bô misεm εjise.

20:23 21:4, 11; 9:16 **20:24** 21:13; 2Tim 4:7 **20:25** 28:23
20:26 18:6 **20:28** 11:23 **20:28** 1Bi 5:2 **20:29** Mat 7:15;
Jon 10:12 **20:30** Gal 4:17; 1Jon 2:19 **20:31** 19:10; 1Tes 2:11-12;
2Kol 11:28

³² Me ε mum ε no nyaa ben keseen can Nyo' le noo yî diew ye yî nu ekumε nfi wvù Nyo' nu ε buw bonyii dvú. Diew yin nu yî nulo ege é ben ekuu, wvu le ben ke ekenke kelenj fô bvudvuu bvù Nyo' nu ε gee ê bonyii bò wvú nu ε ge le è nu naa bew e. ³³ Me nto mbaa njeenke bigew bi wee le kenεε ndvú wee ke. ³⁴ Ben kee ntay le è nu can yem yin yî to lemte fiεε ficii fi bee ηgoo yem to shieele. ³⁵ Yî mwεεm mvunciim e nu ε me nto ndunçi ê ben le wee kenke keelemtè ntay emum efii bonyii bo ηgew e, kumyî no Tata Jisos to jemyεε le, 'Njonj wvu baay nu wvu wee wvù nyaa lo, fele wee wvù fii lo le.' ”

³⁶ No Baul mεse ε jeme nonεn, ε bô bó mum tum εnvuw fokuse bocii, bunle. ³⁷ Ε bó nε kεse bô kpwe no beele, bamte Baul ηoci le bó ε shεε wase. ³⁸ Fiεε fi to gee é bó sε no beele baay nεn, nu diew yî Baul to jemyεε le ke bó bεε ke ebvuu eyen bvushiw bvuwene ke. Ε bó mum ciinse wvú gen buy fô wvú nu eley ηguw wvu ê joo.

21

Ε Baul gen Jelusalem

¹ Ε bee bo Baul gay bó le, mum nε fó lente ê ηguw e teytey, fεse Kos. Ε bvú buy yuu, ε bese gen Lodes, ke nε fó, gen Batala. ² No bese buy jó, yen wvumvu ηguw wvu ê joo wvù to gene Fonishia le, mum ley jó no gene. ³ Ε bese ke yen Sayblus e, cinε εbo ηηkonko, mum fey gen buy Taya, wonj wvù Silia le fô ηguw to nu keebvuse mwεεm. ⁴ Ε bese gom bonyii bo mbee

le, ε bee bó ce εdiuw εsooshwi. Ε Keyoy ke Yuule ge ε bó tefe Baul ε fo wvú emom egen Jεlusalεm κε. ⁵ Ε bee bó ke ce, ε diuu ke to kocεn di bese enε, ε bese mum jo je. Ε bó bocii bó bokε' bobole noo boom, ciinse bese buysεn kelaante kedvu γεn buy diuw joo yi baay e, ε bee bó tum εnvuw fokuse, bunle mum gaynεn. ⁶ Ε bese ley ε ηguw e, ε bó no tuu jim fô yew e.

⁷ Ε bese mum nε Taya, jo je, γεn buy Tolεmay. Ε bee bo boom bo bwee wese le bo mbee le gaynεn, ce diuu dimwaan. ⁸ Ε bvú buy yuu, ε bese nε, γεn fεse Kaysalia, γεn yew dvu Filew wvú to ghane fewci diεw Nyo', ε bee bó ce. Filew wvun to nu wee mwaan ηgoo bonyii bo bosooshwi bô bó to baayεε ba le. ⁹ Wvú to κεηke boom bokεnε bonεw, ε bó baa kee wase bolemsε κε, ε bó to ké no seηε ε bonyii mwεεm mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi. ¹⁰ Ε bese no nu jó yî εdiuw e nteen, ε wee mvu wvú to ké no seηε mwεεm mvù wvú yuuke ε Nyo' jemyi ke nε Judea bow to jó ε diee nu Agabus. ¹¹ Ε wvú ke to yεn bese le, jo kecaw ke Baul e, kay bikaa biew bi wvú wvú Agabus e noo can ye dvú, mum tefe le, “Keyoy ke Yuule gayte le ε nεε no Bojuu bo Jεlusalεm nu ke ekay wee wvú κεηke kecaw kin nεn, enya wvú can bonyii bô yaa nu κε Bojuu le.” ¹² Ε bese yuw nonεn, ε bee bo bonyii bocii bô to nu fó no lεke Baul ε fo wvú egen Jεlusalεm κε. ¹³ Ε wvú tfuse le, “Ben gee ε ε nu la fin nεn? Ben kee κε le ben beele nεn shiike fitele fiem e? Me nu ε nseyse ε ε yaa nu κε keenley ncaw Jεlusalεm maan κε. Me nu ε nseyse tεn naa

keenkpwe lo jó nje diee di Tata Jisos e.” ¹⁴ No je to baa nu dvú keege é wvú ekumen nkpwawce we, é bese mum lu, gay ke wase le, “Fí enù ke no Tata gomte.”

¹⁵ É ediuw fey, é bese baance mwεem mvusese, mum no bene Jelusalem. ¹⁶ É bonyii bo mbee le bomew bo Kaysalia ben bee bó, ke jo bese é bee bó gen yew dvu Menason dvù bese to nu keeke ecee. É Menason wvun to nu wee wvu Sayblus, é è to nu wee mvu ente jo bonyii bò to yawεε lese fitele yí Jisos e.

É Baul laa ghane ê Jem bô bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le

¹⁷ No bese to fεσεε Jelusalem, é bonyii bo mbee le bo jó fiisen bese ntay. ¹⁸ É ekfun buy yuu, é bee bo Baul laa ghane ê Jem e, é bocee kentaashe to nu ten fó bocii. ¹⁹ É Baul gay bó le, mum nyey fiεε ficii ê bó fí Nyo' to geε fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le fele yí lemme di wvú to lemte le. ²⁰ É bó yuw nonen, mum kew no tumte monkum mo Nyo' le. Geenεn, ke ne gay ê Baul le, “Waa bwee wese, taa eyen no Bojuu nu é bó ε lese wase fitele yí Jisos e bontfuke le bontfuke le. Geenεn, bó nu nonen bee ke leeme yí bonci bo Muses e temyi, ²¹ ε bó ε see wase ê bó ekumε wo le wo ghane yεyi Bojuu bò cee bitum bimew e le bó ecine bonci bo Muses e, jemyi le fo bó etfuusè boom yew ke, bô le fo bó ebii nce won e ke. ²² No fí nu ε bó nu ke ekiεε ke le wo nu ε to, è nulo é beene ege neε keseen? ²³ Bese nu esee fiεε fí wo nu ege. Bese kenke bonyii fen bonεw ε bó ε ge

ηkawma fô Nyo' le. ²⁴ Joo bó, é ben ε bó egen ekfum bikuu binen, é wo elaw fiεε ficií fî bó kenke keelaw wvu le bó egen emvu bikuu bibole. É wo ge nonen, é bonyii bocii emum ekiεε le wo gεεle ten bonci bo Muses e, ε mwεεm mvunciim mvù bó jemyi ekumε wo yaa nu kecεεy ke. ²⁵ Fi ekumε bonyii bo mbee le bò yaa nu ke Bojuu nu ε bese to jo ntaη saη ηwa' ciinse fô bó le le fo bó edieè mwεεm mvudien mvù bó nu ε ge bintanη dvú fô bonyo' le ke. Fo bó edieè εlemε ke nyam e ke. Fo bó edieè nyam yì nu se bó sele lo εlemε ε buy ke. Fo bó ekenkè fiεε keege bó kenjan ke.” ²⁶ Nonen, ε Baul mum jo bonyii bodvu, ε ekfuη ke buy yuu ε bó bó gen kfum bikuu bibole. É Baul mum gen yew ncese le, see diuu dî εdiuw ε ηkfum nu ke edioo ε ka, é bó emum ege ncese fô bó le wee mwaan mwaan.

É bó ghen Baul fô yew ncese le

²⁷ É εdiuw yodvu ke dioo ekaa, ε yó to nu εsooshwiγ, ε Bojuu bomew bò to nen'yεε Esia yen Baul e fô yew ncese le, mum beyse kebombom ke bonyii le, koo wvú, ²⁸ no sane εtalε gayte le, “Bonyii bo Israel, ben efi bese. É nu wee wvun wvù ghane γεγyi mwεεm mvù befe ê bonyii mond-vuum monciim ekumε won ηesebeene bó bonci bo Muses e noo ekumε yew ncese yin. Wvú nu ε mεse ε jo bonyii bò yaa nu ke Bojuu, ε to bó bó yew ncese le fεn, ε befe bó bvudvuu bvù yuule bvun.” ²⁹ Bó to jemyi nonen, njefo bó to nu ε yεn ε Baul ghane εlaante bó Toofimus wvù wee wvu Efesus. É bó mum no kpwaake le Baul nu ε ley bó wvú fô yew

ncese le. ³⁰ E etale kedvu ge ê kelaante kecii shiw, ε bonyii no lewte too fó. E bó ghen Baul, gufe buy bô wvú yew ncese le, kan mwaan, ε bó mum faaye dew fwese. ³¹ E bó mum no gomte keeyu Baul, ε saaka ley bitem bi cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le bo Lum e le Jelusalem jocii bvuuñke lo. ³² E wvú mum ne lo kan mwaan, jo bonyii bo nci le bô bikuu bimew bi ngóo bonyii bo nci le, ε bô bó lewte bow fó. E bonyii dioo yen nci le, ε cee ekole bikuu bi nci le nu fó, ε bó mum lu keesuunke Baul. ³³ E cee ekole nci wvudvu mum to koo Baul, gay ε bó kay wvú bô boncaw bofeε. E wvú bife ê bó le, “Wvun nu yeε? Wvú jay ε è nu la?” ³⁴ E fó ne no yole lo, ε ban wamte fin, ε boba wamte fifi. E wvú fanε yaa eloocε eyuw laa ε se be kooy la le. E wvú mum ne gay le bó ejo Baul eben bô wvú fô la di bonyii bo nci le. ³⁵ E bonyii bo nci le mum jo wvú, ke dioo bene fô je nu ε bó ε sewyε lo, mum ne wa tuu lo Baul no kebombom to ffuuke ke ê wvú ejim. ³⁶ E kí to bii nonen wamte, gayte le, “Bó elése lo wvú.”

E Baul taje diuw

³⁷ E bó ke dioo leyte wase bô Baul fô la di bonyii bo nci le, ε wvú lekε ê cee ekole bikuu bi nci le le, “E nulo é me enjeme fiεε ê wo?” E wvú yuw nonen, bife ê Baul le, “Fí nu le wo kee díew Glek e? ³⁸ E baa nu wo wee wvu Ijiw we wvù to keweε mvunlaa bô bikuu bi won e kefew kemew e, gufe ngoo bonyii bontfuke bonew (4,000) bò to yuwyi bonyii, ε bô bó gen no nu ηkpwaante le?” ³⁹ E Baul tfuse le, “Me nu wee Juu, ε bó to boke me Taasus won wvù Silishia le, ε ke Taasus nu kelaante ke ncεw ke. Kee wo, nya

ke me bô je é me enjeme ê bonyii ban.” ⁴⁰ Ε cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum nya je le wvú ejeme. Ε Baul mum leem fô bó to sɛwyɛɛ fɛ, ci bonyii bô kebo. Ε bó lu bô diuw, ε wvú gay ê bó ε díɛw Ibulu le le,

22

¹ “Bo'icem bô boom bo bwɛɛm e, ben eyekɛ é me entañe diuw wɛm fwe dvunen.” ² Ε bó dioo yuw no wvú jemyi ε è nu ê díɛw yibo Ibulu le, ε bó mɛse cife nɛn ndvumm. Ε Baul gay le, ³ “Me nu wee Juu, ε bó to boke me Taasus won wvú Silishia le, geenɛn lɛy me Jɛlusalɛm jan, ε me n'yɛɛyi ηwa' can Gamalia le. Ε wvú looce yɛɛyi me bô bonci bo bo'icee bosɛɛbeene le, ε me mum no nleeme yí fiɛɛ fi Nyo' le ntɛmyi ntay ke díɛwɛ ben bocii bô nu fɛn ɛbɛn e. ⁴ Me nto ηké no mbone bikaa ejim jo bonyii bô bii Je Tata le, ηgee ε bó yuwyi bó, ηkoole bokɛnɛ bô bolemɛ nciinse yew ncaw e. ⁵ Fin nu fiɛɛ ε ekole ke bocee ncese le bô bonyii bô saake won kee baanη. Ε to nya bó bonwa' le me enɣɛn dvú fô boom bo bwɛɛ wesebeene bô nu Damaskus e. Ε me mum no ηɣɛne keenkooyɛ bonyii bô bii Je Tata le, enkay, ento bô bó Jɛlusalɛm é bó enya ηɣɛw ê bó.

Ε Baul see no wvú to ghanɛɛ sɛ lese fitele yí jisos e

⁶ Ε me ηke ndioo nfeɣene Damaskus ke díɛwɛ ɛmvunsheenɛ entelɛɣ e, ε n'yuu mvu wvu baay nɛ sɛsɛ law fowe, shii yí yɛm e. ⁷ Ε me ηgbwe fokuse, n'yuw ε díɛw jeme ê me le, ‘Saul, Saul, wo bone bikaa ê me ejim nɛn nje la?’ ⁸ Ε me mbife le, ‘Tata, è

nu wo wvù yεε? ε diεw yidvu tfuse le, ‘ε nu me wvù Jisos wvu Nasaleτ, ε ε nu me wvù wo bone bikaa εjim jodvu.’ ⁹ Bonyii bò to nu bee bó to nu ε yεn n'yuw wvudvu le, geenεn fanε yaa yuw diεw wee wvù to jemyi bee wvú le kε. ¹⁰ ε me mbvuu mbife le, ‘Tata, ε nulo é me enge nεε?’ ε wvú tfuse ê me le, ‘Ja we, eley gεn Damaskus, é bó esee ê wo jó lemme dicii di Nyo' nu ε seyse le wo elem.’ ¹¹ ε me ηke nja fó, ε n'yuw wε ε ge wase me ε nfefe, ε bonyii bò bee bó to lεne mum cεηse wa lo me, ley gεn bô me Damaskus.

¹² Wee mvu to nu Damaskus jodvu, ε diee nu Ananias, ε wvú to looci wvumte Nyo', gεεle bonci bosεεbeene, ε Bojuu bocii bò to nu jó bεnsee wvú. ¹³ ε wvú ke to yεn me le, leem mbew yεm e gay ê me le, ‘Saul waa bwεεm, kase eyεnè mwεεm e.’ Kε sekedvu nonεn, ε me mum ηkase no n'yene mwεεm e, mum n'yεn tεn wvú wvù Ananias e. ¹⁴ ε wvú gay ê me le, ‘Nyo' bo'icee bosεεbeene nu ε baa wase wo le wo ekiεε fiεε fi wvú shieele, bô le wo eyεn Wee we Lemme wvu Teytey e, eyuw njeme wvù buyte diuw we le. ¹⁵ Wo nu ke enu wee wvù efewcì εκumε wvú, senjè ê bonyii bocii fiεε fi wo yεn bô fi wo yuw e. ¹⁶ No fí nu nonεn keseen, wo bvuu cεyte la? Nεnε we é bó elese wo ê joo, ecuke bibefe biuw, no wo leke ê Tata.’

ε Baul see no Jisos to tumεε wvú fô bonyii bò yaa nu kε Bojuu le

¹⁷ ε me ηke ntu jim Jelusalεm, ηke ndioo mbunlee yew ncese le, ε fiεε diεwε εfile le nε to fô me le. ¹⁸ ε me n'yεn Tata le ε fiεε fidvu le, ε wvú gay ê me le,

'Yanşen ne Jelusalem jan cekey njefo ke bonyii bo jan nu ke ebee fiε fi wo fewci ekumε me ke.' ¹⁹ E me ntfuse ε wvú le, 'Tata, bó kee naa ntay le me nto ηké no nleyte yéw bunle le, ηkooyi bonyii bò nu ε lese fitele yî yo le, nsuunke. ²⁰ Seke bó to yuu Tεfan wvù to fewci ε bonyii ekumε wo, nu ε me nto nu naa fó ntomte. E ε nu me wvù bonyii bò to yuu wvú to baayεε ndvú yibo, nya ε me no ηkenke.' ²¹ E Tata bvuu gay ε me le, 'Nεnε jan, njefo me nu entum wo naa ncejole fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le.' "

²² No Baul to jemyi ε bonyii yeke, ε wvun njeme ke dioo buy diuw we le, ε bó kεw no wamte lo foweεwe, gayte le, "Bó elεse lo kfuw wvun wee yî nshε le. Ke ε nu wee wvù enu dvú ke." ²³ E bó no wamte nonεn, yεwsee ndvú yibo we, tfumyi kebvuu we. ²⁴ E cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le mum ne gay le nci ejo Baul egeεn bô wvú fô la dibole, le bó dioo ε geεn tam wvú, biwce mwεεm ε wvú, ε wvú esee fiεε fi ge Bojuu ε se no wamte wvú nεn. ²⁵ E bó mum geεn bô wvú kay, ne le bó etamte, ε Baul bife ε ekole ke ηgoo bonyii bo nci le kemew kè to leeme fó le, "Nci nu ε bee le bó etam wee wvu Lum se bó ε saw nsaw we le?" ²⁶ E ekole ke ηgoo bonyii bo nci le kedvu yuw nonεn, mum geεn yεn cee ekole wvubole, gay ε wvú le, "Wo gomte keεmom ε ε nu la? E keε le wee wvun nu wee wvu Lum." ²⁷ E cee ekole wvudvu yuw nonεn, mum geεn yεn Baul e bife ε wvú le, "Ke see ε me, wo nu wee wvu Lum e?" E wvú bee. ²⁸ E cee ekole wvudvu gay ε wvú le, "Me nto ηguy bigew nteen, nse no nu wee wvu Lum." E Baul tfuse ε wvú le, "Me nu flem wee wvu Lum

bootεεn.” ²⁹ Ε bonyii ba bò to nu keebiwcε mwεεm ê wvú mum tfuw bikaa. Ε cee εkolε wvubo no fane tεn, njefo wvú to nu ε gay ε bó kay Baul ε è nu wee wvu Lum.

*Ε Baul taje diuw fwe dvu bonyii bò saake won
Bojuu*

³⁰ Ε cee εkolε wvudvu no gomte κε keeloocε κιεε fiεε fi Bojuu to teyte yî Baul e. Ε bvú buy yuu, ε wvú gay ε bó fay Baul, tee bocee ncese bo baay baay noo bonyii bocii bò saake won, ε bó to, ε wvú leke Baul ê bó fwe.

23

¹ Ε Baul lun εjise yî bonyii bò saake won e, gay λε, “Boom bo bwεεm e, yî nce wεm e ε to ε buy εβεν e, nu ε me ηké no ηgee κε ε è nu mwεεm mvù me ηkee λε mvú nu λεη ê Nyo' εjise, ε κε fiεε yaa nu dvú fi saake me fô fitele fiem e κε.” ² Ε Ananias wvù to nu εkolε ke bocee ncese le gay ê bonyii bò to leeme mbew Baul e λε bó ekfun lo diuw we. ³ Ε Baul tfuse ê wvú λε, “Nyo' nu ke ekfun tεn wo. Wo fieesene kembew kè bó nu ε yefe kí ε no baa. Wo shile fε λε wo saake me bii nci le, ε bvuu ε no ηgoyte nci wvudvu gayte λε bó ekfun me le?” ⁴ Ε bonyii bò to leeme mbew Baul e bife ê wvú λε, “Wo nan'yi εkolε ke bocee ncese Nyo' le le?” ⁵ Ε wvú tfuse λε, “Boom bo bwεεm e, κε me mbe ηkee λε è nu εkolε ke bocee ncese le κε. Bó nu ε san λε, ‘Fo wee ejeme diεw yî befε ê wee wvù saake bonyii κε.’ ”

⁶ Ɛ Baul ke dīoo taa yɛn ƛ bonyii bō to nu fō nu ƛ bomew nu Bosadusii ƛ bomew nu Bofalasii, ƛ wvú mum jeme bō diɛw yì tɛmyi ɛntelɛɲ jo bonyii bō saake won ba ƛ, “Boom bo bwɛɛm e, me nu wee Falasii, nu waa Bofalasii. Me nu fɛn yì nsaw e njefo me ntaale fwe, ɲkee ƛ bonkfu nu ke ebuy yì kpwe le.” ⁷ No wvú jeme nonɛn, ƛ Bosadusii bō Bofalasii mum nɛ kɛw waa, ƛ nshii wvudvu mum bvun. ⁸ Bō to waale nonɛn, njefo Bosadusii to ké no duu ƛ ke bonkfu nu ke ebuy yì kpwe le kɛ, bvuu duu ƛ kɛ fiɛɛ fimew nu dvú diɛwɛ bonceendaa bo Nyo' le kɛnɛɛ biyoy kɛ. Geenɛn, ƛ Bofalasii beɲɛ ƛ mvumvun mvunciim nu lo. ⁹ Ɛ waa nɛ tɛme lo fō, ƛ bonyii bomew bō to dunɔi bonci bō to nu ɲgoo Bofalasii le, leem fō jeme tɛme lo, gay ƛ, “Bese baa yɛn fiɛɛ fi wee wvun jay e kɛ. Ɛ nɛlo enu ƛ keyoy kemew kɛnɛɛ nceendaa Nyo' ƛ jeme ê wvú.” ¹⁰ Ɛ waa wvudvu ke mum nɛ no gomte wase keetu bvudiuw, ƛ cee ɛkolɛ bikuu bi bonyii bo nci le no fane ƛ sekemew é bō enɛ esaayɛ lo Baul fō biba le. Ɛ wvú mum gay ƛ nci ebow fō, eloo Baul can yibole, ekase eben bō wvú fō la di nci le.

¹¹ Ɛ è ke no nu ɛntan, ƛ Tata to leem mbew Baul e, gay ê wvú ƛ, “Kuu shém. No wo nu ƛ see wase ê bonyii ɛkumɛ me Jɛlusalem, è nu kɛ lɛɲlɛɲ no wo nu ke esee tɛn Lum.”

Ɛ bonyii bomew jo nsey keeyu Baul

¹² Ɛ ɛkfun buy yuu, ƛ Bojuu bomew koo ntfum, die kelew ƛ kɛ bō nu ke edie fiɛɛ kɛnɛɛ ewu fiɛɛ sɛ bō ƛ yu Baul kɛ. ¹³ Bonyii bodvu bō to koolɛɛ ntfum,

die kelew to fele wee mbaanyε. ¹⁴ Ε bó mum γεν fô bocee ncese bo baay baay e, noo bonyii bô saake won, gay ê bó le, “Bese nu ε looce ε die kelew le ke bese nu ke elese lo fiεε emvu se bese ε yu Baul ke. ¹⁵ Yî keseen e, ben ε bo bonyii bocii bô saake won eciinse ntum fô cee εkolε bikuu bi bonyii bo nci le, ebuwse wvú le wvú ebvuu ebowse Baul é wvú eto ê ben fwe, le ben gomte keebvuu etasse nsaw we ntay. Nonen, é bese emum egbwe wvú ê je, é bó dioo booke bô wvú, é bese emum eyu ε è beε ê je.”

¹⁶ No bó to koolεε ntfum yidvu nonen, ε waa jeme Baul wvú diemsen yuw, mum γεν fô la di bonyii bo nci le, see ê Baul. ¹⁷ Ε wvú mum tee εkolε ke ηgoo bonyii bo nci le kemew gay ê kí le, “Joo cuwee wvun eγεν bô wvú fô cee εkolε bikuu bi bonyii bo nci le, wvú kenke fiεε keesee ê wvú.” ¹⁸ Ε wvú mum jo, γεν bô wvú fô cee εkolε bikuu bi nci le, gay ê wvú le, “Baul wvú wee ncaw nu ε tee me, ε gay le me enjo cuwee wvun ento bô wvú fô wo le, le wvú kenke fiεε keesee ê wo.” ¹⁹ Ε cee εkolε wvudvu mum jicε wvú le yî kebo le, ε bô wvú lewse ye, ε wvú bife ê wvú le, “Ε nu la fi wo gomte keesee ê me?” ²⁰ Ε cuwee wvudvu tfuse le, “Bojuu bomew nu ε jo ntay le bó nu egay é wo ebowse Baul é wvú eto fwe dvu bonyii bô saake won ntfuu, le bó gomte keetasse nsaw we ntay, ε bó gee nonen buwsee lo wo. ²¹ Fo wo ke ebee ke, njefo bonyii nu dvú fele wee mbaanyε bô nu egbwe wvú ê je, ε bó die kelew le ke bó nu ke edie fiεε kenεε ewu fiεε se bó ε yu Baul ke. Bó nu keseen ε bó ε seyse wase ye, ε no cεyte ke wase ε è nu fiεε fi wo nu jeme.” ²² Ε cee εkolε bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum gay

le cuwee wvudvu egenè, ciise ê wvú le fo wvú dioo gene ge ε wee kiεε le wvú nu ε see fiεε fidvu ê wen ke.

Ε bó ciinse Baul Kaysalia fô Fεlew wvù wee sa' le

²³ Ε cee εkolε bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum tee bikuu bi ηgóo bonyii bo nci le bifεε gay ê bí le, “Ben eseyse bonyii bo nci le gee fεε (200) bô bo nyámbala le mbansooshwi (70) noo bo εgoη e gee fεε (200), é ke edioo enu didiuu bvuuκε εntaη, é bó egen Kaysalia. ²⁴ Ben eseyse tεn nyámbala ê Baul, ejo wvú egen bô wvú fô Fεlew wvù wee sa' le ε fiεε baa kooy bô wvú ê je ke.” ²⁵ No wvú gay nonεn, mum saη ηwa' ε wvú jemyi le,

²⁶ “Ε nu me wvù Klawdius Lisias. Me nsaanke ηwa' wvun fô wo le wee wvu baay wvù Fεlew wvù wee sa'. Me ηgayte wo le. ²⁷ Bojuu se nu ε koo wee wvun ε no gomte keeyu. Me ε n'yuw le è nu wee wvu Lum, bee bonyii bem bo nci le ε se ε mum ε ley fó ε loo wvú can yibole. ²⁸ Me ε nse ε no ηgomte keen'yuw fiεε fi bó teyte yî ye le, ε mum ε mbow bô wvú fô bonyii bobole bô saake won e. ²⁹ Bó ε se ε dioo tasse, me ε n'yεn le mwεεm mvù bó teyte yî ye le nu κε mbew wvu εκumε bonci bobole, ε wvú baa ge fiεε fi bó eyu lo wvú κεεε elese wvú yew ncaw e ke. ³⁰ Wee ε se ε dioo see ê me le Bojuu bomew nu ε koo ntfum keeyu wee wvun, me ε mum ε nciinse wvú fô wo le kaη mwaan. Me nu ε ηgay tεn ê bonyii bô teyte mwεεm yî ye le le bó eto eyεn ε è nu wo le, esee fiεε fi bô bó κεηke.”

³¹ Ɛ bonyii bo nci le ke mum ge ke no cee ekole wvubo to gayee, jo Baul entan, ɛ bô bó gen buy Antibati. ³² Ɛ ekfun ke buy yuu, ɛ bonyii bo nci le bô to lenne bô bikaa cine Baul e can bô to lenne yi nyámbala le le bó egenè bô wvú fwe, mum kase tu jim fô la dibole. ³³ Ɛ bó ke gen fese Kaysalia, mum nya nɔwa' we ê wee sa' bvuu nya ten Baul can ye le. ³⁴ Ɛ wvú fi nɔwa' wvudvu tan, bife laa Baul buy ê keba ke la le le. Ɛ wvú dioo yuw le Baul nu wee wvu Silishia, ³⁵ mum gay ê wvú le, “Me nu nke en'yeke nsaw wo seke bonyii bô ben ɛ bó kenke nsaw ɛ fese fen.” Ɛ wvú mum gay le bó ejo Baul egen egee wvú ê ntow 'Elod e, eceyte wvú.

24

Ɛ bó jike nsaw Baul fwe dvu Fɛlew

¹ Ɛ ediuw ke buy etin, ɛ Ananias wvù ekole ke bocee ncese le, bô bonyii bomew bô saake won, noo Tetulus wvù to nu ɛ wvú ɛ looce ɛ yeyi nci, bow gen Kaysalia. Ɛ bó mum gen yen Fɛlew wvù wee sa' le, jike nsaw wvubo wvu ekume Baul fwe dvu wvú. ² Ɛ bó tee Baul, ɛ Tetulus mum kew keeteyte mwem yi ye le, gay ê Fɛlew le, “Wee wvu baay, nyekyey nu ɛ no nu dvú won wvun e ɛ to ɛ buy yi keseen e, ɛ è nu nje sa' yo yi jee, ɛ bonkumen bô jee nu dvú nteen won wvun e can yo le. ³ Bonyii bocii yuuke njon baay bvuu fiisene sa' yo mondvuum monciim sekeci. ⁴ Ke me ngomte keenjewsee kefew kuw baay ke, me nleke le wo eyeke ke caan, eyuw fiɛ fi bese nu ejeme. ⁵ Bese nu ɛ yen le wee wvun nu wee fiɛ. Wvú ghane

shiike mvunlaa entelen jo Bojuu yî ekole ke nshe le kecii. E è bvuu nu wvú cee ekole ngoo yî bó teje le yi Nasaleṭ. ⁶⁻⁷ Wvú to gomte ten keebefe bô yew ncese ε bese koo wvú. * ⁸ E wo biwci lo mwεem ê wee wvun, é wo eyuw ê wvú mwεem mvun mvunciim mvù bese jemyi ekumε wvú.” ⁹ No Tetulus jeme nonen, ε Bojuu tom, bense le mwεem mvun mvunciim nu kecey.

E Baul tanje diuw fwe dvu Fεlew

¹⁰ E wee sa' we few ê Baul le wvú ejeme. E wvú mum jeme le, “Me ηkee le wo nu ε saw wase bonsaw won wvun e yî bilum e nteen. Me ε mum ε no n'yuuke njon keenleem ntaje diuw wem ê wo ejise. ¹¹ E wo ne lo ε no biwci, é wo eyuw le ediuw baa efey wase yuufe ncow εfaa no me nto mbenεε Jelusaleṃ keebunle Nyo' ke. ¹² Bojuu to baa eyen ε me mbeeke mbew bee wee ke, ε bó to baa eyen ten ε me mbeyssee bonyii yew ncese le kenεε yéw bunle le, kenεε bvudvuu bvumew e εlaante ke. ¹³ Ke bó yaa kenke naa lo fiε fi dunṭi le me nto nu ε ηge mwεem mvun mvù bó teyte yî yem e ke. ¹⁴ Me nu ε mbee fin fwe dvu wo, le me mbunlee Nyo' bo'icee bosese mbii Je le yî bó teje le è nu yî befe. E me mbeje ε è nu mwεem mvunciim mvù nu ê Nwa' bonci bo Muses e noo mvù nu ê Boṇwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le. ¹⁵ Me ntaale ke fwe yî Nyo' le lenḷen no bó ten taale, le bonyii bocii bò jee bô

24:6-7 21:28, 30 * **24:6-7** Boṇwa' bo boyvuum bomew kenke 6b-8a ε bó ε sanḷ le, “Bese to gomte keesaw wvú bii nci wese le, ε Lisias wvù cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le ley fó, loo wvú can yese le gay le bese eto eyen wo le, esaw nsaw we ê wo ejise.” **24:14** 9:2 **24:15** 23:6; 26:8; Dan 12:2; Jon 5:28-29

bò befe nu ke ebuy yî kpwe le. ¹⁶ Nonen, me ε mum ε no momte ntay sekeci keencee nce wvu len fwe dvu Nyo' noo bonyii, wvu le fo fiε enu dvú fi esaakè me fô fitele le ke.

¹⁷ Ε nu wase bilum nteen no me nen'yεε Jelusalem, ε me nse nkase ε ngen jó keenya bigew ê bonyii bem bo won e, noo keenge ncese. ¹⁸ Ε nu fiε fin fi bó se yenεε me le yew ncese le ε me ngee, ε me ε nkfum wase ekole kem. Ε ke bonyii kenεε diuw wvu kumεen se nu fó ke. ¹⁹ Bojuu bomew bo Esia se nu fó, ε bó be kenke keenu fen ejeme ê wo fiε fi bó kenke ekumε me, ε è fen nu le fiε nu dvú. ²⁰ Ε è baa nu nonen, é ban bonyii see le fiε fi bó se yenεε le me nu ε njay seke me nse nleemεε fwe dvu bonyii bò saake won, ²¹ efey fiε fi me nse njemyεε bó diεw yî temyi ê bó le, me nu ê bó fwe yî kefew kekε le yî nsaw e njefo me nu ε mbee le bonkfu nu ke ebuy yî kpwe le.”

²² No Baul jeme nonen, ε Felew yekε nen, ε è to nu wee ε wvú looci kee wase ekumε Je Tata, mum leke nsaw gay le, “Seke Lisias wvù cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le ε bow ε to, ε me nse nsumten nsaw wene.” ²³ Ε wvú mum gay le ekole ke ngoo mi bonyii bo nci le ejo Baul egen elese yew, ecεytè. Geenεn, le bó enya ke naa wvú bò je, ecinε é nsáa ye etoo fici wvú.

Ε Felew leke nsaw Baul yî bilum e bifεε

²⁴ Ε ediuw ke dioo gence, ε Felew bò Dusila wvù kpweε wvù to nu wee Juu gen tee Baul ε wvú to,

ε bó no yeke fiεε fi wvú jemyi ekumε keelese fitele yî Klistu Jisos e. ²⁵ Ε wvú ke dioo jemyi ekumε no ε nulo ε wee enù wee wvù jee, bô no ε nulo ε wee ekemsenè bô ekolε kew, noo no Nyo' nu ke esaw bonyii, ε Fεlew yuw nonεn, ε fi bemse wvú. Ε wvú mum gay ê Baul le, “Ε nulo ε wo egene keseen, ε me ηke endioo ε ηκηκε kefew nsε mbvuu entee wo.” ²⁶ Wvú to jeme nonεn, κεηκε ηkpawawε le sekemew ε Baul ekew wen. Ε wvú ké mum no teηε Baul εfonεfon ε bô wvú fεle kenfε. ²⁷ Κε nonεn, κε nonεn, ε bilum kum bifεε. Ε bó dioo γεε Bolsius Festus yî kentaw ke Fεlew e, ε Fεlew no gomte le wen ege ε Bojuu ekoonke wen, mum cinε Baul e yew ncaw e.

25

Ε Baul jo nsaw we keegen dvú fwe fô Nfon wvu Lum e

¹ Ε è ke dioo nu εdiuw εta no Festus κεwεε keesaake keba ke won e kê Judea, ε wvú nε Kaysalia ben Jεlusalεm. ² Ε bocee ncese bo baay baay bô bikuu bi Bojuu le bi won e mum to yen wvú le, jike nsaw wvù bó κεηκε bô Baul ê wvú εjise, no leke wvú le, ³ wvú efi κε le bowen, ege ε bó eciinse Baul ε wvú eto Jεlusalεm. Ε bó to gee nonεn, ε bó ε seyse wase le bó nu ke egbwe wvú ê je, eyu. ⁴ Ε Festus tfuse ê bó le, “Baul nu yew ncaw e Kaysalia, ε me keβεε nu enkaase ntuu jó εdiuw εyan. ⁵ Bonyii bô κεηκε mvungay mvu sa' le bomew ebi me le Kaysalia, ejeme fiεε fi wvú jay ε è nu jó ε è fen nu le fiεε nu dvú.”

6 E Festus ke ce bô bô gen buy ke diewe ediuw nyan kenεe yuufe le, mum kase tu jim Kaysalia. E ekfun buy yuu, ε wvú gen shii yew nsaw e, gay le bô eto bô Baul. 7 No Baul fεse, ε Bojuu bô to nen'yεε Jelusalem bow jó, mum leemen gem wvú, no teyte mwεem yî ye le nteen ε fi wεε yaa nu ke. Geenεn, ε fiεε yaa nu dvú fi bô nulo esee fi dunji le wvú nu ε ge fimew ke. 8 E Baul taje diuw we gay le, “Me mbaa njay naa lo nci Bojuu, kenεε wvu yew ncese, kenεε wvu Nfon wvu Lum ke.” 9 Geenεn, ε Festus no gomte le wen ege é Bojuu ekoonke wen, mum bife ê Baul le, “Wo koonke keeben Jelusalem é me kebee ensaw nsaw wo jó yî mwεem mvun e?” 10 E Baul tfuse le, “Me nleeme wase fen ê kebenj ke nsaw e, ε è nu ke Nfon wvu Lum e. E è nu fen fô bô bee keesaw nsaw wεm. Wo kebee kee naa ntay le me mbaa njay fiεε bee Bojuu ke. 11 E è fen nu le me nu ε ngoy nci, ε njay fiεε fi è nulo é bô eyu lo me, me nsaa entune keenkpwe ke. Geenεn, é è nu le mwεem mvù bô teyte yî yεm e nu mbiay, tu ke wee nu dvú wvù nulo enya me can Bojuu ban e ke. Me nu nleke le nsaw wεm egen fwe fô Nfon wvu Lum e.” 12 E Festus yuw nonεn, ε bô bonyii bew bô bô bô to saake bonsaw tfumtfum. E wvú mum gay ê Baul le, “No wo nu ε leke wase le nsaw wo nu egen fô Nfon wvu Lum e, tu wvú nu egen fó.”

E Festus be Nfon Aglifa bô nsaw Baul

13 E è ke no nu kefew kemew e ejim jodvu, ε Nfon Aglifa bô Benis* laa ghane ê Festus e Kaysalia keegay wvú le. 14 E bô ke dioo nu wase jó yî ediuw

25:7 24:5-6, 13 25:9 24:27 25:11 25:21, 25; 28:19 * 25:13
Benis to nu waa bwεe Aglifa. 25:14 24:27

e nteen, ε Festus nε be Nfon bô nsaw Baul gay λε, “Wee mvu nu fεn wvù Fεlew to cin'yεε yew ncaw e, ¹⁵ ε me ηke ndioo ηγεη Jεlusalεm, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake won Bojuu jike nsaw we ê me εjise λε me εηgay λε wvù nu ε gbwe nsaw. ¹⁶ Ε me ηgay ê bó λε, kε nce bonyii bo Lum nu ε bee λε bó esumtεη λε wee nu ε gbwe nsaw sε bó nu ε nya wase je wee wvudvu ε leem ê kebεη ke nsaw e fwe dvu bonyii bô bô bó kεηke nsaw ε tanε diuw we yî mwεεm mvù bó teyte yî ye le kε. ¹⁷ Ε bó ke dioo to fεn, ε me ηfanε n'yaa moocε lo kε. Ε εkfuη buy yuu, ε me ηγεη nshii yew nsaw e ηgay ε bó to bô wee wvudvu. ¹⁸ Ε bonyii bô bô bó to kεηke nsaw ke dioo leem we, fanε yaa dunεε jay wvù me nto ηkpwaake λε è nulo é bó esee yî ye le kε. ¹⁹ Ε bó kaa no jemyi ε è nu mwεεm mvu mbew e yî ye le εkumε je yî bó bunlee Nyo' jó, noo εkumε wee mvu wvù bó teηε λε Jisos ε wvù to kpwe wase, geenεη ε Baul leeme kε λε wvù nu dvù. ²⁰ No me nto mbaa ηkieε no è nulo é me enley εnte jo mwεεm mvun, ε me mum mbife ê Baul laa wvù koonke keeben Jεlusalεm é bó esaw nsaw we jó εkumε mwεεm mvun ε. ²¹ Ε wvù tfuse λε wen nu emεy yew ncaw e, é ke esumtεη Nfon wvu Lum nsaw wen. Ε me mum ηgay λε bó egεε wvù yew, ecεytè egεη ebuy no me ηke enciinse wvù ê Nfon wvu Lum.” ²² Ε Aglifa yekε nen, gay ê Festus λε, “Me kebεε ηkoonke keen'yuw mwεεm mvun diuw wee wvudvu le.” Ε Festus tfuse λε, “Wo nu ebuy eyuw ntfuu.”

²³ Ε εkfuη buy yuu, ε Aglifa bô Benis no lεne too bô bvuwεε bvυ baay. Ε bô bocee bikuu bi bonyii

bo nci le noo bonyii bo baay baay bo εlaante, len to ley ηgay. Ε Festus mum gay ε bó to bô Baul. ²⁴ No bó toε bô wvú, ε Festus gay ε, “Nfon Aglifa bô bonyii bocii bô nu fεn, ben eyεn wee wvun. Ε nu wee wvù Bojuu bocii too nyεεyi me jan noo Jelusalem εkumε wvú, wamte, gayte ε ke ε nu wee wvù enu dvú ke. ²⁵ Ε me mbaa n'yεn ε wvú nu ε ge fiεε fi bó eyu wvú ke. No wvú se lεkεε wase ε nsaw we ege n fwe ε ε nu fô Nfon wvu Lum e, me ε mum ε n'yεn ε me nu enciinse wvú fô wvú le. ²⁶ Geenεn, ke me n'yaa nlooci ηkee fiεε fi ε nulo ε me ensaη fô Nfon wvù cee εkolε wεm e εkumε wvú ke. Nonεn, me ε mum ε nleke wvú ε ben εjise keseen εfey mvunciim ε wo Nfon Aglifa εjise, ε ben etasse nsaw we, wvu ε me enkeηke fiεε fi ε nulo ε me ensaη. ²⁷ Me n'yεne ε fi baa nu len ε me enciinse wee ncaw fô Nfon e se me nu ε nduηce fiεε fi bó gayte ε wvú nu ε jay e ke.”

26

Ε Baul taηe diuw fwe dvu Nfon Aglifa

¹ Ε Nfon Aglifa mum gay ε Baul ε, “Ε nu bvud-vuu bvuw keseen keejeme bô diuw wo.” Ε Baul mum cake kebo we, ke w keetaηe diuw we, gay ε, ² “Nyaa', me n'yεne ε keshi kem nu ε joη ε baay keenleem etaηe diuw wεm fwe dvu bó εben yi mwεεm mvunciim mvù Bojuu teytey yi yεm e. ³ Me njemyi ε nen, njefo bó looci ε kee nce won Bojuu noo bombew bô bó ké no keηke. Nonεn, me ε no nleke ε bó eyeke ke ε nyεkeey eyuw fiεε fi me nu enjeme.

⁴ Bojuu bocii kee nce wem ε kew naa ε me mbee lo. Bó kee no me nto ncee won wese le noo Jelusalem. ⁵ E bó kee naa ntay le ε kew lo ncejole nu ε me nu wee ngoo Bofalasii ε è nu ngoo yì looci temyi yì fiεε fi Nyo' le fele yimi yicii. Fin nu fiεε ε è nu le bó koonke keejeme, é bó ebee le è nu kecεεy. ⁶ Me ε no nleeme le fen keseen yì nsaw e njefo me ntaale fwe, ηkee ηkawma wvù Nyo' to kawεε bo'icee bosese dvú. ⁷ ηkawma wvun nu le wvù dikfuu disese di yuufe ncow difεε cεyte no bó bunlee Nyo' shiee le εntan bô εmvunsheen. Nyaa', è nu le nje ηkawma wvudvu wvun wvù Bojuu kenke le nsaw dvú bee bó. ⁸ Me ε no mbiite ê bó noo ê bonyii bocii le laa è ge la wvù ben yene ε fi temyi keebee le è nulo é Nyo' ebvuse wee yì kpwe le le?

⁹ Me kebee nto ηkpawawci naa le me ηkenke keenge fiεε ficii keenfiwse diee di Jisos wvu Nasalet e. ¹⁰ E fifin nu naa fiεε fi me nto ηgeε Jelusalem. Me nto nu ε nfi mvun gay ê bocee ncese bo baay baay ηkooye bonyii bò è nu bo Nyo' le nteen, nfen yew ncaw e. Ke è to mεy ke fin ke. Bó to ké dioo nu le bó nu eyuwyε bó, ε me ten ntom. ¹¹ Me nto nyaa ηgew ê bó εfonεfon yéw bunle le yicii, ηkane le bó ejemyi díεw yì befe ekume wee wvù Jisos. E shém ffuuke me bô bó baay, ε me mbone bikaa ê bó εjim, ηgene mbuyte bilaante bi bitum bimew e.

Ε Baul bvuu jeme no wvú to kumεεε no nu wee Klistu

¹² E me ηke mum ne no ηgene Damaskus, ε bocee ncese bo baay baay ε san ηwa', ε nya me mvun gay.

¹³ Nyaa', ε me ndioo ηγε ne ε è nu le εmvunsheen entelen, ε me ne n'yen ε n'yuuv mvu ne law fowe baa fele diuu, shii to yî bee bonyii bò bee bó to lenne le. ¹⁴ Ε bese bocii ne gbweken fokuse, ε me n'yuw ε diew bife ê me ê díew Ibulu le le, 'Saul, Saul, wo bone bikaa ê me ejim nen nje la? Wo gee nen, kfunne ε è nu ye yo, diewe na' lemme fô wvú bone ye yî kembangan ke ice le.' ¹⁵ Ε me mbife le, 'Ε nu wo wvù yee Tata?' Ε wvú tfuse le, 'Ε nu me wvù Jisos, ε è nu me wvù wo bone bikaa ejim jodvu. ¹⁶ Ja leem we. Fieε fi ge me ε mbuynen fô wo le nu le me embaa wo wee wem lemme le, é wo efewci mwεem mvù wo yen eben bô mvù me mbεε ηke endunçe ê wo le. ¹⁷ Me nu ηke enfi wo can Bojuu noo bonyii bò yaa nu ke Bojuu le, ε è nu bó bò me nu entum wo fô bó le. ¹⁸ Wo nu ke egen eyene ejise εbo, ebvuse bó ê ejiwε le, eleke bó ê n'yuuv le, é bó ebuy can Satan e, enu bô bo Nyo', é bó elese fitele yî yem e, é Nyo' eleeshε bibefe bibole. Ε bó ke emum ekenηke kelen fô bvudvuuv bvù bonyii bò wvú nu ε ge le è nu naa bew e.'

¹⁹ Nyaa', no fí to kooyεε le nonen, ε me mum ηge ke le no wvú jemyeε ê me fowe. ²⁰ Ε me mum n'yaw ηκew no nfewci Damaskus, nse ηke ηgen Jεlusalēm. Ε me no ηghane won wvù Judea le tfuu noo bitum e bicii bì yaa nu ke bi Bojuu le, nfewci ê bó le bó ekumen mvuntelem mvubole, etu bô bo Nyo', egeε ε è nu mwεem mvù dunçi le bó nu ε kumen wase. ²¹ Ε neε le fieε fi to gee é Bojuu se koo me yew ncese le egomte keeyu. ²² Geenεn, Nyo' ε se ε no fii me ε to ε buy eben e. Me ε mum ε no nleeme fen nfewci

tɛn ê bonyii bo baay baay noo bo caan caan. Ɛ fiɛɛ fi me nfewci nu kɛ fí fi Muses bô bonyii bo ntum Nyo' le to teete ɛ fí nu ke ekooy. ²³ Bô to gayte ɛ Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ kɛŋke keeke eyɛn ɲɛw, enu wee wvu fwe keebuy yí kpwe le, eduŋɕe n'yuu ê Bojuu noo bonyii bô yaa nu kɛ Bojuu.”

²⁴ No Baul to tanyi kɛ diuw we ɣɛne, ɛ Fɛstus nɛ kay lo wvù gay ɛ, “Baul wo jewte wase lo. N'yɛɛyi wo wvu baay nu ɛ ge wase wo ɛ nɛ ɛ no jewte lo.”

²⁵ Ɛ Baul tfuse ê Fɛstus ɛ, “Kɛ me n'yaa njewte kɛ wee wvu baay. Fiɛɛ fi me njemyi nu keɕɛy, ɛ me njemyi bô bvufɛe bwem fó. ²⁶ Me njemyi ê Nfon endan nɛn, njefo bó kee mwɛɛm mvun ɛ kɛ mvú to kooyi ê kɛnyilɛ le kɛ, ɛ kɛ fimew yaa nu dvú fi bó nu sɛ bó kee lo kɛ. ²⁷ Nyaa', bó nu ɛ bee kɛ fiɛɛ fi Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le jemyi ɛ? Me ɲkee ɛ bó nu ɛ bee.” ²⁸ Ɛ Nfon Aglifa bife ê Baul ɛ, “Wo kpwaake ɛ è nulo é wo ebanke me é me entu wee Klistu kɛ yí kefew e caan nɛn e?” ²⁹ Ɛ Baul tfuse ɛ, “Kɛnɛɛ kí nu caan, kɛnɛɛ kí nu baay, tu bunle yɛm fó Nyo' le nu kɛ ɛ fo emɛy kɛ wo kɛ. Wee tfuu wvù nu fɛn ɛbɛn yuuke no me njemyi ebanke tɛn enu diɛwɛ me le, geenɛn, efufe kɛ ɛ è nu boncaw ban.”

³⁰ Ɛ Nfon nɛ ja we, ɛ wee sa' bô Bɛnis noo bonyii bô bô bó to shilɛɛ bi. ³¹ Ɛ bó buy, no jemyi ɛbonebon ɛ, “Wee wvun baa ge fiɛɛ fi bó eyu lo wvù kɛnɛɛ elɛse wvú yew ncaw e kɛ.” ³² Ɛ Nfon Aglifa gay ê Fɛstus ɛ, “Ɛ è be baa nu ɛ wee wvun nu ɛ lɛkɛ wase ɛ nsaw we eɣɛn fó Nfon wvu Lum e, tu bó be ɛ cinɛ wvú le.”

26:23 3:15; Yɛsa 49:6; Luk 24:46-47; 1Kol 15:20 **26:26** Jon 18:20

26:28 11:26 **26:31** 23:29 **26:32** 25:11-12

27

Ɛ bó cīnse Baul Lum

¹ Ɛ bó ke díoo seýse Ɣ bee bo Baul eley ƚguw wvu ê joo eƓen won wvù Itali le, Ɣ bó mum nya Baul bô bonyii bo ncaw e bomew can Julius wvù to nu êkolé ke ƚgoo mi bonyii bo nci le bo Nfon wvu Lum e. ² Ɛ bee bó ley ê ƚguw wvù nen'yee Adamitium e wvù to nu keegene leemene mondvuum mo ƚgem joo le, keba kè Ɣsia le. Ɛ Alistakus wvù wee wvu Tesalonika, won wvù Masedonia le to nu ten bee bó. Ɛ bee bó mum no Ɠene. ³ Ɛ ekfun buy yuu, Ɣ bese fese Sidon, Ɣ Julius dunce kenkonen fô Baul e, cine wvù le Ɣ wvù eƓen fô nsáa ye le elaaante é bó efi wvù bô fiee fi wvù shieele. ⁴ Ɛ bese ke kase ley ê ƚguw e fô, díoo eƓene, Ɣ fwefwe no too cile bese fwe, Ɣ bese mum no wemte wase won wvù Sayblus wvu ê joo enteleƚ e, Ɣ wvù cile fwefwe. ⁵ Ɛ bese ke Ɠen lente joo yi baay yì nu mbew won wvù Silishia bô yì nu mbew won wvù Bamfilia le, mum fese ê kelaante kè Mila le, won wvù Lisia le. ⁶ Ɛ êkolé ke ƚgoo bonyii bo nci le kie yen ƚguw wvu ê joo le jó wvù to nen'yee Aleksandia Ɠene Itali le, mum bvuse bese, lese Ɣ è nu ê wvuwe le. ⁷ Ɛ bese ke ja fô, len ke wase nen wee wee yì ediuw e nteen, ke jenenen lo se fese mbew kelaante kè Sinidus e. No fwefwe to baa bee Ɣ bese eƓen fwe teyey, Ɣ bese mum bee no wemte wase lo Klet won wvu ê joo enteleƚ e, Ɣ wvù cile fwefwe, mum fey Salmoni bvudvuu Ɣ bvù ley Ɣ Ɠen ê joo won wvudvu le. ⁸ Ɛ bese meý ke no wemte tuu ƚgem joo le, ke jenenen lo se Ɠen buy bvudvuu

bvù bó tenje le Diuw Joo wvù Nyεkeey e, ε wvù to nu nceencee mbew kelaante kè Lasia le.

⁹ No bese to nu ε jewse wase kefew ê je baay, ε Diuu di Baay di Nlεεshε Bibefe le to fey wase, ε è nu wase kefew ke nffum wvù temyi le, ε Baul mum nya ntefe ê bonyii bo ê nguwa e le, ¹⁰ “Bo'icem, me n'yene le ε kεw fen ε gen fwe nu ε lene disεεbeene nu ke ebefe, é kenla enu dvù ε è yaa nu ke ke mwεem bô nguwa e maan ke, bonyii nu ke ekpweken ten.”

¹¹ Geenε, ε εkolε ke bonyii bo nci le fanε yaa yuw njeme Baul e ke, yuw fiew ε è nu cee εkolε nguwa bô cee nguwa e. ¹² No diuw joo wvudvu to baa jee keenu fó yî kefew ke nffum wvù temyi le, ε wee nteen mum no tomte le è jee le bó egenè fwe, momtè laa è nulo é bó efese diuw joo wvu Foniks e, wvù nu won wvù Klεt jodvu le, efese kefew kedvu fó le. Diuw joo wvudvu wvun to taale je εweεwe bvuu taale ten je εkuεku jò diuu seeyi.

ε nffum tuu nguwa

¹³ ε fwefwe wvumew ke nε no bene je εkuεku nen wεε, ε bonyii bo nguwa e mum no kpwaake le bó ε kenke wase fiε fi bó be gomte. ε bó mum baa ken'wow ke nguwa e, mum no gene ê joo, tuu ke ngem e ngem e Klεt jodvu. ¹⁴ ε nffum wvù temyi wvù bó tenje le, “Wvù je εbo εnkonko jò diuu sane”, ke nε sεsε won wvudvu le, shii ê joo. ¹⁵ No wvù shiile, kfun nguwa ε je fanε yaa bvuu nu dvù keegene yî dvù le ke, ε bó mum cine nguwa e, ε nffum no tuule gene dvù. ¹⁶ ε bese mum no gene ke lo, gen fey εkuεku jo won wvumvu wvu caan ê joo εntelej ε bó tenje le Kawda. ε won wvudvu no cile fwefwe, ε

bese mum no katene keebense kekonj ê nguɔw e. ¹⁷ Ɛ bese ke bense, mum yilɛ nguɔw bô bokfuu fo wvú esawye, dioo gene no fane le nguɔw nu ke egen kfun ye mbew wonj wvú Libia le yí bijiw bi monshɛɛm e bi nu ê joo. Ɛ bó mum shike ndvu fwefwe, cinɛ ɛ nguɔw no gene ɛwvunɛwvun. ¹⁸ No nffum wvudvu to tɛmyi kɛ gene lo, ɛ ɛkfunj buy yuu, ɛ bó mum kɛw no bvuse mwɛɛm ê nguɔw e, laanjke ê joo. ¹⁹ Ɛ bvú ke bvuu buy yuu, ɛ bonyii bo nguɔw e bvuse mwɛɛm mvu nguɔw e lanj ê joo bô can yibo. ²⁰ Ɛ ɛdiuw ke fey nteen ɛ bese baa yen diuu le kɛnɛɛ jón e kɛ, ɛ nffum kfunɛ kɛ lo ɛ è yaa nu wvu wɛɛ kɛ, ɛ bese mum kɛɛ le fisɛɛ nu ɛ ka wase.

²¹ No bonyii to nu ɛ ce wase ɛdiuw nteen ɛ bó baa die fiɛɛ, ɛ Baul nɛ bencɛ leem fwe gay lɛ, “Bo'icɛm, é ben se bee eyuw me le é bó emɛy Klɛt, tu beene baa ɛkɛnjke njɛw wvun bô kenla kin nɛn kɛ. ²² Geenɛn, me nlɛke lɛ ben ekuu shém, njefo kɛ naa wee mvu ben e nu ela kɛ, è nu ela kɛ nguɔw mɛy. ²³ Me njemyi nɛn njefo Nyo' wvú kɛnjke me, wvú me mbunlee, se nu ɛ tum nceendaa we ɛntanj ɛbɛn wvú ɛ to ɛ leem mbew yɛm e, ²⁴ ɛ gay ê me lɛ, ‘Baul, fo wo efanè kɛ. Wo kɛnjke keeke eleem fwe dvu Nfon wvu Lum. Taa eyɛn, Nyo' nu ɛ dunɛɛ wase kɛnkonjɛn fô wo le ɛ ge lɛ kɛ wee mvu ngoo bonyii bô ben ɛ bó nu ê nguɔw e nu ke ela kɛ.’ ²⁵ Nonɛn, bo'icɛm, ben ekuu shém. Me nu ɛ nlese fitele yí Nyo' le lɛ fiɛɛ fi wvú jeme ê me nu ke ekooy kɛ lɛnjlɛnj no wvú jeme. ²⁶ No fí nu nonɛn, nguɔw kɛnjke keeke ɛkfun ye yí wonj wvumew e ê joo ɛntelɛnj.”

²⁷ Ɛ è ke no nu ɛdiuw ncow ɛna yuufe le ɛ nffum

bεε kε kale bô bese ê joo yi baay yi Adia le. * Ε è ke no nu kε diεwε εntaη εnteleη e, ε bonyii bô lemte ê ηguw e nε kpawwε le sekemew ε bó buyte wase mbew nshε le. ²⁸ Ε bó mum few joo no yí shiyyine bô kfuu ε bó ε shεηke fiεε yî dvú le, yεn le yí nu ηkenηken mbaanfiεε. Ε bó gεncε fwe, bvuu few, yεn ε yí nu wase ηkenηken yuufe ncow tin. ²⁹ Ε bó no fane le è nεlo é ηguw ekfun ye yî bimbaan e, mum shike biηwow binεw ê joo εjim jo ηguw, no bunlee le ekfun eyuu kε lo. ³⁰ Ε bonyii bô lemte ê ηguw e ke nε no gomte keelewtε buy ê ηguw e, mum shike kekon ê joo, no buwsee le bó gomte keeshike biηwow bi fwe dvu ηguw ê joo. ³¹ Ε Baul gay ê εkolε ke bonyii bo nci le bô bonyii bew le, “Ε bonyii ban mom lo ε buy ê ηguw e, naa é wee mvu ben e saa ke eluη kε.” ³² Ε bonyii bo nci le mum sumyε bokfuu bô bó to suuyεε kekon dvú yî ηguw e, mum cinε ε kí no lεyte gεne.

³³ Ε bvutfuu ke dīoo sam, ε Baul lεkε bonyii bocii le bó ediekεn, gayte le, “Εben nu wase εdiuw yuufe ncow εna no ben nu yî nfan e, ε fiεε baa eley ê ben εmvu kε. ³⁴ Me ε mum ε no nleke le ben edie kε fiεε, é ye yene etu fó. Kε naa yvwu miaan nu ke ela ê wee εfa kε.” ³⁵ No wvú jeme nonεn, mum jo blεed, nya keyoone ê Nyo', guse no diee ê bonyii bocii εjise. ³⁶ Ε bó mum kuu shém bocii diekεn. ³⁷ Bese bocii bô to nu ê ηguw e to nu wee gee fεε kecow mbansooshwiη ncow bosooaan (276). ³⁸ Ε bonyii bocii ke diekεn ffuu, ε bó mum bvuse εgin yò to nu ê ηguw e, lan ê joo keege le wvú eyaaten.

* **27:27** Bonwa' bomew teηe joo yi baay yin le Mēditēlinian.
27:34 Luk 12:7 **27:35** Luk 22:19

Ɛ ɲɔw sawyɛ

³⁹ Ɛ ɛkfunj ke yuu, ɛ ɛɲkpwaante yenɛ, ɛ bonyii bò lemte ê ɲɔw e faɲɛ yaa kɛɛ bvudvuu bvudvu kɛ. Geenɛn, ɛ bó yɛn kendvuy e, ɛ kɪ ɛ ɣɛn ɛ buy yî monshɛɛm e, mum yɛn lɛ bó emom é ɲɔw eley eɣɛn ece yî dvú le ɲɛm joo le. ⁴⁰ Ɛ bó mum sumyɛ biɲwow ɛ bí shii ɣɛn ê joo, bvuu kase fay bokfuu bò bó to suuyɛɛ bite bi bó baɲse ɲɔw dvú, mum bense tɛn ndvu fwefwe yi fwe ɛ fwefwe ley jó no domsee ɲɔw ɛ wvú ɣɛne ê kendvuy kedvu le. ⁴¹ Geenɛn, ɛ wvú dɪoo ɣɛne, kfun ye yî kejiw ke monshɛɛm e ê joo. Ɛ keba ke ɲɔw e ke fwe ley ce yî dvú le faɲɛ yaa ebvuu eshiike kɛ. Ɛ joo mum no kfune keba ke ejim ɛ kɪ sawyi.

⁴² Ɛ bonyii bo nci le mum nɛ no gomte lɛ bó eyuwyɛ bonyii bo ncaw e bocii wvu lɛ fo mvu bó le ke enɛ esam joo ebuy elewtɛ. ⁴³ Geenɛn, ɛ ɛkolɛ ke bonyii bo nci le no gomte keeboyse Baul, mum kan lɛ fo bó ege nonɛn kɛ, gay fiew lɛ bonyii bò kee keesam joo eyaw esele ê joo, esam ebuy ɛɲkpwaante, ⁴⁴ é kebesɛ ke bonyii le ebii yî biwanj e noo yî binsawyɛ bi ɲɔw e. Ɛ nɛɛ no bese to ghanɛɛ sɛ fɛsɛ ɛɲkpwaante yuleyule.

28*Ɛ bo Baulfɛsɛ Malta*

¹ No bese to fɛsɛɛ ɛɲkpwaante yuleyule nonɛn, mum yuw lɛ bó tenj bvudvuu bvudvu lɛ Malta, ɛ è to nu wonj ê joo ɛntelɛɲ. ² Ɛ bonyii bo wonj wvudvu le dunjɛ kenkonɛn fò bese le ɛ è yaa nu ke wɛɛ kɛ, fiisɛn bese, fwɛɛ ɲɔw ɛ bese no yosene, njɛfo jan

to nu ε κew wase no too ε kenton gule. ³ Ε Baul ke baance ngay, γεν λε wen efweε, ε kefe to nu ε ngay yidvu le, ε ngay yvuwsε ge ε kί mum buy, lum kebo kew no njeεηkene yί dvú le. ⁴ Ε bonyii bo won wvudvu le dioo yen no kί njeεηkene yί kebo kew e, mum no jemyi εbonεbon λε, “Wee wvun ke nu ε yu wase wee. Wvú be ε boy ε joo, geenε lon nu ε koo wvú ε wvú nu екpwe.” ⁵ Geenε, ε Baul yεwse κε lo kefe kedvu ε kί gbwe ε ngay e, ε fεε fanε yaa ge wvú κε. ⁶ Ε bonyii bodvu mum no cεyte, kpwaake λε ye Baul nu ekew ebene, kenεε λε wvú nu enε esεε egbwe екpwe. Ε bó ke cεy nen cεy ηkuuη, ke dioo yen ε fεε baa ge wvú, ε bó mum kumεn ηkpawawce wvubo nε wase no duu le, “Wee wvun nu nyo' mvu.”

⁷ Wee sa' wvu jó to κεηκε ηεε ye κε nceencee mbew fô bese to nu le. Diee di wee wvudvu le to nu Bublius. Ε wvú fiisεn bese, ε bee bó ce εdiuw εta ε wvú taale fô bese le ntay. ⁸ Ε fί kooy λε icee Bublius to jiime cemte bô ken'ya' noo ntoombun. Ε Baul mum γεν fô wvú to jiime, bunle, γεε can yί ye le, fe wvú. ⁹ No fί to kooyεε nonεn, ε bonyii bo won wvudvu le bocii bô to κεηκε bincem mum no too ε Baul fele ten bó. ¹⁰ Ε bó mum no nyaa bese bô mwεεm nteen. Ε bese ke dioo nen'yi jó, ε bó bvuu to bô mwεεm mvunciim mvú bese to shieele γεε ε ηguw e.

Ε bo Baul nε Malta γεν Lum

¹¹ Ε bese ley ε ηguw e no γεne ε bó ε ce wase Malta won wvu ε joo entelεη wvudvu le kee tε. Nguw wvudvu to nu wvu Aleksandia ε bó teηe λε Bonyo'

bo Emam e, * ε wvú to nu won wvudvu le ceyte le kefew ke nffum wvù temyi le efey. ¹² Ε bese ke γεν buy diuw joo wvu ê kelaante kè Silakus e, ce jó εdiuw ετα, ¹³ ke ne jó, γεν fese diuw joo wvu ê kelaante kè Legium e ce jó. Ε εκfun buy yuu, ε fwefwe κew no bene je εκuεku, ε bese mum no gene, ε è ke no nu εdiuw εfaa, ε bese fese diuw joo wvù Butioli le. ¹⁴ No bese fese jó, yen bonyii bo mbee le bo jó le, ε bó lekε le bese egen κε le é bee bó ece εdiuw εsooshwi. Ε bee bó ke ce, ε bese σε ke γεν fese Lum.

¹⁵ No bese to gene, ε bonyii bo mbee le bo Lum ke dioo yuw le bese too lo, ε bó buy no lene too le bee bó etasen. Ε bó to naa buy fô Way wvu Abiyus e, bô fô Yéw Bonyii bo Ghane le yi Shε le. Ε Baul yen bó le, ε fitele fiew lætεn, ε wvú nya keyoone ê Nyo'. ¹⁶ Ε bese ke fese Lum, ε bó cinε Baul e ε wvú no cee fiew wvú emben, ε wee nci ceyte wvú.

Ε Baul no nu wee ncaw Lum fewci diεw Nyo'

¹⁷ Ε εdiuw ke fey ετα, ε Baul tee bikuu bi Bojuu le bi jó. Ε bí to, ε wvú gay ê bí le, “Boom bo bwεem e, me nu yî ncaw e nen ε bó to koo me Jelusalem, nya can bonyii bo Lum e ε me mbaa ncim njay naa lo fεε bô bonyii bosεεbeene kenεε nce bo'icee bosεεbeene mvu κε. ¹⁸ Ε bonyii bo Lum bodvu ke dioo tasse nsaw wεm, fanε yaa yen fεε fi è nulo é bó eyu me yî dvú le κε. Ε bó mum no gomte keecinε me le, ¹⁹ geenεn, ε Bojuu ma lo. Ε me mum no ηkenke keenlekε le nsaw wεm egen fwe fô Nfon wvu Lum e. Ε κε me nto ηgee nonεn, le me ηkenke

* **28:11** Bonyo' ban nu bò bó teηε le Kasto bô Bulok. **28:16** 24:23
28:18 23:29 **28:19** 25:11

fiεε keentey yî bonyii bem e κε. ²⁰ Ε nεε fiεε fi ge me ε nεε ntee ben λε beene ejeme. Me nu yî boncaw ban e nεn ε ε nu nje wee wvù beene bonyii bo Islael se cεyte.”

²¹ Ε bonyii bodvu tfuse ε wvù λε, “Bese baa κεηκε ηwa' wvù ja Judea εκume wo κε, ε wee mvu boom bo bwee wesebeene le bò nεn'yi jó too jan baa eshomse wo κεnεε ejeme fiεε fi befε εκume wo κε. ²² Geenεn, ε bese nu ke ekoonke keeyuw wo ηkpawwε. Fi bese kee nu κε λε ηgoo yin yi wo nu jó nu ε bonyii bemte κε lo yî mondvuum monciim.”

²³ Ε bó mum γεε diuu di bó nu ke eto ε Baul ejeme ε bó. Ε ε ke no nu εbvubwε, ε bonyii nteen tase fô wvù to cee, ε wvù κεw fontanentan γεν buy fokiεguu, nyεyte fiεε ficii ε bó, fewci εκume bvunfon bvυ Nyo' le. Ε wvù bvuu no jemyi dunji mwεεm mvù nu ε Nwa' bonci bo Muses e bô ε Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le εκume Jisos, momte keege ε bó ebee λε fiεε fi wen jemyi nu keceεy. ²⁴ Ε bonyii bomew bee fiεε fi wvù to jemyi le, ε bomew fanε yaa bee κε. ²⁵ Ε bó nε bvun εbonebon mum no buci no Baul lan diεw λε, “Fiεε fi Keyoy ke Yuule to jemyεε ε bo'icee bonεn diuw wee ntum Nyo' wvù Yesaya le nu naa keceεy. ²⁶ Kí to nu ε jeme λε,

‘Genε egay ε bonyii bodvu λε,
ben nu ke eyeke naa mwεεm ntay geenεn yaa
yuuke κε,

ke etaale naa mwεεm ntay geenεn yaa yεne κε.

²⁷ Ε fí nu nonεn njefo mvuntelem mvu bonyii bodvu λε

nu ε mvú ε le wase.
 Bó nu ε jine bintuntun bibole,
 ε kfuke ejise εbo.
 Ε bó ge nonen le fo ejise εbo eyenè mwεεm e,
 ε bintuntun bibole yuuke mwεεm,
 ε mvuntelem mvubole yvuwse,
 é bó etu jim fô me le, é me enfε bó.' ”

²⁸ Ε Baul mum mεse le, “Ben ekeè le bó nu ε tum wase bonyii bô saaka wvun wvu ekumε no Nyo' boysee bonyii fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le, ε bó nu eyuw.” ²⁹ † [No wvú jeme nonen, ε Bojuu bodvu mum nε no buci, beeke mbew yî jeme wvudvu le ε è yaa nu wvu wεε ke.]

³⁰ Ε Baul no cee ke yew yî wvú to laake lo le yî bilum e bifεε, fiisene bonyii bocii bò to too ê wvú le. ³¹ Ε wvú no fewci ekumε bvunfon bvu Nyo' le, bvuu γεγι bonyii ekumε Tata Jisos Klistu, jemyi yaa fane ke, ε wee yaa jewsee wvú ke.

28:28 13:46; Luk 3:6 † **28:29** Ke boṇwa' bo boyvuum bomew keṅke kencim kin ke.

Nwa' Nyo' Mon^{kan} mo Monfem
New Testament in Noone (CM:nhu:Noone)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Noone

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Noone

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
5b12a3f8-7a2a-5b6f-b1da-1bf94b13fc2e